

PARK PRIRODE PLATAMUNI

PLAN UPRAVLJANJA 2023-2027.

Budva, jun 2022.

Sadržaj:

1. UVOD	1
1.1. Polazne osnove za izradu i donošenje Plana upravljanja za Park prirode Platamuni	1
1.2. Upravljač zaštićenim područjem Park prirode Platamuni.....	4
2. VREDNOVANJE ZAŠTIĆENOG PODRUČJA	10
2.1. Karakteristike i vrijednosti zaštićenog područja.....	10
2.1.1. Fizičke karakteristike Parka prirode Platamuni i njegove okoline.....	10
2.1.2. Biološke karakteristike Parka prirode Platamuni i njegove okoline	13
2.1.3. Pejzaž i predione odlike zaštićenog područja	20
2.1.4. Kulturna baština zaštićenog područja	22
2.2. Prikaz prirodnih resursa i korisnika zaštićenog područja	24
2.2.1. Prirodni resursi zaštićenog područja.....	24
2.2.2. Korisnici zaštićenog područja i njegovih prirodnih i drugih resursa	27
2.3. Ocjena stanja zaštićenog područja.....	29
2.4. Namjena i režimi zaštite i korištenja zaštićenog područja	34
2.5. Identifikovani pritisci i prijetnje u zaštićenom području	39
2.6. Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT analiza) upravljanjem zaštićenim područjem	44
3. CILJEVI UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM	47
3.1. Vizija zaštićenog područja.....	47
3.2. Opšti, dugoročni ciljevi zaštite i održivog razvoja zaštićenog područja.....	47
3.3. Ciljevi i aktivnosti upravljanja zaštićenim područjem.....	49
3.4. Analiza i ocjena uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite i ciljeva upravljanja.....	51
4. PLAN AKTIVNOSTI ZA UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM U PERIODU 2023-2027.	52
4.1. Plan aktivnosti upravljanja zaštićenim područjem	52
4.2. Način sprovođenja planiranih aktivnosti, mjera zaštite, očuvanja, upravljanja, unapređivanja i korištenja zaštićenog područja.....	60
5. SMJERNICE ZA SPROVOĐENJE PLANIRANIH AKTIVNOSTI	62
6. SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE PLANIRANIH AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA I MJERA ZAŠTITE I IZVORI OBEZBJEĐIVANJA SREDSTAVA	64
6.1. Finansiranje Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore	64
6.2. Procjena finansijskih sredstva za zaštićeno područje	65
7. LITERATURA	78
8. PRILOZI	79

NOSILAC IZRADE PLANA UPRAVLJANJA

Javno preduzeće za upravljanja morskim dobrom Crne Gore

Ulica Popa Jola Zeca bb

85310 Budva, Crna Gora

www.morskodobro.me

PRIPREMIO RADNI TIM JAVNOG PREDUZEĆA ZA UPRAVLJANJE MORSKIM DOBROM CRNE GORE:

Obrađivač Plana upravljanja za Park prirode Platamuni:

Dijana Došljak, asistentkinja za održivi razvoj

Saradnici u izradi Plana upravljanja:

Nemanja Malovrazić, saradnik za zaštitu životne sredine

Aleksandra Ivanović, saradnica za međunarodnu saradnju i projekte

Marija Bajković, saradnica za zaštitu životne sredine

Milica Marković, rukovoditeljka knjigovodstva

Nebojša Krivokapić, samostalni saradnik za ustupanje

Tamara Nikolić, samostalna saradnica za poslove katastra

Autori fotografija:

Arhiva Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore

Arhiva Instituta za biologiju mora

Napomena:

Plan upravljanja Parka prirode Platamuni izrađen je uz podršku projekta GEF „*Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore*”

Skraćenice

AZZŽS – Agencija za zaštitu životne sredine	UCG – Univerzitet Crne Gore
BCG – Budžet Crne Gore	UIP – Uprava za inspeksijske poslove
DN – Donacije	UP – Uprava policije
DP – Direkcija za puteve	UPSUL – Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama
DZR – Direktorat za ribarstvo	UZZKD – Uprava za zaštitu kulturnih dobara
EI – Ekološka inspekcija	VCG – Volonteri Crne Gore
IBM – Institut za biologiju mora	VLCG – Vlada Crne Gore
JLS – Jedinice lokalne samouprave	VI – Vjerske institucije
JPMDCG – Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore	ZK – Zakupci kupališta
JPNPCG – Javno preduzeće Nacionalni parkovi Crne Gore	ZMD – Zakon o morskome dobru
JUOŠ – Javne ustanove Osnovne škole	ZZP – Zakon o zaštiti prirode
JUSŠ – Javne ustanove Srednje škole	
K – Konsultant	
KPBD – Komunalno preduzeće Budva	
KPKO – Komunalno preduzeće Kotor	
LK – Lučka kapetanija	
LKP – Lokalna komunalna preduzeća	
LP – Lokalni proizvođač	
LS – Lokalno stanovništvo	
LTO – Lokalne turističke organizacije	
MEPPU – Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma	
MERT – Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma	
MF – Međunarodni fondovi	
MP – Ministarstvo prosvjete	
MPŠV – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	
NMP – Nacionalni i međunarodni preduzetnici	
NTO – Nacionalna turistička organizacija	
NVO – Nevladine organizacije	
OPBD – Opština Budva	
OPKO – Opština Kotor	
P – Preduzetnici	
PF – Profesionalni fotograf	
PS – Privatni sektor	
R – Ribari	
RI – Ribarska inspekcija	
RK – Ronilački klubovi	
TOBD – Turistička organizacija Budva	
TOKO – Turistička organizacija Kotor	

1. UVOD

1.1. Polazne osnove za izradu i donošenje Plana upravljanja za Park prirode Platomuni

Zakonodavni okvir

Geografski, područje Parka prirode Platomuni obuhvata dio priobalnog mora sa obalom između zaliva Trašte – rta Žabica na sjeverozapadu i rta Platomuni kod plaže Ploče na jugoistoku, u kome se štite zaštićene i ekološki značajne morske i kopnene vrste i staništa. U pogledu svojinsko-pravnih odnosa, cjelokupna površina Parka prirode je u potpunosti u zoni Morskog dobra i iznosi 1.087,13 ha, od čega je (i) u morskom dijelu 193,92 ha u II zoni zaštite i 862,59 ha u III zoni zaštite, dok je (i) u kopnenom-obalnom dijelu u III zoni zaštite 30,61 ha. Shodno navedenom, čini vlasništvo države Crne Gore, odnosno Opštine Kotor, na katastarskim parcelama u katastarskim opštinama Glavatičići, Zagora i Krimovice.

Park prirode Platomuni, koji ima naziv po dominantnoj, isturenoj tački kopna u moru – rtu Platomuni, obuhvata morski akvatorijum sa pripadajućom obalom na dijelu Donjeg Grblja u Opštini Kotor, stavljen je pod zaštitu Odlukom Vlade Crne Gore od 22. aprila 2021. godine¹, kao Park prirode Platomuni. Odluka o proglašavanju zaštićenog područja Parka prirode Platomuni (u daljem tekstu: Odluka) je donijeta u skladu sa odredbama iz člana 34 stav 5 Zakona o zaštiti prirode (u daljem tekstu: ZZZP) (*Sl. list CG*, broj 54/16 i 18/19) i objavljena u *Sl. listu CG*, br. 063/21, od 14. 06. 2021. godine, a u njoj su pored predmeta/cilja zaštite i kategorije zaštićenog područja, definisane i granice i zone zaštite, principi i mjere zaštite i održivog razvoja. Takođe, ovom Odlukom je, shodno odredbama iz ZZZP, određen upravljač zaštićenog područja – Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, kao i njegove obaveze vezane za izradu i sprovođenje plana upravljanja, godišnjih programa upravljanja, kao i ostalih neophodnih akata.

Donošenje Odluke o proglašavanju zaštićenog područja Parka prirode Platomuni se temelji na zakonskim propisima u procesu proglašavanja određenog područja parkom prirode i prema tome dodjeljivanje adekvatnog nivoa zaštite i upravljanja. Svrha zaštite ovog prostora je očuvanje prirodnog pejzaža i ekosistema, te njihovog biodiverziteta, ali i očuvanje vrijednosti i atraktivnosti ovog prostora za sprovođenje naučnih istraživanja, uz edukativnu funkciju. Prema odredbama iz člana 28 ZZZP postupak proglašavanja i kategorizacija određenog područja pokreće se Zahtjevom za izradu stručne studije (tj. Studije zaštite), a studiju priprema određeni specijalizovani organ uprave, u ovom slučaju Agencija za zaštitu životne sredine (AZŽS)². Tokom izrade ove studije, pokreće se i proces vrednovanja i kategorizacije zaštićenog područja sa ciljem da se odredi obim zone, kao i režimi zaštite. Rezultati ovih procesa i Studije zaštite su osnova za Akt o proglašavanju zaštićenog područja, koji, prema odredbama iz člana 32 ZZZP, sadrži sve neophodne tematske jedinice.

¹ Odluka o proglašavanju zaštićenog područja Parka prirode Platomuni, *Sl. list Crne Gore*, br. 063/21 od 14. 06. 2021.

² Agencija za zaštitu životne sredine (2021), Studija zaštite za zaštićeno područje Platomuni, Predlog, Knjiga 1. – Tekstualni dio studije, Podgorica, mart 2021.

*Slika 1.1.: Karakteristični pejzaž Parka prirode Platomuni
(Autor: Arhiva JPMDCG)*

Završnim činom ovog postupka smatra se proglašavanje zaštićenog područja, koje je, shodno zakonu (član 34 ZZP), urađeno od strane Vlade Crne Gore (morska zaštićena područja čija teritorija djelimično ili potpuno zalazi u zonu morskog dobra proglašava Vlada, osim nacionalnog parka). Takođe, nadležno Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je o namjeri Vlade da područje Platomuna stavi pod zaštitu obavijestilo javnost i sprovelo Javnu raspravu o Odluci – Aktu o proglašavanju zaštićenog područja i Studiji zaštite, prilikom koje je zainteresovanoj javnosti omogućen uvid u ta dva dokumenta.

U odredbi člana 24 ZZP utvrđena je definicija za kategoriju zaštićenog područja „park prirode”, čije uslove ispunjava područje Platomuna. Po odredbama iz prethodno navedenog člana ZZP: *“Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivisano područje kopna i/ili mora, koje karakteriše visok nivo biološke raznovrsnosti i/ili geoloških vrijednosti sa značajnim predionim, kulturno-istorijskim vrijednostima i ekološkim obilježjima od nacionalnog i međunarodnog značaja. U parku prirode zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti kojima se ugrožavaju obilježja, vrijednosti i uloga parka.”*

Studijom zaštite, a potom i Odlukom utvrđeno je da Park prirode Platomuni predstavlja integrisano obalno i morsko zaštićeno područje koje je svrstano u IV kategoriju zaštićenih područja (član 30, stav 5) u koju spadaju područja u kojima su zaštićene divlje vrste biljaka i životinja i njihova staništa u kojima se upravlja radi njihove zaštite.

Strategije, programi, politike, prostorno-planski dokumenti

Potrebno je istaći da je područje Platomuni prepoznato za zaštitu kao „*potencijalno morsko i obalno zaštićeno područje*” u „zoni od rta Trašte do Platomuna (sa užom zonom za strožiju zaštitu od rta Žukovac

do rta Kostovica)“ u Prostornom planu područja posebne namjene za Obalno područje Crne Gore (2018). Takođe, ovim prostornim planom, područje Platomuni je prepoznato za prioritarno stavljanje pod zaštitu.

Pored toga, Prostorno-urbanističkim planom Opštine Kotor (2020), koji je stupio na snagu 25. septembra 2020. godine, predviđeno je stavljanje pod zaštitu morskog zaštićenog područja koje obuhvata „Zonu od rta Trašte do Platomuna (EMERALD područje)“.

Područje Platomuni je takođe prepoznato u nacionalnim strategijama, kao što su *prva Nacionalna Strategija biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2010-2015. godine*³ i *druga Nacionalna Strategija biodiverziteta sa Akcionim planom 2016-2020*⁴, kao važno područje koje treba zaštititi zbog značajnog biodiverziteta morskih staništa i vrsta identifikovanih u prethodnim istraživačkim fazama. Ovo područje je prepoznato i u okviru strateškog cilja kreiranja ekološke infrastrukture kao osnove očuvanja nacionalnog biodiverziteta koji definiše neophodnost proglašavanja preostalih zaštićenih područja, shodno strateškim odredbama datim u Prostornom planu Crne Gore (PPCG) sa planom da se do 2020. godine zaštititi najmanje 17 % državne teritorije, a u Obalnom području najmanje 10% za morska zaštićena područja.

Pored navedenih strategija, *Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine*⁵, kao i *Nacionalna strategija integralnog upravljanja obalnim područjem Crne Gore*⁶, ističu da je neophodno proglasiti Platomune zaštićenim područjem, zajedno sa ostalim morskim zaštićenim područjima na kojima su prethodnih godina vršena biološka istraživanja. Isto tako, procesi uspostavljanja i proglašavanja zaštićenim područjem Park prirode Platomuni, uključujući morski i kopneni dio, sa primjenom svih odgovarajućih zaštitnih mjera, je definisano u *Prostornom planu Crne Gore* i *Prostornom planu posebne namjene za područje morskog dobra*, odnosno u Prostornom planu posebne namjene za Obalno područje Crne Gore.

Međunarodni značaj

Zakonodavni okvir za zaštićeno područje Park prirode Platomuni obuhvata i relevantne dokumente i zahtjeve koji su od značaja za dalji proces pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji, što se odnosi na dijelom ispunjene zahtjeve u Poglavlju 27, a tiče se *Direktive o staništima* sa pripadajućim evropskim standardima. Realizacijom GEF-ovog projekta „Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore“, omogućen je novi pristup *stavljanja pod zaštitu staništa i vrsta značajnih za zaštitu po osnovu domaćih i međunarodnih standarda* iz navedene Direktive, koji je primijenjen u slučaju novog morskog zaštićenog područja Platomuni. Potrebno je napomenuti da se iz okvira međunarodnih konvencija, ovdje posebno primjenjuje *Konvencija o zaštiti divljih životinja i njihovih prirodnih staništa u Evropi*, poznatija kao Bernska konvencija, usvojena 1979. godine od strane Savjeta Evrope (ETS No.104). Pored navedene, značajna je i *Konvencija o zaštiti Mediterana od zagađenja*, poznatija kao Barselonska konvencija, koja je stupila na snagu 1978. godine. Ova konvencija je dopunjena 1995. godine i preimenovana u *Konvenciju o zaštiti morske životne sredine i obalnih područja Mediterana*, te nakon amandmana stupila na snagu 2004. godine. Potpisnici Konvencije se obavezuju na individualno ili zajedničko djelovanje i primjenu mjera propisanih ovom Konvencijom i Protokolima u cilju maksimalnog mogućeg sprječavanja i eliminacije zagađenja u Mediteranu i zaštite morskog okruženja u cilju doprinosa održivom razvoju ovog područja. Crna Gora je postala potpisnica ove Konvencije 2007. godine.

³ Nacionalna Strategija biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2010-2015. godine – str. 16, 55.

⁴ Druga nacionalna strategija biodiverziteta sa akcionim planom (2016-2020) – str. 38, 41, 73.

⁵ Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine – str. 49, 65.

⁶ Nacionalna strategija integralnog upravljanja obalnim područjem Crne Gore – str. 23, 27, 201.

1.2. Upravljač zaštićenim područjem Park prirode Platamuni

Obaveze i djelatnosti Upravljača – Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore

Priprema Plana upravljanja Parkom prirode Platamuni je obaveza Upravljača – Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore (u daljem tekstu: JPMDCG), sa sjedištem u Opštini Budva, shodno odredbama iz člana 8 Odluke o proglašavanju, ali i odredbi iz članova 58 i 59 ZZP (*Sl. list CG*, br. 54/16 i 18/19). Po navedenim propisima, Plan upravljanja za period od pet godina koji predstavlja planski dokument sa utvrđenim mjerama i aktivnostima zaštite i očuvanja zaštićenog prirodnog dobra, čime se obezbjeđuje plansko upravljanje i korištenje prirodnog zaštićenog dobra za ekološke, ekonomske, socijalne namjene, zavisno od nivoa kategorizacije zone i režima zaštite.

Plan upravljanja predstavlja osnovni upravljački akt zaštićenog morskog područja, odnosno njegov *modus operandi*, kojim se na jasan, decidan način postavljaju ciljevi, aktivnosti, smjernice i indikatori praćenja uspješnosti upravljanja predmetnim područjem. Upravljanje zaštićenim morskim područjem bez definisanog plana je neefikasno i neodrživo, te se upravljanjem zaštićenim morskim područjem na taj način ne mogu postići zacrtani ciljevi koji se odnose na zaštitu i unapređenje.

Uloga i obaveze Upravljača određene su odredbama iz člana 55 Zakona o zaštiti prirode, u kome je propisano da upravljač može biti pravno lice koje ispunjava uslove u domenu profesionalnog kadra, posjeduje organizacione sposobnosti za obavljanje poslova zaštite, unapređenja, promovisanja i održivog razvoja zaštićenog područja. Konkretno, upravljač zaštićenog područja određuje se Aktom o proglašavanju zaštićenog područja, kojim, ako se nalazi na području morskog dobra, upravlja pravno lice nadležno za upravljanje morskim dobrom.

Zahtjevima člana 56 ZZP, propisane su dužnosti i obaveze Upravljača zaštićenim područjem da donese godišnji program upravljanja zaštićenim područjem i akt o unutrašnjem redu, kao i da obezbijedi sredstva za službu zaštite prema godišnjem finansijskom planu zaštite i razvoja imenovanog područja. Takođe, potrebno je da upravljač obezbijedi adekvatne kapacitete za sprovođenje mjera zaštite prirode u skladu sa ciljevima zaštite, zonama i režimima zaštite i da obilježeno zaštićeno područje čuva, unapređuje i promoviše. U tom smislu, upravljač treba da obezbijedi održivo korištenje zaštićenog područja, čije stanje bi bilo redovno praćeno, a podaci monitoringa i analiza dostavljani organima uprave. Shodno navedenom, upravljač zaštićenog područja sačinjava izvještaj o stanju prirode i životne sredine na zaštićenom području u skladu sa odredbama koje prate godišnje izvještavanje o sprovođenju plana monitoringa, a ta informacija sadrži podatke o rezultatima praćenja stanja vrsta i staništa, prijedlog mjera za očuvanje koje treba preduzeti za održavanje ili ponovno uspostavljanje povoljnog statusa za sve vrste koje su bile predmet monitoringa. Upravljač ima na raspolaganju sredstva za sprovođenje svojih redovnih aktivnosti koji dobija iz nekoliko izvora, kao što su budžet Crne Gore, naknade za korištenje zaštićenog područja, donacije i drugi izvori u skladu sa zakonom.

Pored toga, Upravljač zaštićenog područja (i/ili ekološke mreže) daje mišljenje vezano za dozvolu o sprovođenju naučnih i obrazovnih istraživanja ukoliko se istraživanja vrše u zaštićenom području. Ova dozvola se uglavnom odnosi na istraživanje zaštite i očuvanja tipova prirodnih staništa ili zaštićenih vrsta, kao i istraživanja posebno ugroženih vrsta, uzimajući u obzir njihovu geografsku rasprostranjenost.

Prema Pravilniku o bližim uslovima koje mora da ispunjava Upravljač zaštićenog prirodnog dobra (*Sl. list CG*, br. 035/10 od 25. 06. 2010), kada se radi o kategorijama regionalnih parkova i parkova prirode, (član 2), obavezni su sljedeći uslovi u pogledu stručne i kadrovske osposobljenosti:

– da ima najmanje jedno zaposleno lice sa visokom stručnom spremom ili završenim specijalističkim studijama iz oblasti zaštite prirode (biološkog, šumarskog, poljoprivrednog, ekološkog ili geografskog smjera) sa radnim iskustvom u struci od najmanje tri godine.

Upravljači iz stava 2 ovog člana moraju imati organizovanu službu zaštite radi čuvanja zaštićenog prirodnog dobra sa jednim zaposlenim nadzornikom na 3.000 ha zaštićenog prirodnog dobra koji mora da ima najmanje srednju stručnu spremu, jednu godinu radnog iskustva i da ispunjava druge uslove utvrđene aktom upravljača.

Upravljač je dužan da obezbijedi unutrašnji red i čuvanje zaštićenog prirodnog dobra u skladu sa Aktom o unutrašnjem redu i službi zaštite. Tim Aktom se utvrđuju pravila za sprovođenje propisanog režima zaštite, a naročito:

- 1) način i uslovi ponašanja posjetilaca i korisnika prostora pri kretanju, plovidbi, boravku i obavljanju poslova u Parku prirode (u ovom slučaju na lokalitetu zaštićenog područja Platomuni);
- 2) lokaliteti i površine u kojima se ograničava plovidba, kretanje, odnosno zabranjuje ili ograničava obavljanje određenih radnji;
- 3) vrste i staništa, kao i druge prirodne vrijednosti koje je zabranjeno uništavati i oštećivati, i morski organizmi čije je korištenje, odnosno branje i sakupljanje ograničeno, kao i način i uslovi obavljanja tih radnji;
- 4) način saradnje sa fizičkim licima, preduzetnicima i pravnim licima koja po različitom osnovu koriste ili su zainteresovana za korištenje prirodnih resursa i prostora;
- 6) uslovi zaštite prilikom obavljanja naučnih istraživanja, monitoringa i obrazovnih aktivnosti;
- 7) sprovođenje određenih mjera očuvanja i održavanja i vremensko trajanje tih mjera.

Takođe, Ministarstvo koje je nadležno za poslove životne sredine, shodno odredbama iz člana 58 donosi Plan upravljanja Parkom prirode Platomuni koji je prethodno pripremio Upravljač.

Zakon o zaštiti prirode je ostavio mogućnost da se za zaštićena područja i područja ekološke mreže u zoni morskog dobra može izraditi jedan plan upravljanja koji obuhvata sva ta područja.

Očuvanje, unapređenje i održivo korištenje prirodnih resursa Parka prirode Platomuni sprovodi se prema ovom Planu upravljanja koji sadrži elemente propisane Zakonom o zaštiti prirode i Odlukom o proglašavanju.

Pravila određena aktom, kao i druge neophodne informacije za sprovođenje režima zaštite, Upravljač je dužan da javno oglašava i na odgovarajući način učini dostupnim posjetiocima i korisnicima.

Shodno navedenim zakonskim propisima, imenovani upravljač zaštićenim područjem Platomuni, Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, će koristiti sve raspoložive kapacitete i resurse kako bi se omogućilo kontinuirano praćenje stanja i zaštita Parka prirode Platomuni uz pružanje neophodne stručne pomoći organima uprave i resornom Ministarstvu u održavanju biodiverziteta i upravljanja prirodnim specifičnostima ovog područja.

Javna ovlaštenja Upravljača i drugih državnih organa vezana za zaštitu Parka prirode Platomuni

Pored ZZP, relevantnog za svakodnevno funkcionisanje Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom, posebno se primjenjuje i Zakon o morskom dobru (ZMD) (*Sl list RCG*, br. 14/92), čijom je odredbom člana 2, definisan pojam morskog dobra kako slijedi:

„Morskim dobrom, u smislu ovog zakona, smatra se morska obala, luke, lukobrani, navozi, nasipi, sprudovi, kupališta, hridi, limani, grebeni, vrulje, izvori i vrela na obali, ušća rijeka koje se ulivaju u more, kanali spojeni sa morem, podmorje, morsko dno i podzemlje, kao i unutrašnje morske vode i teritorijalno

more, živa i neživa bogatstva u njima i živa i neživa bogatstva epikontinentalnog pojasa. Morskim dobrom, u smislu ovog zakona, smatraju se i obale vode rijeke Bojane na teritoriji Crne Gore.”

S tim u vezi, morsko dobro Crne Gore obuhvata pojas kopna širok najmanje 6 m od horizontalne linije do koje dopiru najveći talasi za vrijeme najjačeg nevremena. Ukupna dužina obale u zoni morskog dobra je 336,62 km i obuhvata površinu od 58 km² kopna i 2540 km² mora, pri čemu su njegove granice definisane Prostornim planom područja posebne namjene za obalno područje (*Sl. List CG*, br.56/18). Specifično, ZMD odredbom člana 17 definiše obim zaštite morskog dobra na sljedeći način:

„Zaštitom morskog dobra smatra se zaštita tog dobra od zagađivanja opasnim i štetnim materijama sa kopna i sa plovnih objekata.

Opasnim i štetnim materijama smatraju se materije koje, dospjele u more, mogu da dovedu u opasnost život i zdravlje ljudi, odnosno opstanak biljnog i životinjskog svijeta ili prouzrokuju promjenu fizičkih, hemijskih ili prirodnih svojstava morske vode.

kapetanija stara se o zaštiti morskog dobra.”

Prema tome, zabranjeno je ugrožavati morsko dobro ispuštanjem opasnih i štetnih materija i drugih otpadaka. ZMD je definisano da Lučka kapetanija može zabraniti isplovljenje broda, odnosno drugog plovnog objekta koji je prouzrokovao zagađenje morskog dobra dok njegov vlasnik – zapovjednik ne položi iznos na ime osiguranja, iz kojeg će se nadoknaditi šteta prouzrokovana zagađenjem.

Posebno je važno istaći da su nadležnosti i djelatnosti u zoni morskog dobra raspodijeljene na nekoliko uključenih državnih institucija. Shodno tome, Skupština Crne Gore je donijela Prostorni plan posebne namjene za Obalno Područje 2018. godine – PPPNOP. Ukoliko je dozvoljeno korištenje morskog dobra, naknada za njegovo korištenje je prihod javnog preduzeća i koristi se za zaštitu, uređenje, unapređenje morskog dobra, kao i za izgradnju infrastrukturnih objekata za potrebe morskog dobra. Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma donosi petogodišnji Program objekata privremenog karaktera u zoni morskog dobra za svih šest opština. Javno preduzeće donosi i petogodišnji Program objekata obalne infrastrukture kojim su definisane lokacije za čvrsta pristaništa i privezišta. Ribarstvo, pomorstvo, marikultura, zaštita životne sredine, saobraćaj, infrastruktura (vodovod, kanalizacija, čvrsti otpad) i druge djelatnosti koje se realizuju u zoni morskog dobra su u nadležnosti drugih Ministarstava i lokalnih samouprava.

Shodno odredbama iz člana 107. Zakona o zaštiti prirode, nadzor nad radom Upravljača Parka prirode Platomuni vrši Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, a u zoni morskog dobra nadzor i kontrolu obavljaju republički i opštinski inspekcijски organi: urbanističko-građevinska inspekcija, turistička, komunalna inspekcija i komunalna policija, za zaštitu životne sredine, za vode, ekološka inspekcija, inspekcija za ribarstvo, Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, lučke kapetanije i inspekcija sigurnosti plovidbe kao i Regionalni centar granične policije „Jug”. Konkretno, Statutom JPMDCG definisane su sljedeće djelatnosti:

- zaštita, uređivanje i unapređenje morskog dobra;
- upravljanje morskim dobrom;
- zaključivanje ugovora o korištenju morskog dobra;
- izgradnja i održavanje infrastrukturnih objekata za potrebe morskog dobra;
- ugostiteljstvo i turizam;
- trgovina;
- uređenje plaža i obale mora;
- korištenje djelova morskog dobra.

ZMD definisani su prostor, objekti i resursi koji ulaze u sastav morskog dobra, a koji su od posebnog značaja za Crnu Goru. Pored JPMDCG, u okvir nacionalnih nadležnosti u domenu morskog dobra i konkretno morskih zaštićenih područja, uključeni su i ostali relevantni akteri tj. veliki broj resora, organa državne uprave, institucija i organa lokalne samouprave koje imaju značajnu ulogu u integralnom upravljanju obalnim područjem Crne Gore, pri čemu se izdvajaju:

- resorno Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma koje ima nadležnost donošenja politike vezano za zaštitu prirode, donošenje zakonodavstva, usklađivanje zakonodavstva sa EU politikama i pravnom tekovinom koja se odnosi na zaštitu prirode, supervizije prostornog planiranja i urbanizma u Crnoj Gori. Ministarstvo vrši nadzor nad AZZZS, JPMDCG i nacionalnim parkovima;
- ostala ministarstva Vlade Crne Gore (Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo unutrašnjih poslova);
- lokalne samouprave (opštine priobalnog područja), te konkretno za Park prirode Platomuni, Opština Kotor.

Pored izrade i donošenja opšte planske dokumentacije za sve navedene djelatnosti i nadležnosti, Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom, u domenu upravljanja zaštićenim područjima u zoni morskog dobra, ima za obavezu i donošenje predloga Planova upravljanja zaštićenim područjem, što se odnosi i na konkretni slučaj plana upravljanja za Park prirode Platomuni.

Kadrovski i tehnički kapaciteti Upravljača

Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, osnovano je u skladu sa Zakonom o morskome dobru posebnom Odlukom Skupštine Republike Crne Gore 02. 06. 1992. godine (*Sl. list RCG*, br. 25/92), sa zadatkom da obezbijedi: zaštitu i unapređenje korištenja morskog dobra, upravljanje morskim dobrom, zaključivanje ugovora o korištenju morskog dobra, izgradnju i održavanje infrastrukturnih objekata za potrebe morskog dobra. Tom prilikom donijeta je i Odluka o uslovima, vremenu korištenja i visini naknade za korištenje morskog dobra (*Sl. list RCG*, br. 27/92).

Misija, ciljevi i zadaci Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore se mogu sažeti u sljedećim tačkama (imajući u vidu principe poslovanja):

- zaštita i unapređenje korištenja morskog dobra,
- zaključivanje ugovora o korištenju morskog dobra,
- izgradnja i održavanje infrastrukturnih objekata.

U obavljanju svojih djelatnosti Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, raspolaže sa nekoliko službi čija je funkcija sprovođenje definisane misije, zadataka i ciljeva.

Pri tome, obim djelovanja ovih službi, kao i odgovornosti svih pojedinačnih zaposlenih su definisane važećim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, donesenim na osnovu odredbi iz članova 21 i 43 Statuta Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, od strane Upravnog odbora Javnog preduzeća na sjednici održanoj dana 03. 08. 1992. godine (Prečišćeni tekst Statuta, usvojen u novembru 2017. godine). Ovim pravilnikom su uređena radna mjesta, opis poslova i popis poslova na radnim mjestima, stepen stručne spremljene vrste zanimanja, potrebna znanja i sposobnosti, drugi uslovi potrebni za rad na određenim mjestima i dr. Takođe je utvrđen broj radnih mjesta, kao i potrebnih radnika na određenim pozicijama u skladu sa zahtjevima ostvarivanja funkcija i zadataka Javnog preduzeća, organizacije rada, tekućim i perspektivnim planovima i programima razvoja.

Organizaciona struktura Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom data je na Grafikonu 1.1.

Prema važećoj sistematizaciji, Služba za opšte i pravne poslove koordinira i obavlja poslove: obezbjeđivanja opšte zakonitosti rada, izrade normativnih akata, pravnog zastupanja, javne nabavke, informacionog sistema, zatim kadrovske poslove, administrativno-tehničke i druge opšte i pravne poslove Javnog preduzeća.

Ekonomsko-finansijska služba organizuje, koordinira i obavlja finansijsko-računovodstvene i analitičko-planske poslove. Obavlja poslove vođenja knjiga i ostalih evidencija o stanju i kretanju imovine, utvrđuje rezultate poslovanja, izrađuje godišnje finansijske iskaze, kao i izvještaje o poslovanju, usklađuje stanje imovine i obaveza sa stvarnim stanjem koje se utvrđuje godišnjim popisom, zaključuje poslovne knjige po završetku poslovne godine i ostale administrativno-tehničke poslove.

Služba za ustupanje morskog dobra na korištenje i upravljanje lukama organizuje, koordinira i obavlja poslove: obezbjeđivanja zakonitosti u radu službe, pripremanja i praćenja realizacije ugovora za ustupanje djelova morskog dobra, pripremanja prijedloga akata, informacija, izvještaja i analiza o korištenju morskog dobra i druge administrativno-tehničke poslove. Specifično za nadležnost upravljanja lukama od nacionalnog značaja, kao integralni dio obalne infrastrukture, luke predstavljaju dobro u opštoj upotrebi od interesa za Crnu Goru i dostupne su na korištenje pod jednakim uslovima svim zainteresovanim fizičkim i pravnim licima. Zakon o lukama (*Sl. List CG*, br. 51/08, 40/11) predviđa da lukama od lokalnog značaja u Crnoj Gori upravlja Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom.

Zatim, Služba za uređenje i izgradnju morskog dobra obavlja poslove planiranja, uređenja i izgradnje morskog dobra, izrade urbanističko-tehničkih uslova i rješenja o lokaciji, nadzora nad realizacijom investicionih aktivnosti i nad programom uređenja i korištenja, prijavljivanja nepravilnosti nadležnim inspeksijskim organima, praćenje ažurnosti podataka katastra morskog dobra, kontrole morskog dobra i druge administrativno-tehničke poslove.

Slijedeći ključne procese koje Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom redovno obavlja, Služba za kontrolu i održivi razvoj morskog dobra vrši sve poslove u zakonskim okvirima kontrole morskog dobra i to: obavlja poslove praćenja i kontrole izvršavanja svih ugovorenih obaveza na teritoriji opštine; obavlja poslove kontrole morskog dobra uopšte, kao i zaštićenih područja u moru; koordinira i prati poslove vezane za realizaciju programa i projekata iz oblasti održivog razvoja; sprovodi poslove vezane za međunarodnu saradnju, te prati realizaciju projekata i poslova iz oblasti zaštite prirode i poslove iz oblasti zaštite životne sredine, takođe prati realizaciju projekata i poslova iz oblasti uređenja kupališta.

Za obavljanje dijela poslova iz djelatnosti Javnog preduzeća, izvan sjedišta, organizovana su predstavništva i to za opštine: Herceg Novi, Tivat, Kotor, Bar i Ulcinj. Prema važećoj sistematizaciji, ukupan broj radnih mjesta je 73, sa pojedinačnim raspoređivanjem po organizacionim jedinicama:

- Rukovodni kadar uključujući predsjednika Upravnog odbora, direktora, pomoćnike i sekretara (5),
- Kabinet direktora (5),
- Služba za opšte i pravne poslove (13),
- Ekonomsko-finansijska služba (8),
- Služba za ustupanje na korištenje morskog dobra i upravljanje lukama (15),
- Služba za uređenje i izgradnju morskog dobra (6),
- Služba za kontrolu i održivi razvoj morskog dobra (21).

Konkretno, za poslove upravljanja morskim zaštićenim područjem Platamuni formirana je Radna grupa od sedam članova od kojih je četiri člana iz Službe za kontrolu i održivi razvoj morskog dobra, i po jedan član iz Službe za uređenje i izgradnju morskog dobra, Ekonomsko-finansijske službe, kao i Službe za opšte i pravne poslove.

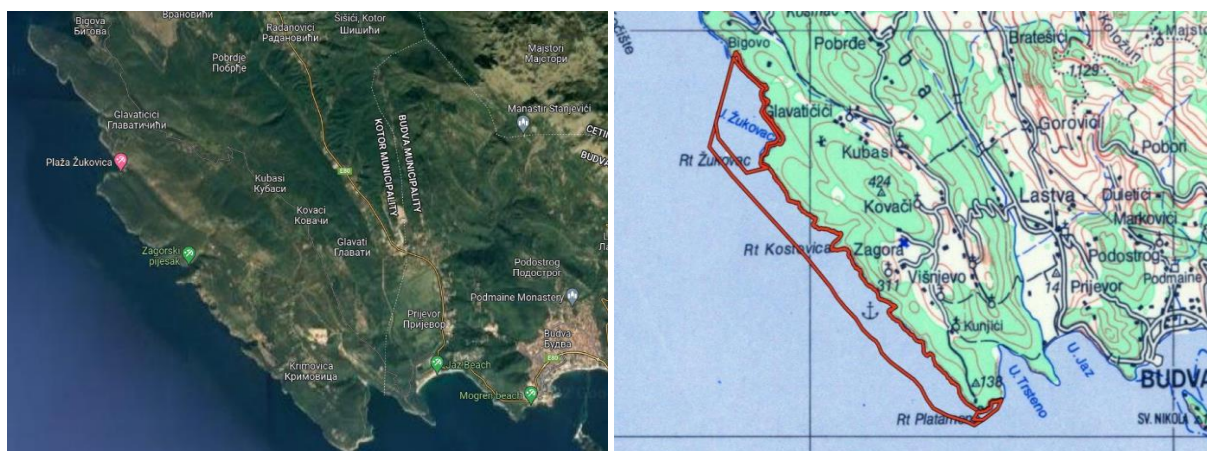

Grafikon 1.1.: Organizaciona struktura Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore
(Izvor: Autor prilagodio shodno Sistematizaciji)

2. VREDNOVANJE ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

2.1. Karakteristike i vrijednosti zaštićenog područja

Podaci vezani za fizičke i biološke karakteristike i vrijednosti zaštićenog područja preuzeti iz Studije zaštite Parka prirode Platomuni i odnose se na šire geografsko područje Platomuna.

Slika 2.1.: Geografski položaj Parka prirode Platomuni
(Izvor: Google Maps)

2.1.1. Fizičke karakteristike Parka prirode Platomuni i njegove okoline

Geomorfološki, ova zona ima izrazit geodiverzitet. Tektonika je imala odlučujuću ulogu na morfologiju georeljefa šire zone kojoj pripadaju Platomuni. Orogenezom su stvorene krupne strukturne forme, dok je epirogeneza uslovala izdizanje zaleđa i spuštanje primorskog pojasa koji obuhvata područje Donjeg Grblja i Platomuna. Mlađi epirogenetski pokreti su najčešće disjunktivnog karaktera, a uz njih su prisutni i izostazijski i seizmički pokreti koji se odražavaju na makro i mezo forme georeljefa, kao i kolebanje obalne linije. U pleistocenu su bila prisutna dva pozitivna i dva negativna stanja obalne linije. Ovi pokreti su jako važni za intezitet egzodinamičkih procesa na kopnu, posebno eroziono-denudacionih procesa i procesa koji dovode do gravitacionog izravnavanja površine georeljefa.

Morski georeljef geološki je mlađi, nastao je dejstvom erozionih i akumulacionih procesa duž obalnog pojasa Crnogorskog primorja. Agens procesa je morska voda i njeno trajno kretanje: talasi, morske struje i plima i osjeka. Abrazioni oblici su karakteristični za kamenite obale na otvorenom moru, posebno u dijelu obale gdje su litofacijalni članovi različite geneze i fizičko-mehaničke otpornosti. Obala koja pripada Platomunima, izgrađena od karbonatnih stijena (K_2), po pravilu je strma, stjenovita, sa pojavom serija abrazionih klifova manje ili veće visine, posebno u zoni sa gornjokrednih krečnjaka koji su ispresijecani dijaklazama i dijastromama, uslijed čega se često javljaju uvale, potkapine i pećine. Zona sa pojavom visokih klifova nalazi se na potezu uvale Krekavica ili kod Svetog Nikole, a slično je i u zoni Uvala Žukovac, Svinji potok, Sipavica, Đurđeva, Nerin i Rašovića uvala.

Vizuelni integritet ove zone morfološki upotpunjuju dva niza manjih uzvišenja, između kojih su manje više zaravnjena morfološka proširenja sa naseljima. Bitna karakteristika obale u zoni Platomuna je približavanje izobate većih dubina na maloj udaljenosti od obale:

- rt Platomuni – izobata od 30 m prati konfiguraciju obalne linije na udaljenosti 60 m;
- uvala Velika i Mala Krekavica – ove dubine su neposredno uz samu obalu, padina se strmo i subvertikalno spušta do samog morskog dna;
- uvala Nerin ova izobata je na udaljenosti od 80 metara;
- uvala Žukovac izobata 30 m dubine je na oko 960 m od obale;
- rt Kostovica – izobata 50 m morskog dna je na udaljenosti oko 630 metara.

Morsko dno, osim što je nagnuto prema otvorenom moru, ono se ispred obale područja Platomuni naglo spušta u dubinu, tako da dubine na 200 m od obale uglavnom već dostižu 40 metara. Nakon toga, dno postepeno spušta, tako da je izobata od 50 m u prosjeku udaljena od obale 750 do 800 metara. Obala područja Platomuni je različite širine, strma je, stjenovita i teško pristupačna, izložena udaru snažnih talasa i olujama sa pučine Jadrana. Uvale imaju relativno strmo zaleđe i otežan pristup, sa izuzetkom uvale Žukovac i uvale Nerin. Brojni klifovi na obali idu i do nekoliko desetina metara iznad mora (npr. u zoni ispred Rašovića uvale visina klifova je oko 30-35 metara), a na nekim mjestima se isto tako, gotovo vertikalno, nastavljaju i pod vodom, što predstavlja specifično stanište za mnoge organizme. Dužina obalne linije u zoni područja Platomuni iznosi 16,6 km. Na mjestima gdje su se stvarali i akumulacioni oblici georeljefa nastali su manji zalivi i uvale: Svinji potok, Šipavica, Žukovac, Nerin i Velika Krekavica. Na ovom području mediolitoral uglavnom karakteriše čvrsta stjenovita podloga, dok se jedino u uvali Žukovac, uvali Nerin i uvali Velika Krekavica nalaze male šljunkovite plaže na kojima se kao akumulirani materijal nalaze i valutice $\phi > 2$ cm. Obalna linija Platomuna je bogata abraziono-krškim oblicima kao što su: grebeni, hridine, pličine, potkapine, pećine, klifovi, lukovi, terase, škrape, kamenice, uvale i uključuju pojavu krupnog šljunka, valutica, procjepa i pećina, što je indikacija aktivne erozije u zoni klifa.

Duž obalne linije Platomuna do sada je identifikovana 21 morska pećina, a utvrđen je i veliki broj različito dimenzionisanih (oko 5 m) pukotina-procjepa u stijenskoj masi, često orijentisane upravno na obalnu liniju. Samo u zoni od rta Platomuni do uvale Krekavica, imamo više od 50-ak potkapina i pukotina – procjepa. Uvale, kao oblik horizontalne razuđenosti u zahvatu Platomuna su brojne, ima ih desetak, uglavnom su predisponirane rasjedima i sistemom pukotina, imaju relativno strmo zaleđe i otežan pristup. Grebeni i hridi su takođe izraženi, posebno greben Kalafat i hrid Svetog Nikole koji je odvojen od matične stijene (formiran uzan kanal). Intezitet dejstva talasa posebno je uočljiv na južnoj i jugozapadnoj prezbujenoj strani hrida.

Geološke i hidrološke karakteristike

U litostratigrafskom pogledu geoprostor morskog zaštićenog područja Platomuni je izgrađen od mezozojskog karbonatnog kompleksa, paleogenih flišnih sedimenta i kvartarnih tvorevina. Karbonatni sedimenti gornje krede, zastupljeni u području priobalnog dijela morskog zaštićenog područja Platomuni, u hidrogeološkom pogledu, pripadaju vodopropusnim stijenama sa pukotinsko-kavernoznom poroznošću. Pojavljuje se nekoliko povremenih površinskih drenažnih tokova: Svinjski potok i Carevića potok i potok Nerin. Grabov potok (2 km) i Suha rijeka (oko 5 km) su takođe povremeni tokovi, čije su doline formirane po rasjedima koji su paralelni sa obalnom linijom, ušće Suhe rijeke je u uvali Biogova, a Grabovog potoka u uvali Žukovac.

Okeanografija

Opšta karakteristika područja Donjeg Grblja je otvorenost prema potpunom južnom, zapadnom i sjeverozapadnom sektoru u pravcu otvorenog mora. Privjetrišta za talase iz ovih smjerova su veoma velika i protežu se preko cijelog Jadrana sve od italijanske obale i od Otrantskih vrata. Zbog toga će razorni talasi iz ovih pravaca prema obali ovog područja napredovati direktno sa otvorenog mora. Snaga talasa

najuočljivija je na rtovima koji su istureni u more, što potvrđuje činjenica da na južnoj strani rta Kostovica mlat mora dostiže širinu i preko 50 metara.

Za samo područje Platomuni se ne raspolaže podacima mjerenja morskih struja. Opšta karakteristika cijelog bazena ispred Donjeg Grblja ogleda se u dominantnom transportu vodenih masa paralelno ili u smjerovima okomitim na obalu. Jedan od faktora na ovom području koji znatno utiče na modifikaciju sistema strujanja, posebno na intenzitet, su lokalni vjetrovi.

Prozirnost i boja mora su značajni faktori za indicaciju određenih vrsta polucija mora. Na ovom području najveća prozirnost je ljeti sa prosjekom od 32.6 m, a najmanja srednja prozirnost je u jeseni i iznosi 21.5 metara. Srednja prozirnost zimi od 24 m neznatno je manja od proljetne (25.2 m).

Geotektonske i seizmičke karakteristike

Zaštićeno područje Park prirode Platomuni pripada Jadransko-jonskoj zoni (*Paraautohton*), kao dijelu prostrane Jadranske karbonatne platforme, koja je egzistirala od gornjeg trijasa do srednjeg eocena. Na širem području priobalnog dijela morskog zaštićenog područja Platomuni, naslage uslojenih krečnjaka i dolomita su po padu blago zatalasane, asimetrični nabori su manjim dijelom ubrani. Takođe se sporedno javljaju i dijagonalni rasjedi, razvijeni u dva sistema dislokacija (uvala Nerina). Seizmička regionalizacija Crne Gore, urađena poslije katastrofalnog zemljotresa 1979. godine, ukazuje da zahvat morskog zaštićenog područja Platomuni spada u zonu sa potencijalno najjačim seizmičkim intenzitetom, koju konturiše izoseista od 9⁰, tj. IX stepeni MCS skale.

Klimatske karakteristike

Iako geoprostor Platomuna pripada opštini Kotor, Platomuni su lokaciono mnogo bliži Budvanskom zalivu i Budvi i dijele slične klimatske parametre iako, uslijed mogućih mikroklimatskih promjena, mogu biti i drugačiji. Opština Budva se odlikuje mediteranskom klimom koju karakteriše žarko, suvo i vedro ljeto, odnosno blaga i kišovita zima – tipična sredozemna klima. Srednja godišnja temperatura vazduha iznosi 15.8°C. Godišnja količina padavina u Budvi je 1501 mm. Maksimalne padavine su u novembru, dok je minimum u julu, a zatim u avgustu i junu. Budvansko primorje je po broju vedrih dana jedno od najvedrijih na Jadranu. U prosjeku ima 108 vedrih dana, a srednja godišnja oblačnost iznosi 5.0. Najznačajniji vjetrovi na budvanskom primorju su bura, jugo i maestral.

Morske struje duž Crnogorskog primorja pod neposrednim su uticajem struja u južnom Jadranu, čije su najveće brzine od 42 (ulazna struja) do 88 cm/s (izlazna struja, uz italijansku obalu) i do šest puta veće od onih u ostalim djelovima Jadranskog mora. Glavna površinska struja kreće se od jugoistoka ka sjeverozapadu brzinom od 42 cm/s prateći liniju morske obale od Otrantskih vrata ka sjevernom dijelu Jadrana. Temperatura mora zimi ne pada ispod 12°C. Ljeti se površinske priobalne vode ugriju i do 27°C. Srednja godišnja temperatura mora u Budvi iznosi 17,8°C, a najviša srednja vrijednost se javlja u avgustu 24,1°C. Smjer kretanja talasa na Crnogorskom primorju definisan je na osnovu registrovane učestalosti vjetra, uz izdvajanje pojava kada je more bez talasa (tiho). Izraženu učestalost kretanja talasa ima južni vjetar 17,7 %, odnosno 27,8 %.

Pedološke karakteristike

Pedološki pokrivač zaštićenog područja Platomuna uglavnom je predstavljen crvenicom (*terra rossa*) koja se obrazuje na čistim ili jedrim krečnjacima u uslovima tople mediteranske klime. Blaže padine su mjestimično terasirane, upravno na profil padine, u tim zonama akumuliran je nešto dublji sloj, dok je ravni teren uvala, tanjirastih vrtača i manjih zaravni, sa dubokim slojem pretaložene ili koluvijalne crvenice, koja je dobro poljoprivredno zemljište: I, II i III bonitetne klase i često kultivisano.

2.1.2. Biološke karakteristike Parka prirode Platamuni i njegove okoline

Morska staništa ciljana za zaštitu

Mediolitoral uglavnom karakteriše čvrsta stjenovita podloga, sa samo malim šljunkovitim plažama. Ove plaže se nalaze u uvalama Žukovac, Sipavica, Nerin i Velika Krekavica i, osim za Žukovicu i Sipavicu, pristup sa kopna je relativno težak tako da su ove plaže pod malim antropogenim uticajem. Mediolitoral je zbog strmosti spuštanja stijena relativno uzak pojas. Obiluje naseljima alge *Cystoseira amentacea*, što svjedoči o dobrom kvalitetu morske vode i neremećenom staništu. Ova naselja su ili kontinualna ili u manjim grupama, a mjestimično i pomiješana sa vrstom *Cystoseira compressa*. Osim ovih graditelja biocenoza u mediolitoralu se nalazi i čitav niz drugih organizama od kojih je najznačajnije pomenuti *Mytilus galloprovincialis* (mušulje). Mušulje kao vrste sa većim ekološkim potencijalom mogu da istisnu alge roda *Cystoseira*, a pogotovo osjetljivu *C. amentacea*. Međutim, s obzirom na fizičko neremećenje staništa na ovom području (u smislu nove infrastrukture na obali ili nasipanja obale) i dobar kvalitet morske vode, zajednice *C. amentacea* su i dalje otporne na ove uticaje oportunističkih vrsta kao što je mušulja. Osim ovog dominantnog mekušca, kao veoma brojni predatori u ovom pojasu su takođe i morske zvijezde *Coscinasterias tenuispina* i puž *Stramonita haemastoma*.

Slika 2.2.: Morska zvijezda *Coscinasterias tenuispina* na području Parka prirode Platamuni
(Izvor: Arhiva Instituta za biologiju mora)

U vertikalnom smislu, nakon uske zone mediolitorala i veoma zadovoljavajućeg stanja sa zajednicama smeđih algi, stjenovita podloga se uglavnom nastavlja degardiranim oblikom stjenovite biocenoze, tzv. *barren*. Na tim lokacijama stjenovita podloga je djelimično obrasla kalcifikovanim algama, dok su ostali predstavnici algi veoma rijetki ili potpuno odsutni. Dominantne vrste su morskih ježevi *Paracentrotus*

lividus i *Arbacia lixula*, a mjestimično i sunder *Chondrilla nucula*. Područja *barrena* su u prethodnim istraživanjima predstavljala dominantne zajednice na lokalitetima Mala Krekavica, Sveti Nikola, Seka Albanzeze i rt Kostovica. Na području Seka Albanzeze dno je bilo u velikoj mjeri prekriveno algama iz roda *Cystoseira*, *Sargassum* i *Dyctioteles*.

Osim šljunkovitih plaža, pomične podloge u vidu pješčanih podloga se nalaze i na mnogim drugim lokacijama, ali uglavnom u dubljim područjima. Veće površine na kojima je zastupljen pješčani supstrat su zabilježene na lokalitetu Velika Krekavica i rt Kostovica. Zone infralitorala koje su obrasle fotofilnim algama u znatnoj mjeri su se prostirale na području Seke Albanzeze i rta Kostovica, dok su zajednice malih žbunastih algi bile dominantne na području rta Platomuni, Svetog Nikole, kao i Velike i Male Krekavice i uz *barren*, to je bio tip zajednice koji je dominirao na stjenovitom infralitoralu.

S obzirom da je *barren* u svim prethodnim istraživanjima registrovan na velikim površinama tokom 2014. godine, dio istraživanja se odnosio na gornji infralitoral kako bi se bolje definisala ova zona. Na lokacijama koje su istraživane (rt Sipavice, Zli Potok, Đurđeva vala, Stapac, uvala Velika Krekavica, rt Sveti Nikola i rt Platomuni) posebno je analiziran pojas od površine mora do 15 m dubine. Od 0,5 m (1 m) dubine na svim lokacijama počinje pojas *barren*-a i na većini lokacija *barren* je 100% u pojasu od po nekoliko metara. *Barren* je dominantna zajednica na istraživanim lokacijama, što ukazuje na to da je antropogeni uticaj veoma intenzivan i negativan.

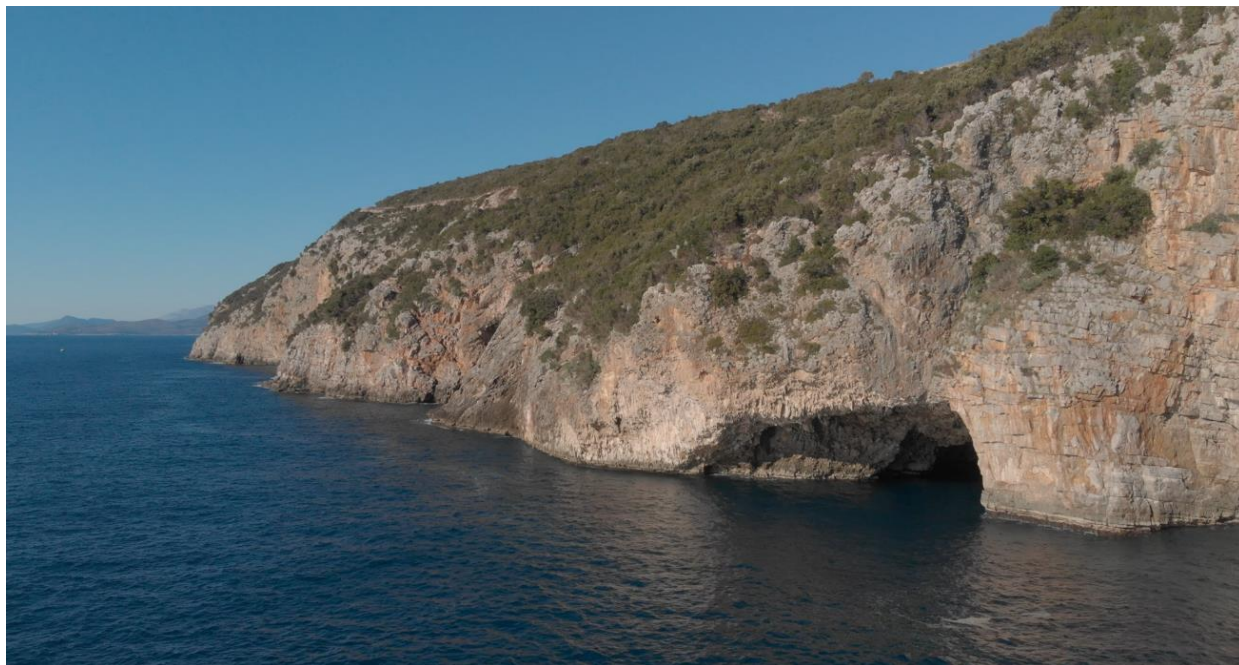
Slika 2.3.: Posidonia oceanica
(Izvor: Arhiva Instituta za biologiju mora)

U morskom dijelu se kao ciljna za zaštitu izdvajaju staništa visoke reprezentativnosti i to: bicenoze naselja morske trave (*Posidonia oceanica*) i morske pećine sa nadvodnim i podvodnim ulazima koja su prepoznata Odlukom o proglašavanju.

Livade ove trave se razvijaju u plićim priobalnim vodama na pjeskovitom dnu. Uvala Žukovac sa pješčanim dnom koje se lagano spušta je veoma pogodna lokacija za razvoj naselja morskih trava, koje su ovdje ujedno

i najobimnije. Cijela uvala je pokrivena livadama morske trave *Posidonia* sve do grebena Kalafat, gdje se ova naselja još djelimično nastavljaju ka dubini, tj. otvorenom moru. U uvalama Nerin i Velika Krekavica, su prisutna manja ostrvca podvodnih livada ove morske trave.

U sedam morskih pećina (Krekavica, Sveti Nikola 1, Sveti Nikola 2, Sveti Nikola, mala kod pećine Krekavica, Saletova pećina i uvala Velika Krekavica kompleks pećina i/ili pukotinski procjep) potencijalno je stanište za sredozemnu medvjedicu (*Monachus monachus*).

*Slika 2.4.: Morske pećine u Parku prirode Platomuni – uvala Velika Krekavica
(Autor: Arhiva JPMDCG)*

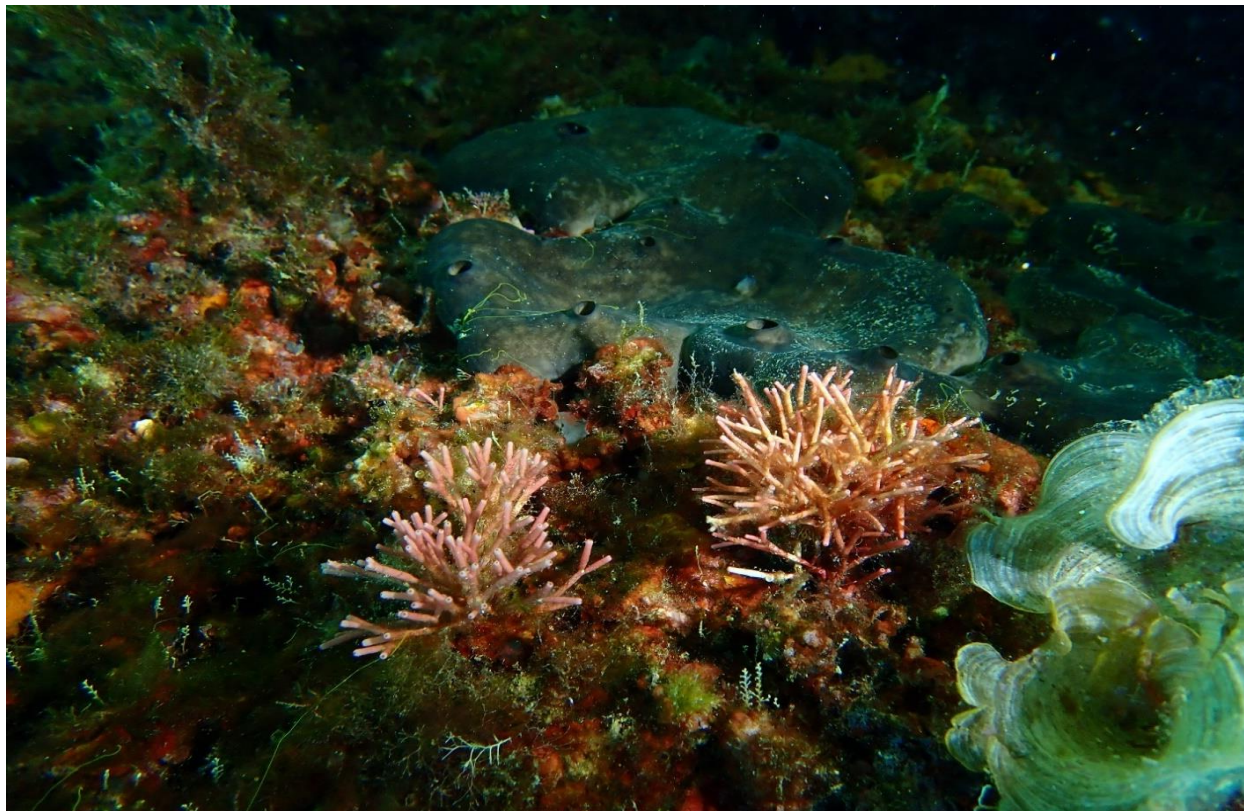
Morske vrste ciljane za zaštitu

Rezultati iz dosadašnjih istraživanja pokazuju da je na području Platomuna, prisutno 35 vrsta koje su prema domaćoj i međunarodnoj zakonskoj regulativi pod režimom zaštite. Vrste *Caretta caretta*, *Chelonia mydas*, *Tursiops truncatus* i *Monachus monachus* nijesu tokom dosadašnjih istraživanja zabilježene na terenu, ali se nalaze u spisku vrsta jer o njihovom prisustvu na ovom području postoje ili literaturni podaci ili personalna komunikacija. Pregled bentosnih vrsta flore i faune identifikovanih na području Platomuna sa konzervacijskim statusom na međunarodnom i nacionalnom nivou je dat u Tabeli 2.1., Prilog 2.

Karakteristična strma stjenovita podloga na području Platomuna pruža mogućnosti za razvoj različitih tipova zajednica u odnosu na vrijednosti abiotičkih faktora koji tu vladaju. U gornjem sloju, koji je dobro osvijetljen, zastupljene su zajednice fotofilnih algi sa vrstama roda *Cystoseira* koje dominiraju. Osim ove vrste zastupljene se i druge koje nijesu na listama ugroženih i zaštićenih, ali imaju značajan udio u izgradnji zajednice (*Padina pavonica*, *Acetabularia acetabulum*).

Od životinjskih vrsta dominiraju vrste pravilnih ježeva *Paracentrotus lividus* i *Arbacia lixula*. Brojni su mekušci (*Lithophaga lithophaga*, *Patella sp*), kao i sunđeri (*Chondrosia nucula*, *Spirastrella cunctatrix*). U ovom dijelu dolazi do promjena u prirodnom stanju zajednica uslijed izraženog antropogenog uticaja. Stjenovita podloga, u čijim šuplinama se razvija školjka „prstac“, se lomi zbog sakupljanja iste i to dovodi

do degradacije staništa. Kao posljedica smanjene količine predatorskih vrsta ribe brojnost ježeva se višestruko povećava, a oni dovode do uništavanja sloja algi, što ima za posljedicu ogoljavanje terena i stvaranje barena. Idući prema dubini smanjuje se količina svjetlosti, što dovodi do stvaranja uslova pogodnih za život sciafilnih organizama. Oni učestvuju u formiranju koraligenih zajednica koje često predstavljaju centre biodiverziteta i u njima se nalazi veliki broj zaštićenih vrsta.

*Slika 2.5.: Koraligena zajednica u Parku prirode Platamuni
(Izvor: Arhiva Instituta za biologiju mora)*

Na području Platamuna postoji i nekoliko pješčanih plaža koje po ulasku u more nastavljaju blago da se spuštaju prema dubini i njihovu pomičnu podlogu karakterišu različite frakcije pijeska i mulja pomiješane sa detritusom organskog porijekla. Ovakva područja su pogodna za razvoj morskih cvjetnica *Posidonia oceanica* i *Cymodocea nodosa*.

Duž stjenovite obale evidentiran je veći broj pećina koje su djelimično potopljene. Najviše istražena pećina je Krekavica koju karakteriše bogat diverzitet vrsta.

U morskom dijelu se izdvajaju vrste visoke reprezentativnosti koje su ujedno i ciljne vrste prepoznate u Odluci o proglašavanju zaštićenog područja i to: *Cymodocea nodosa*, *Cystoseira amentacea*, *Cladocora caespitosa*, *Centrostephanus longispinus*, *Lithophaga lithophaga*, *Pinna nobilis*, *Scyllarus arctus* i druge.

Riblje zajednice

Ranija istraživanja ribljih zajednica na koje se poziva Studija su pokazala da su na ovom području prisutne vrste riba koje su karakteristične za Mediteran. Istovremeno je utvrđena veoma niska brojnost i mala

veličina vrsta koje imaju veliku komercijalnu vrijednost (*Epinephelus sp.*, *Diplodus sp.*, *Sparus aurata*), a važne su i sa aspekta ronilačkog turizma.

Kao najbrojnije vrste riba su pripadnici familija *Labridae*, *Sparidae* i *Serranidae*. Najveća brojnost vrsta je registrovana na lokalitetu rt Kostovica (30 vrsta), dok je najmanji diverzitet riba evidentiran na lokalitetu Sveti Nikola (18 vrsta). Najbrojnija vrsta tokom svih istraživanja bila je *Boops boops*, gdje je na lokalitetu rt Platomuni registrovana prosječna brojnost od 155 jedinki.

U široj oblasti Platomuna u periodu od 2012-2017. godine istraživani su i analizirani podaci o abundanci jaja i larvi incuna na 30-200 metara dubine. Istraživanja proteklih godina ukazuju na visok intenzitet mriješćenja incuna u predmetnom području, te se sa sigurnošću može smatrati jednom od značajnih zona mriješćenja ove vrste.

U okviru akustičnih istraživanja 2015. i 2016. godine obezbijeđeni su podaci o biomasi adultnog dijela populacije incuna i srdele za pozicije koje se nalaze na samoj granici zaštićenog područja Platomuna. Ti podaci ukazuju da je područje Platomuna značajno stanište u pogledu biomase male plave ribe.

Podaci su preuzeti iz monitoringa godišnjeg plana prikupljanja podataka u morskom ribarstvu (DCF/DCRF) koji sprovodi Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja – Direktorat za ribarstvo za period 2017-2019. godine, te pokazuju da je ukupno registrovano 69 vrsta morskih organizama, od toga 50 vrsta riba, 6 vrsta bodljokožaca, 5 vrsta rakova, 4 vrste puževa, 3 vrste glavonožaca i 1 vrsta sunđera. Najzastupljenija vrsta u ulovu bila je trupac *Euthynnus alletteratus*, zatim ugor *Conger conger*, zubatac *Dentex dentex*, trlja od kamena *Mullus surmuletus* i murina *Muraena helena*. Od ukupno 69 registrovanih vrsta u ulovu sva tri ribolovna alata, 38 vrsta su ciljne vrste za ribolov, 17 vrsta predstavljaju prilov, a 14 vrsta su odbačeni dio ulova. Na osnovu rezultata jasno je uočljivo da područje Platomuna naseljavaju zajednice koje preferiraju kamenita dna, demerzalne vrste koje su skrivene između stijena, hridi i grebena.

*Slika 2.6.: Prikaz dijela ribljih zajednica na području Platomuna
(Izvor: Arhiva Instituta za biologiju mora)*

Flora i fauna kopnenog dijela

Za područje Platomuna karakterističan je uticaj mediteranske klime koji se odlikuje relativno visokim temperaturama i neravnomjernom distribucijom padavina. Visoke temperature i male količine padavina u toku ljeta uslovljavaju pojavu izraženog sušnog perioda. Pedološku podlogu čini klimatogeni zonalni tip kisjelih zemljišta. Ovakvi ekološki uslovi uzrokovali su i razvoj vrlo specifične termofilne zimzelene vegetacije (makija). Vegetaciju područja Platomuna karakteriše klimatogena zajednica hrasta crnike (*Quercus ilex*) čije su sastojine danas većim dijelom degradirane i zamijenjene makijom, ali i garigom i kamenjarom. Pregled biljnih vrsta koje su zabilježene u Studiji dat je u u Tabeli broj 2.2. u Prilogu 2.

U vegetacijskom pogledu područje Platomuna pripada eumediteranskom tipu vegetacije, sa mediteranskom perhumidnom klimom, na karakterističnom zemljištu *terra rossa*. Kao klimazonalni tip vegetacije zastupljena je makija koja se formirala na mjestu gdje su nekada bile šume crnike.

Kopneno područje Platomuna karakterišu sljedeće životinjske vrste:

Entomofauna (insekti) – vrste insekata identifikovane na području Parka prirode Platomuna su: iz grupe dnevnih leptira – *Lepidoptera* 18 vrsta; iz grupe tvrdokrilaca – *Coleoptera* 3 vrste. Pregled ovih vrsta koje su zabilježene u Studiji je dat u Tabelama broj 2.3., odnosno 2.4. u Prilogu 2. Vrste od nacionalnog i međunarodnog značaja na području Platomuna su: *Iphiclides podalirius*, *Papilio machaon*, *Oryctes nasicornis*, *Osmoderma eremita*, *Buprestis splendens*.

Puževi – Gastropoda

Prema do sada objavljenim podacima i istraživanjima, za područje od rta Platomuni do uvale Žukovac utvrđeno je 15 vrsta puževa zabilježenih u Studiji koji su dati u Tabeli broj 2.5. u Prilogu 2.

Herpetofauna i Batrahofauna (gmizavci i vodozemci)

Na predmetnom području registrovano je 18 vrsta vodozemaca i gmizavaca i to 4 vrste vodozemaca i 14 vrsta gmizavaca zabilježenih u Studiji, čiji je pregled dat u Tabeli 2.6., u Prilogu 2.

Ornitofauna (Ptice)

U pojasu od najvećeg udara talasa do u prosjeku 300 metara unutar obale, staništa na Platomunima su prirodna. Međutim, tridesetak metara do mora predstavlja stanište oštih stijena koje nije korišteno od strane ptica. U zaleđu stijena prisutna je mediteranska makija korištena u glavnom od strane ptica pjevačica. Na području Platomuna vršeno je istraživanje ptica ovog područja cjelodnevnim osmatranjem sa više lokacija metodom osmatranja iz povoljne tačke i registrovane vrste, zabilježene u Studiji date su u Tabeli 2.7., u Prilogu 2.

Sisari – Mammalia

Područje od Platomuna do Žukovca u ekološkom smislu predstavlja značajno stanište za određene vrste sisara (*Canis aureus* – šakal je tipičan stanovnik makije koja je na ovom prostoru prisutna u najvećem procentu. Osim veoma pogodnog terena za život ove vrste, čitav prostor je bogat gmizavcima, pticama i mišolikim glodarima koji su osnovna hrana *Canis aureus*. Od ostalih vrsta sisara prisutne su: lisica (*Vulpes vulpes*), vuk (*Canis lupus*), kuna bjelica (*Martes foina*), kuna zlatica (*Martes martes*), jazavac (*Meles meles*), lasica (*Mustela nivalis*), tvor (*Putorius putorius*), šumski miš (*Apodemus sylvaticus*), tipični domaći miš (*Mus musculus*), domaći miš (*Mus domesticus*), pacov (*Rattus norvegicus*), divlja mačka (*Felis silvestris*).

Istraživanje kopnenih sisara na području od rta Platomuni do uvale Žukovac po prvi put sprovedena su 2014. godine kada su registrovane sljedeće vrste, date u Tabeli 2.8., u Prilogu 2.

Invazivne vrste sisara

Od invazivnih vrsta sisara na ovom području prisutan je *Herpestes javanicus* (mali indijski mungos). Njemu pogoduju svi uslovi na području Platomuna, kako struktura terena, tako i životinje koje koristi u ishrani. Iako nije invazivna vrsta, populacije vrste *Canis aureus* (šakal) dovele su vrstu *Lepus europaeus* (zec) do istrebljenja. Šakal i mali indijski mungos su vrste koje vrše veliki pritisak i na mlade jarebice, zečju divljač. Veliki, možda i najveći problem koji potiče od ove vrste je bolest lešmanija.

Lovna divljač

Čitavo područje Platomuna je lovno područje. Od lovnih vrsta samo su zec i divlja mačka zaštićeni lovostajem na osnovu Zakona o divljači i lovstvu (*Sl.list CG*, br. 52/08).

Gljive – Makromicete

Područje Platomuna do sada nije bilo predmet mikoloških istraživanja tako da su prvi podaci o gljivama iz 2014. godine, kada je na istraživanom području konstatovano 9 vrsta gljiva koje pripadaju razdjelu *Basidiomycota* čije su vrste: *Astraeus hygrometricus*, *Coltricia cinnamomea* i *Tulostoma brumale* značajne sa nacionalnog i/ili međunarodnog aspekta. Po kriterijumima za uspostavljanje važnih područja gljiva – *Important Fungus Areas* (IFAs), područje Platomuna spada u ona područja u kojima dominantnu ulogu ima makija, pa ih treba uzeti u razmatranje kao važna za zaštitu, ali za koja treba još dodatnih informacija – IFA kriterijum D. Detaljan prikaz ovih kopnenih vrsta sa područja Parka prirode Platomuni, zabilježenih u Studiji po grupama je dat u Tabeli 2.9., koja se nalazi u Prilogu 2.

Kopnena staništa ciljana za zaštitu

U kopnenom dijelu područja koje gravitira zonom od rta Platomuna do rta Žabica, su identifikovani sljedećih pet Natura tipovi staništa:

- 1240 – mediteranske stjenovite obale obrasle endemičnim vrstama roda *Limonium* uz koji je zbog nemogućnosti grafičkog prikaza i mjestimične zastupljenosti (mozaični raspored) integrisan i stanišni tip 5330 – termomediteranski prepustinjski žbunjaci;
- 1210 – jednogodišnja vegetacija pokretnih morskih obala;
- 9340 – šume crnike (*Quercus ilex*);
- 9540 – mediteranske šume primorskih borova i
- 5210 – makija sa mediteranskim klekama.

U kopnenom dijelu se, kao ciljna za zaštitu, izdvajaju staništa visoke reprezentativnosti i to: mediteranske stjenovite obale obrasle endemičnim vrstama roda *Limonium*, termomediteranski prepustinjski žbunjaci i jednogodišnja vegetacija pokretnih morskih obala, prepoznate Odlukom o proglašavanju.

Kopnene vrste ciljane za zaštitu

Od biljnih vrsta kopnenog dijela zaštićenog područja od ranije je prepoznata kao ciljana za zaštitu drvenasta mlječika (*Euphorbia dendroides*), koja je dijagnostička vrsta za stanišni tip 5330 – termomediteranski prepustinjski žbunjaci. S obzirom na to da je ova vrsta u statusu visoke reprezentativnosti na područja Parka, ista se, u skladu sa Odlukom o proglašavanju, u kopnenom dijelu izdvaja kao ciljna za zaštitu. *Euphorbia dendroides* evidentirana je na lokacijama na potezu između rta Platomuni i uvale Žukovac.

Drvenasta mlječika (*Euphorbia dendroides*) je zakonom zaštićena vrsta (Rješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta (*Sl. list RCG*, br. 76/06)), nalazi se na *Appendix-u II* CITES konvencije i od strane IUCN-a ocijenjena kao ranjiva – *vulnerable* (VU: kriterijum A4ac; B1a i b (ii, iii, v)).

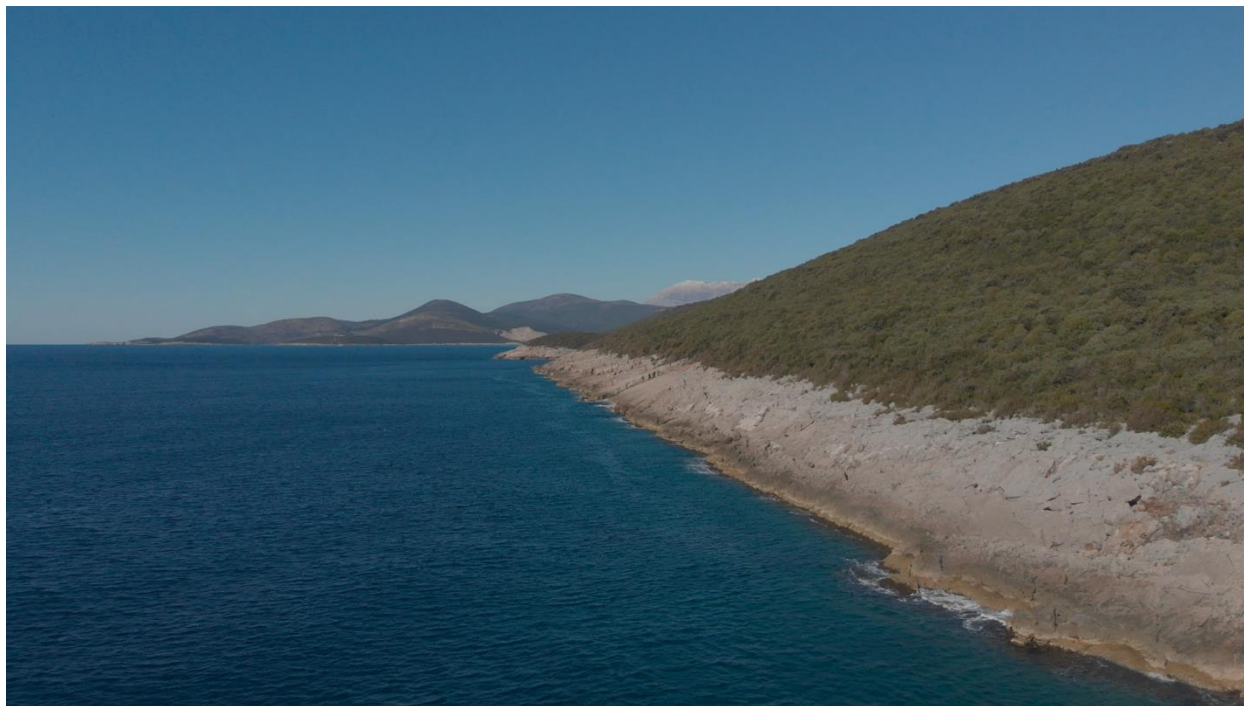
Životinjske vrste klasifikovane prema Direktivi o staništima (Natura 2000), a koje su od značaja za zaštitu u kopnenom dijelu područja Platomuna i zaštitnog pojasa Parka, shodno Studiji, identifikovane su sljedeće:

- entomofauna (*Coleoptera* i *Lepidoptera* sa svojim podvrstama);
- gmizavci i vodozemci (šumska kornjača, smuk četvoroprugaš, leopardov smuk) i
- sisari (zlatni šakal).

Detaljan opis ovih vrsta sa procjenom brojnosti populacije, kao i kvalitetom staništa dat je u Tabeli 2.10., koja se nalazi u Prilogu 2.

2.1.3. Pejzaž i predione odlike zaštićenog područja

Područje Parka prirode Platomuni obuhvata prvenstveno morski dio, čije se pejzažne karakteristike ne mogu posmatrati odvojeno od obalnog kopnenog pojasa u njegovom neposrednom okruženju. Kontaktni kopneni dio čini nenaseljen i uglavnom neizgrađen prostor. Obuhvata priobalno brdovito područje Donjeg Grblja, od uvale Žukovac do uvale Trsteno. Osnovni gradivni elementi ovog tipa predjela su: krečnjački grebeni, rtovi, uvale, stjenovita obala i vazdazelena vegetacija makije. Predio je neizgrađen, bez komunalne infrastrukture, uglavnom, očuvan od antropogenog uticaja u svom prirodnom izgledu, izuzev na lokaciji kamenoloma Višnjeva, na uređenim plažama Trsteno i Ploče (Platomuni), i lokacijama nelegalnih individualnih turističkih objekata (uvala Žukovac, zaleđe uvale Nerin, Marovića gomila). Cijelo područje je ispresijecano starim putevima i stazama koje treba štiti. Obala je stjenovita, strma i ne mnogo visoka, sa malim šljunkovitim plažama u uvalama Trsteno i Nerin i pjeskovito-kamenitom plažom u uvali Žukovac. Duž obale su zalivi, malo zašli u kopno (uvala: Rušovića, Mala Krekavica, Velika Krekavica, Komin, Nerin, Đurđeva, Žukovac, Šipavica, Svinji potok i Žabica) i istureni rtovi: Platomuni, Kostovica, Đurđeva i Žukovac. U Rušovića uvali impresivna je slika male hridi Sv. Nikola sa istoimenom crkvom na vrhu.

Slika 2.7.: Stjenovita obala Parka prirode Platomuni

(Autor: Arhiva JPMDCG)

Opis karakteristika i tipova predjela vezanih za zaštićeno područje

Na osnovu kategorizacije predjela obalni dio u neposrednom kontaktu predmetnog područja pripada području karaktera predjela „Brdoviti predjeli Donjeg Grblja” koji se dalje može razložiti na dva podtipa i to na: predio primorskih grebena i stjenovite obale i predio sa tradicionalnim poljoprivrednim poljima. Karakteristike ovog tipa predjela su:

- neizgrađeno brdovito područje Donjeg Grblja, od uvale Žukovac do uvale Trsteno, uglavnom, očuvano od antropogenog uticaja u svom prirodnom izgledu;
- kontinuirano područje zimzelene mediteranske vegetacije koja se penje preko 400 mnv, sa očuvanim formacijama makije. Jedno od najreprezentativnijih područja ove vrste vegetacije u Crnoj Gori;
- makija daje karakterističan pečat prostoru i obezbjeđuje njegovu živopisnost tokom cijele godine;
- niz brdovitih grebena izgrađenih od krečnjaka gornje krede. Diseciran reljef visine 30-50 m u priobalnom dijelu, u središnjem dijelu u vidu talasaste zaravni od 100-140 mnv i preko (Strijekanica 227 mnv, Sutulija 311 mnv), a u sjevernom dijelu sa strmim vertikalnim padinama Velje Gore (Gradišta 424 mnv);
- razvijen kraški reljef sa brojnim uvalama;
- grebeni su ispresijecani dubokim uvalama (Grabov potok, Nerin, Komin, Carevića potok);
- strma stjenovita i teško pristupačna obala, sa brojnim rtovima i uvalama, izložena udaru snažnih talasa i olujama sa pučine Jadrana;
- male pješčane uvale: Trsteno, Nerin, Žukovac;
- zarasle antropogene terase sa zapuštenim maslinjacima.
- manji zaseoci Komin, Marovići i Dubraljevina sa oskudnom tradicionalnom poljoprivredom;
- objekti sakralne arhitekture na istaknutim pozicijama (crkve: Svetog Ilije, Svetog Nikole, Svetog Andrije, Svetog Stjepana);
- slaba infrastrukturna opremljenost;
- široke otvorene vizure na poluostrvo Luštica, Budvanski zaliv i otvoreno more.

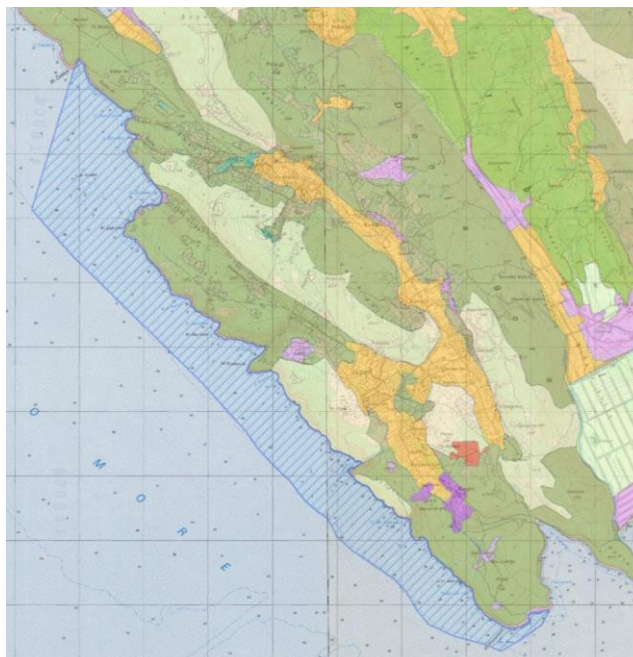
Saobraćajna opremljenost je veoma skromna i svodi se na dva puta sa asfaltnim zastorom: put od Jaza do bivšeg vojnog kompleksa i odvajanje za plažu Platomuni. Ostali putevi su sa primitivnim kolovoznim zastorima tipa tucanik ili samo utabana zemlja. Brdo iznad plaže Platomuni je na 138 m nadmorske visine, dok je brdo na rtu Jaz na 64 m nadmorske visine, što u urbanističko-ambijentalnom vidu čini ovaj teren veoma atraktivnim, ali i tehnički veoma zahtjevnim.

Na području Parka prirode Platomuni identifikovani su sljedeći predioni elementi na osnovu karte tipova predjela (Slika 2.1): izgrađeno zemljište, djelimično izgrađeno zemljište, naselja sa tradicionalnim poljoprivrednim poljima, šumovito brdsko zaleđe na krečnjacima, ogoljeni brdoviti tereni na krečnjacima, primorski grebeni i stjenovite obale, plaže i devastirani predjeli.

Legenda

- Lokacija Platomuni
- Izgrađeno zemljište
- Djelimično izgrađeno zemljište
- Naselja sa tradicionalnim poljoprivrednim poljima
- Tradicionalne terase sa maslinjacima
- Plaže
- Primorski grebeni i stjenovite obale
- Ogoljeni brdoviti tereni na krečnjacima
- Šumovito brdsko zaleđe na krečnjacima
- Devastirani predjeli

Karta tipova predjela

*Slika 2.8.: Predioni elementi na osnovu tipova predjela
(Izvor: Studija zaštite, 2021. god)*

2.1.4. Kulturna baština zaštićenog područja

Područje Parka na kopnu koje je stavljeno pod zaštitu obuhvata uzani pojas klifova i stjenovite obale velikog nagiba na samoj morskoj obali, te stoga ne obuhvata lokacije sa kulturnim dobrima značajnim za sprovođenje posebnih mjera zaštite u okviru zaštićenog područja Parka.

Kulturna baština koja se nalazi na širem obuhvatu područja Platomuni može se podijeliti u tri grupe, i to: arheološke lokalitete, sakralne objekte i kulturni pejzaž koji čine aglomeracije tradicionalnih kuća u manjim ruralnim naseljima. Arheološki lokaliteti koji su najviše vidno prisutni su grobne humke, takođe poznate kao ilirske gomile ili tumuli koji se nalaze na samoj granici zaštitnog pojasa.

*Slika 2.9.: Sveti Nikola na hridi u blizini obale u Donjem Grblju
(Autor: Arhiva JPMDCG)*

U okviru Parka tačnije u obuhvatu zone zaštite III zaštićenog područja, od kulturnih dobara nalazi se samo Hrid sa crkvom Svetog Nikole, kao što je i prikazano na Slici 2.9.

Izuzetni simbol Parka, ova Crkva Svetog Nikole, nalazi se na 15 metara visokoj hridi u blizini obale u Donjem Grblju, nadomak sela Krimovica. Septembra 2003. godine obnovljena je malena crkva posvećena Svetom Nikoli, zaštitniku pomoraca i putnika, a koju je, po predanju, izgradio Grk pomorac na morskoj hridi u blizini sela Krimovice u Grblju u Boki Kotorskoj, a nakon preživjelog brodoloma u znak zahvalnosti. O ovoj crkvici, pisao je, krajem XIX i početkom XX vijeka, Mladen Crnogorčević: „Kapela na hridi, koja strši 10-ak metara daleko od kraja. U njoj jedva može da stoji do pet osoba. Niti ima zvonika, niti oltarske apside i zidana je uopće kao kakva vojnička karaula. Jedno zvono, smješteno negdje oko 1890. godine, visi o previjenoj gvozdenoj šipci. Na crkvenome zidu spolja je izrađen lik Svetog Nikole u vizantijskom stilu. Predanje kazuje, kako je ovu kapelu zidao neki Grk, kao zavjetnu crkvicu, pošto se spasao od nepogode po okolnim hridima. Na austrijskoj đeneral-stapskoj karti ova je hrid obilježena kao *Scoglio Nicolo*“. Crkvice je porušena u potresu 1979. godine. Nova crkvice je sagrađena na kopnu, prenijeta je i pričvršćena na hrid ispod Krimovice 28. septembra 2003. godine. Nosilac poslova na obnovi bio je Odbor za obnovu hrama Svetog Nikole na hridi koji je osnovan u Manastiru Podlastva. Na slici 2.10. su dati pejzaži sa Crkvom Svetog Nikole na hridi.

*Slika 2.10.: Pejzaži sa crkvom Svetog Nikole na hridi
(Izvor: Arhiva JPMDCG)*

U podmorju, unutar granica zaštićenog područja Platomuni nalaze se tri podmorska arheološka lokaliteta: Žukovac (II zona zaštite), Velika Krekavica (II zona zaštite) i Mala Krekavica (III zona zaštite). U zone koje su značajne za zaštitu podvodne kulturne baštine spadaju i lokaliteti sa antičkim brodolomima na rtu Platomuni i uvali Žukovac, uključujući jedan nešto noviji/moderniji brodolom u uvali Žukovac (podaci iz rekognosciranja podmorja na osnovu kojih su pronađeni ostaci brodoloma od rimskog perioda, pa sve do šezdesetih godina XX vijeka). Navedeni podaci o podvodnoj kulturnoj baštini su značajni ne samo za njihovu identifikaciju i kao (dodatni) razlog za izdvajanje zona zaštite (II ili III), već i za sprovođenje mjera zaštite u zaštićenom područja Parka prirode Platomuni.

2.2. Prikaz prirodnih resursa i korisnika zaštićenog područja

2.2.1. Prirodni resursi zaštićenog područja

Kao što je detaljnije navedeno u početnom dijelu prethodne sekcije, područje Platomuna obiluje velikim rasponom biljnih i životinjskih vrsta, što ukazuje na značajan biodiverzitet koji čini jedan od osnovnih prirodnih resursa na ovom lokalitetu. Pored toga, prirodne geografske karakteristike, položaj i struktura terena, ekološke specifičnosti kopnenog i morskog dijela, kao i cjelokupni pejzaž ukazuju na veliki razvojni potencijal ovog područja koji se može ekonomski valorizovati u tri pravca:

- kreiranje modela održivih ekonomskih djelatnosti u ribarstvu poštujući ekološke principe o nenarušavanju životne sredine;
- balans između korištenja kopnenih i morskih bioloških prirodnih resursa tako da se područje ekonomski valorizuje u granicama održivog razvoja, a bez urušavanja postojeće ravnoteže ekosistema i ugrožavanja životinjskih i biljnih vrsta;
- promocija održivog eko-turizma pri čemu bi se obezbijedila adekvatna institucionalna kontrola u smislu prevencije negativnih posljedica turističkih djelatnosti kao što su na primjer: masovni turizam, zagađenje kopnenog i morskog dijela, narušavanje prirodnog pejzaža sa neadekvatnom arhitekturom ili građevinskim zahvatima u zoni obale.

S tim u vezi, može se konstatovati da su morsko ribarstvo i eko-turizam primarni resursi sa direktnom ekonomskom vrijednošću, a koji moraju biti valorizovani u granicama održivog razvoja, uz primjenu

zakonski dozvoljenog obima aktivnosti. Takođe, potrebno je istaći da na zaštićenom području Platomuna postoje ostali jednako važni prirodni i kulturni resursi, koji nemaju direktnu ekonomsku vrijednost, ali čine nezaobilazni element pejzaža i ambijentalne sredine ovog kraja. Pri tome se misli na dio biljnog i životinjskog biodiverziteta, te prirodno geografsko/geološko nasljeđe, koji se ne mogu komercijalizovati, ali ih zbog svojih specifičnosti treba sačuvati upravo u postojećem stanju i izgledu. Naravno, tradicionalno kulturno-sakralno nasljeđe čini još jednu specifičnost koja doprinosi raznovrsnosti materijalne i nematerijalne baštine ovog područja, koju takođe treba sačuvati u skladu sa zakonskim principima održavanja i čuvanja kulturnih dobara. U ovom dijelu, poseban fokus je usmjeren na eko-turizam kao važan potencijal ekonomskog razvoja, ali i kao na osjetljivu djelatnost sa stanovišta ekološke prevencije i održivog razvoja.

Atraktivnost zaštićenih područja kao pretežnih turističkih destinacija leži u činjenici da ona predstavljaju primjere dobro očuvanih prirodnih ekosistema, živopisnih pejzaža, reprezentativnih geomorfoloških, hidrografskih, botaničkih i/ili drugih obilježja, velikih rekreativnih mogućnosti. U zaštićenim područjima moguće je razviti različite oblike održivog turizma, u prvom redu aktivnog turizma, u skladu sa propisanim režimima zaštite. Povećani interes za održivi turizam, aktivni turizam i eko-turizam, odražava rastući talas društvene brige o kvalitetu prirodnog okruženja i mogućih uticaja turizma.

Ocjena stanja potencijala za razvoj turizma u zaštićenom području Platomuni

Područje Platomuni prostorno pripada Donjem Grblju i široj zaštitnoj (*buffer*) zoni UNESCO-vog područja Svjetske baštine Kotorsko-risanski zaliv, što je dodatni razlog za zaštitu i očuvanje njegovih prirodnih vrijednosti.

Osnovu za razvoj ekološki održivog/umjerenog turizma u morskom zaštićenom području Platomuni čine autentični i turistički atraktivni prirodni resursi i izvorne prirodne vrijednosti tog područja. Klifovi koji se nepregledno spuštaju u more, šljunkovite plaže u uvalama Nerin i Velika Krekavica, morske pećine sa nadvodnim i podvodnim ulazima predstavljaju ogroman potencijal za razvijanje rekreativnih aktivnosti i uživanje u prirodnim vrijednostima kao što su ronjenje i plivanje u morskom dijelu i rekreativne šetnje na pojedinim pristupačnim djelovima morske obale. Veliki broj malih i velikih morskih pećina sa nadvodnim i podvodnim ulazima jedna su od prirodnih vrijednosti/specifičnosti ovog područja. Nepristupačnost obalne linije sa kopna dovela je do toga da je u najvećoj mjeri ovo područje ostalo bez direktnih antropogenih uticaja koji su često prisutni u drugim zaštićenim područjima.

Zbog toga ovo zaštićeno područje ima potencijal za razvoj naučno-obrazovnog turizma, a jedan od glavnih ciljeva njegove zaštite treba da bude sticanje i prenos znanja o (izvornoj) prirodi kroz programe vođene od strane upravljačke strukture zaštićenog područja.

U turističku ponudu potrebno je uključiti i kulturnu baštinu koja se uglavnom nalazi na širem području ove zaštićene oblasti. Sakralni objekti predstavljaju odličnu cjelinu i ponudu koju je moguće valorizovati na veoma jednostavan način. Autentičnost objekata u starim urbanim cjelinama, istorijska i kulturna vrijednost su jedan od potencijala za razvoj turizma.

Zaleđe u kopnenom dijelu Platomuna predstavlja neosporan turistički potencijal za razvijanje održivog ili eko turizma, pa je u toj (zaštitnoj) zoni zaštićenog područja potrebno razvijati odgovarajuće oblike održivog turizma koji neće uticati ili dovesti do oštećenja područja.

Svi prethodno navedeni potencijali za razvoj turizma idu u prilog potrebi da se u zaštićenom području Platomuni i njegovom neposrednom okruženju – zaleđu (zaštitni pojas) razvija održivi turizam. Po svojoj definiciji, održivi turizam uključuje ekološke, ekonomske i društvene aspekte razvoja turizma koje posmatra kroz njihovu međusobnu ravnotežu.

Potencijalni vidovi turizma koji se mogu razvijati u zaštićenom području Platomuni

Značajan doprinos zaštiti prirode i obogaćivanju turističke ponude mogu dati lokalne zajednice. S tim u vezi, potrebno je razvijati saradnju sa lokalnim zajednicama i edukovati iste o značaju razvijanja održivog turizma koji je u službi sveukupnog održivog razvoja.

Danas je najčešće u upotrebi konceptualna definicija načela održivog turizma koja se odnose na ekološke, ekonomske i socio-kulturne aspekte razvoja turizma, a između te tri dimenzije mora se uspostaviti odgovarajuća ravnoteža kako bi se garantovala njegova dugoročna održivost. U okviru navedenih dimenzija održivog razvoja treba da se:

1. osigura optimalna upotreba ekoloških resursa koji predstavljaju ključni element razvoja turizma, održavaju ključni ekološki procesi i pomaže očuvanje prirodnih resursa i biološke raznolikosti;
2. poštuju društveno-kulturne autentičnosti lokalnih zajednica – domaćina, očuva njihova izgrađena i postojeća kulturna baština i tradicionalne vrijednosti i doprinese međukulturnom razumijevanju i toleranciji;
3. osiguraju održive, dugoročne ekonomske aktivnosti pružajući socio-ekonomske koristi svim učesnicima kroz njihovu pravičnu raspodjelu, stabilnost u zapošljavanju i zaradama, socijalnim uslugama lokalnih zajednica domaćina.

Nakon pregleda opšte ocjene stanja potencijala za razvoj turizma, moguće je konstatovati da na predmetnom području Platomuni ima izgleda za razvoj različitih vidova održivog turizma koji mogu odgovoriti zahtjevima zaštite prirode od kojih se kao izvodljivi, izdvajaju sljedeći:

- naučni i edukativni turizam,
- sportsko rekreativne aktivnosti (ronjenje, plivanje, pješačke ture, sportski ribolov, kampovanje),
- agro-eko turizam – podsticanje proizvodnje kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda na ekološki očuvanom prostoru i
- kulturni turizam – uključivanje kulturne baštine koja se nalazi u zaštitnom pojasu kopnenog dijela (stare urbane cjeline i sakralni objekti) u turističku ponudu.

Izletnički turizam u široj zoni Platomuna je moguć i već se realizuje. U prilog tome idu i podaci MONSTAT-a koji se odnose na značajan porast broja gostiju u Opštini Kotor (Tabela 2.13), pogotovo u periodu nakon 2016. godine. Imajući u vidu da se prirodno i kulturno područje Kotora nalazi na listi Svjetske kulturne baštine UNESCO-a i da je veliki broj posjeta ovom području u vezi sa tim podatkom, potrebno je razvijati modele izletničkih posjeta predmetnom području sa akcentom na očuvanje prirode i pejzažnih i ambijentalnih vrijednosti.

Tabela 2.13.: Broj gostiju i noćenja u periodu 2016-2019. OPKO, Izvor: Monstat

Godina	Broj gostiju	Broj noćenja
2016.	88.814	414.817
2017.	112.789	466.807
2018.	139.573	572.472
2019.	170.852	680.733

Zbog uticaja globalne Covid-19 pandemije na turistički promet nisu uzeti u obzir podaci za dvogodišnji period 2020-2021., kada je zabilježen vrhunac njene rasprostranjenosti. Međutim, uzevši u obzir značaj i atraktivnost, ostavlja se mogućnost za razvijanje vidova turizma koji ni u jednom segmentu ne ugrožavaju zaštićeno prirodno dobro. Od turističkih aktivnosti na ovom području moguće je razvijati sportsko-

rekreativni (aktivni i pasivni) vid turizma i sve forme turizma koje su zasnovane na prirodi i prirodnim vrijednostima (*nature-based tourism*).

2.2.2. Korisnici zaštićenog područja i njegovih prirodnih i drugih resursa

Upravljač Parka prirode Platomuni razvijao je plan upravljanja kroz uključivanje lokalnog stanovništva, kao i svih ostalih zainteresovanih strana. Predstavnici Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom su učestvovali i vodili niz radionica sa lokalnim stanovništvom, kao i nacionalnim institucijama i organizacijama, odnosno sa svim korisnicima prostora. Održane su i radionice sa ciljanim zainteresovanim stranama u svrhu izrade ovog plana upravljanja. Rezultati radionica su se kontinuirano unapređivali, te se na osnovu njih izradile teme i aktivnosti u Planu upravljanja.

Polazeći od navedenih prirodnih karakteristika i resursa sa kojima raspolaže zaštićeno područje Park prirode Platomuni, te zakonskih odredbi koje se tiču obima iskorišćavanja resursa ovog područja i upravljanje aktivnostima u okviru definisanih zona zaštite, neophodno je identifikovati grupu najvažnijih korisnika ovog područja, kao i njihove interese u domenu eksploatacije. Shodno tome, u Tabeli 2.14. dat je prikaz najfrekventnijih korisnika i zainteresovanih strana sa aktivnostima koje vrše u vezi sa zaštićenim područjem Platomuni, kao i nivo uključenosti u korištenje navedenih resursa. Pri tome, korisnici mogu zauzeti neki od sljedećih nivoa:

- A – samo informisati;
- B – pitati za informacije;
- C – podsticati dobavljanje informacija (osigurati fondove za specifične informacije ili istraživanja);
- D – tražiti povratni odgovor;
- E – uključiti u analizu;
- F – uključiti u planiranje i donošenje odluka.

Tabela 2.14.: Analiza korisnika zaštićenog područja i njihovih prirodnih i drugih resursa

Korisnik područja	Aktivnost i interes	Nivo uključenosti
Vlada Crne Gore	Osniivač Parka prirode Platomuni	B, C, D, E, F
Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma	Upravni nadzor rada Upravljača i moguće finansiranje aktivnosti na području Parka	B, C, D, E, F
Ministarstvo poljoprivrede	Sprovodi neophodne upravne i stručne poslove iz područja ribarstva i ruralnog razvoja, kao i inspeksijske poslove, finansira razvojne i naučno-istraživačke projekte.	B, C, E, F
Ministarstvo kapitalnih investicija	Sprovodi neophodne upravne i stručne poslove iz područja pomorstva, zaštite priobalnog pojasa, održavanje sigurnosti na moru, pomorsko-inspeksijske poslove, razvojne i istraživačke projekte.	B, C, D, E, F
Ministarstvo zdravlja	Sprovodi upravne i druge poslove praćenja implementacije zakona, propisa i akata u domenu zdravstvene legislative.	B, C, E, F
Uprava za inspeksijske poslove	Sprovodi inspeksijske, upravne i druge poslove praćenja implementacije zakona, propisa i akata u domenu sanitarnog nadzora.	B, C, E, F
Uprava policije	Vršenje nadzora nad pomorskim i kopnenim dijelom zaštićenog područja, obezbjeđenje graničnog nadzora.	B, C, E, F

Park prirode Platomuni – Plan upravljanja 2023-2027. godine

Uprava za zaštitu kulturnih dobara	Nadzor nad aktivnostima koje se tiču kulturne baštine i arheoloških pronalazaka na području.	B, C, E, F
Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	Održavanje visokog nivoa pomorske sigurnosti, pomorskog saobraćaja u zaštićenom području, zaštitu mora od zagađenja sa plovnih objekata, održavanje objekata pomorske signalizacije.	B, C, E, F
Lučka kapetanija Kotor	Nadzor plovidbe na području parka, inspekcija plovidbe, monitoring pomorskog dobra.	B, C, E, F
Agencija za zaštitu životne sredine	Izrađuje Studiju zaštite i izdaje različite dozvole i odobrenja.	B, C, E
Služba zaštite i spasavanja	Pripremanje i planiranje djelovanja operativnih ekipa u slučajevima požara, zaštite i spašavanja ljudi.	B, C, E, F
Institut za biologiju mora	Vršenje redovnih istraživanja i kontinuirano praćenje flore i faune na području Parka, izvještavanje, studije.	B, C, E, F
Opština Kotor	Zaštićeno područje se nalazi na njenoj teritoriji.	B, C, E, F
Opštine Budva	Zaštićeno područje se nalazi u neposrednoj blizini.	B, C, E, F
Komunalno preduzeće Kotor	Sprovodi ekološke akcije u Parku, čišćenje morskog i kopnenog dijela, edukativne i rekreativne aktivnosti.	B, C, E
Nacionalna turistička organizacije Crne Gore	Planira i sprovodi strategije u zemlji i inostranstvu od interesa za razvoj turističkog potencijala i sve subjekte turističkih aktivnosti, kreiranje imidža turističkog područja i njegova promocija.	A, B, C, D, E, F
Lokalna turistička organizacija Kotor	Učestvuje u implementaciji donijetih planova turističkog razvoja područje i podstiče promociju njegovih prirodnih i kulturnih specifičnosti.	A, B, C, D, E, F
Nacionalni, prirodni i lokalni muzeji	Povremeno sprovode istraživanja na području Parka.	B, C, E, F
Turističke agencije	Organizuju turističke ture i programe na području.	B, C, F
Ekološke NVO	Sarađuju sa Parkom i sprovode ekološko-edukativne aktivnosti, doprinose povećanju ekološke svijesti i zalažu se za održivi razvoj.	A, B, C, E, F
Sportska društva (ribolovno, jedriličarsko, plivačko, itd)	Organizacija sportskih dešavanja, takmičenja, druženja.	B, C, E, F
Samostalni istraživači	Sprovode istraživanja na području Parka zbog izrade službenih izvještaja i analiza.	B, C, E, F
Studenti	Sprovode istraživanja za potrebu izrade univerzitetskog akademskog rada.	A, B, E
Fakulteti i škole	Organizuju obilazak lokacija i nastavu na terenu.	B, C, E, F
Turisti (individualni ili organizovani posjetioci)	Pojedinci ili grupe turista koji dolaze preko turističke agencije na područje parka.	A, B, C, E, F
Ribari i poljoprivrednici	Ulov ribe i poljoprivredne djelatnosti	B, C, E, F
Privatni lokalni vlasnici zemlje na području parka	Vlasnici zemljišta i nekretnina na području parka	B, C, E, F
Preduzetnici (taxi brodovi, trgovci, itd)	Vršenje ekonomske djelatnosti na području parka	B, C, E, F
Nacionalni mediji i TV	Povremeno izvještavanje o događajima u parku	A
Komisija EU	Povremeno finansiranje projekata u parku	B, C, D, E, F

U cilju stimulisanja načela održivosti u predmetnom području Parka prirode Platomuni, JPMDCG, kao i ostale relevantne institucije u okviru resornog Ministarstva, mogu pokretati ili biti dio inicijative ili projekta koji bi se bavili ovom tematikom. Ipak, na sadašnjem nivou, investicioni projekti koji bi pokrenuli održivi razvoj se ne mogu prepoznati, ali treba ostaviti mogućnost da se kroz funkcionisanje zaštićenog područja pojave projektne mogućnosti koje bi podstakle održivi razvoj u zaštićenom području (u oblasti turizma, poljoprivrede, ribarstva ili nečeg drugog). Važan preduslov za te projekte su izmjene u prostorno-planskoj dokumentaciji i definisanje zona za razvoj i vrste razvoja. Pored toga, učestvovanje u naučno-istraživačkim projektima, bilo da su financirani iz nacionalnih, prekograničnih ili EU fondova, predstavlja značajan korak u pravcu jačanja stručnih i tehničkih kapaciteta za upravljanje ovih zaštićenim područjem i omogućava proširivanje baze akumuliranog znanja o prirodnim specifičnostima ovog Parka prirode.

2.3. Ocjena stanja zaštićenog područja

Ocjena postojećeg stanja područja, njegovih resursa i mogućnosti valorizacije opisana je u narednim pasusima i to po najznačajnijim tematskim cjelinama.

Morski ribarski resursi

Na osnovu dosadašnjih istraživanja koja su sprovedena na području morskog zaštićenog područja Platomuni ukazano je na važnost zaštite ovog područja zbog izuzetno povoljnih uslova za rast i razmnožavanje pelagičnih vrsta, o čemu svjedoče i pozitivni rezultati istraživanja biomase ovih vrsta. Naime, u oblasti od Bigove do Budvanskog zaliva evidentirana je jedna zona koja je značajna za mriješćenje incuna, a pored toga oblast Platomuna predstavlja i značajan centar koji se odnosi na istraživanja biomase malih plavih riba, kao i komercijalno važnih pelagičnih i demerzalnih vrsta riba i rakova.

Morski biodiverzitet

Vrste

Shodno istraživanjima koja su sprovedena u prethodnim godinama na području Platomuna, prema međunarodnim i nacionalnim aktima identifikovane su brojne vrste koje su prepoznate kao ugrožene, zaštićene ili od posebnog ekološkog značaja. Zbog prevelikog pritiska kojem su izložene, ove morske vrste se dovode do visokog stepena ugroženosti.

U *Studiji zaštite za zaštićeno područje Platomuni* koju je pripremila Agencija za zaštitu životne sredine, jasno su tabelarno prikazane morske vrste, odnosno njihova ocjena stanja, kao i mogućnost iskorištenosti ekonomski značajnih vrsta za život ljudi (Tabela 2.15).

Kada su u pitanju livade posidonije, odnosno vrsta morske cvjetnice lat. *Posidonia oceanica* koja predstavlja mediteranski endem, može se zaključiti da je u veoma dobrom stanju, zajedno sa drugom vrstom morske trave lat. *Cymodocea nodosa*. Bitnost očuvanja ovih vrsta jeste zbog njihovih ključnih ekoloških funkcija i usluga, poput visoke primarne proizvodnje, hrane i skloništa, oksigenacija vode, zadržavanja sedimenata i stabilizacije terena.

Kao najugroženija zaštićena vrsta smatra se školjka lat. *L. Lithophaga*, koja je zbog svoje komercijalne vrijednosti, pretjeranog i nekontrolisanog izlova u velikoj mjeri ugrožena, zajedno sa jastozima lat. *Homarus gammarus*, *Paliurus elephas*, *Scyllarus arctus*, *Scyllarides latus*.

Staništa

Prema ocjeni stanja kopnenih stanišnih tipova u širem području Platomuna, utvrđeno je Studijom o zaštiti da više od polovine istih pripada degradiranom staništu, tj. *barrenu*. Oporavak ovakvih lokacija je veoma upitan jer zavisi umnogome od zaustavljanja dalje degradacije staništa koje su uzrokovane vađenjem prstaca, kao i drugim biotskim i abiotskim faktorima. Lokacija kod Svetog Nikole je dodatno fizički oštećena zbog korištenja iste za probno gađanje u vojnim vježbama, pa je samim tim stjenovita podloga razorena i kao takva, spuštanjem ka većim dubinama, uništava živi svijet koji je nekada tu postojao.

Tabela 2.15.: Ocjena stanja i mogućnosti iskorištenosti ekonomski značajnih morskih vrsta

Vrste	Stanje populacija ⁷	Mogućnost iskorišćenosti populacije ⁸
<i>Cystoseira amentacea</i>	b	A
<i>Cystoseira corniculata</i>	b	A
<i>Cystoseira crinita</i>	c	A
<i>Cystoseira foeniculacea</i>	b	A
<i>Cystoseira humilis</i>	-	A
<i>Cystoseira spinosa</i>	b	A
<i>Cystoseira squarrosa</i>	c	A
<i>Lithophyllum byssoides</i>	c	A
<i>Posidonia oceanica</i>	b	A
<i>Cymodocea nodosa</i>	c	A
<i>Axinella damicornis</i>	b	A
<i>Axinella verrucosa</i>	b	A
<i>Centrostephanus longispinus</i>	b	A
<i>Holothuria forskali</i>	c	C ₁
<i>Holothuria polii</i>	c	C ₁
<i>Holothuria tubulosa</i>	c	C ₁
<i>Homarus gammarus</i>	d	C ₁
<i>Lithophaga lithophaga</i>	d	C ₁
<i>Luria lurida</i>	c	A
<i>Episcomitra zonata</i>	c	A
<i>Ophidiaster ophidianus</i>	b	B
<i>Paliurus elephas</i>	d	C ₁
<i>Paracentrotus lividus</i>	a	A
<i>Pinna nobilis</i>	-	C ₁
<i>Sarcotragus foetidus</i>	b	A

⁷ Studija zaštite za zaštićeno područje Platomuni str. 82.: **Značenja oznaka za ocjenu stanja populacija:**

(a) u veoma dobrom stanju očuvanosti (stanje populacije koja je u izuzetnom konzervatorskom statusu), (b) u dobrom stanju očuvanosti (stanje populacije koja je dobro razvijena, bez izraženih pritisaka, ali ipak ne brojna uprkos odgovarajućim uslovima), (c) djelimično (ili malo) ugrožena (stanje populacije koja je iz poznatog ili nepoznatog razloga slabo razvijena) i (d) značajno ugrožena (stanje populacije koje je u znatnoj mjeri devastirano).

⁸ Studija zaštite za zaštićeno područje Platomuni str. 82.: **Značenja oznaka za vrednosne kategorije:**

(a) nema iskorištavanja vrste, (b) iskorištavanje je na niskom nivou i ne utiče na stabilnost populacije, (c) iskorištavanje je na održivom nivou i populacija je stabilna, (c₁) iskorištavanje je većeg obima koje negativno utiče na stabilnost populacije, (d) iskorištavanje je prisutno u značajno većem obimu koje dugoročno negativno utiče na stabilnost populacije i normalno odvijanje životnih funkcija.

<i>Scyllarus arctus</i>	d	C ₁
<i>Scyllarides latus</i>	d	C ₁
<i>Tonna galea</i>	c	a
<i>Aplysina cavernicola</i>	b	a
<i>Spongia (Spongia) officinalis</i>	c	a

Kopneni biodiverzitet

Vrste

Od kopnenih vrsta koje su identifikovane na širem području Platomuna, jedan dio je prepoznat zbog komercijalnog značaja i predstavlja ekonomski značajne resurse. U pitanju su uobičajene vrste koje se srijeću u ostalim djelovima Crnogorskog primorja, a vezane su za prirodne resurse koji su ili mogu biti značajni za sljedeće vidove iskorištavanja: (i) ispaša (biljne vrste koje učestvuju u zajednicama pašnjaka i travnjaka), (ii) ogrijev (drveće), (iii) ljekovite i farmaceutski značajne biljne vrste, (iv) medonosne biljne vrste značajne za pčelarstvo, (v) jestive biljne vrste značajne za ishranu, (vi) lovne vrste – lovna divljač, (vii) kolekcionarstvo (naročito insekti, ali i vodozemci i gmizavci).

Navedeni vidovi iskorištavanja kopnenih biljnih i životinjskih vrsta mogu biti komercijalni (za ostvarivanje ekonomskih dobiti), ali i nekomercijalni.

Staništa

Kopnena prirodna staništa koja se nalaze na području Platomuna, nisu prepoznata kao posebni prirodni resursi koji bi mogli biti predmet ekonomskog iskorištavanja. Ovo se isključivo odnosi na sljedeća staništa:

1240 – mediteranske stjenovite obale obrasle endemičnim vrstama roda lat. *Limonium*;

5330 – termomediteranski prepustinjski žbunjaci;

1210 – jednogodišnja vegetacija pokretnih morskih obala.

Većina staništa koja su evidentirana na kopnenom dijelu zaštićenog područja u dobrom su stanju očuvanosti, bez značajnijih vidova njihove ugroženosti. Međutim, prilikom terenskog istraživanja za potrebe pripreme Studije zaštite za zaštićeno područje Platomuni, nije zabilježeno prisustvo jednogodišnje vegetacije na pokretnim morskim obalama, već da su korišteni podaci iz ranijih istraživanja. U narednom periodu potrebno je utvrditi realno postojanje ovog tipa vegetacije na području Parka prirode Platomuni.

Geofizičke karakteristike

U Studiji zaštite za zaštićeno područje Platomuni koju je izradila Agencija za zaštitu prirode i životne sredine jasno je prikazana opšta ocjena stanja geofizičkih karakteristika zone Platomuna. Ocjenama A, B, C ocijenjeni su uticaji vezani za: geologiju, geotektoniku i seizmiku, geomorfologiju, okeanografiju, klimu, pedologiju, naselja i demografiju (Tabela 2.16).

Tabela 2.16.: Opšta ocjena stanja geofizičkih karakteristika

Fizičko-geografske karakteristike		Ukupna ocjena uticaja⁹
1.	geografski položaj i granice zaštićenog morskog područja	A (B)
2.	geologija, hidrogeologija, inženjerska hidrogeologija i ležišta geološkog građevinskog materijala	C (B)
3.	geotektonske i seizimičke karakteristike	A
4.	geomorfološke karakteristike	B (A)
5.	pedološke karakteristike	B (C)
6.	oceanografske karakteristike	A
7.	klimatske karakteristike	B
8.	naselja i demografija	B (A)
Preovlađujuća ocjena uticaja evidentiranih aktivnosti i pritisaka fizičko-geografskih karakteristika		B (A)

Nakon sagledavanja tabelarnog prikaza, može se zaključiti da je za šire područje Platomuna preovlađujuća ocjena uticaja evidentiranih aktivnosti i pritisaka fizičko-geografskih karakteristika B (srednji uticaj).

U okviru geofizičkih karakteristika ističu se abrazioni oblici karakteristični za kamenite obale na otvorenom moru, posebno u dijelu obale gdje su litofacijalni članovi različite geneze i fizičko-mehaničke otpornosti. Obala koja pripada Platomunima izgrađena od karbonatnih stijena (K₂), po pravilu je strma, stjenovita, sa pojavom serija abrazionih klifova manje ili veće visine, posebno u zoni gornjokrednih krečnjaka koji su ispresijecani dijaklazama i dijastromama, usljed čega se često javljaju uvale, potkapine i pećine. Seriju ovih oblika susrijećemo duž obalne linije Platomuna.

Institut za biologiju mora iz Kotora sa saradnicima je 2013. godine u istraživanju pećina na crnogorskoj obali (rt Arza – rt Platomuni), ispitaio 21 morsku pećinu, od kojih je kao potencijalno stanište za sredozemnu medvjedicu (*Monachus monachus*) registrovao 7 pećina. Takođe je utvrđen i veliki broj različito dimenzionisanih (oko 5 m) pukotina – procjepa u stijenskoj masi, često orijentisane upravno u odnosu na obalnu liniju. Samo u zoni od rt Platomuni do uvale Krekavica, imamo više od 50-ak potkapina i pukotina-procjepa (Tabela 2.17. u Prilogu 2).

Pejzažne vrijednosti

Tokom dosadašnjeg istraživanja ovog zaštićenog morskog područja, grafički je prikazana ocjena postojećeg stanja pejzažnih vrijednosti, kao i sa njima povezanih resursa i mogućnosti valorizacije. Ovaj grafički prikaz izrađen je u Studiji zaštite za zaštićeno područje Platomuni koju je izradila Agencija za zaštitu životne sredine (Slika 2.11).

⁹ Značenja ocjena; A = veliki uticaj, B = srednji uticaj i C = mali uticaj

Slika 2.11.: Ocjena postojećeg stanja pejzažnih vrijednosti i sa njima povezanih resursa i mogućnosti valorizacije za širu zonu Platomuna
(Izvor: Studija zaštite, 2021. god)

Na osnovu grafičkog prikaza i tekstualnog dijela objašnjenja, može se zaključiti da je kopnena zona Platomuna ocijenjena kao predio niske vrijednosti, sa određenim djelovima koji su obojeni tamnoljubičastom bojom i koji ukazuju na veoma visoku vrijednost predjela. Kada je u pitanju morski dio ovog područja, može se zaključiti da su to predjeli visoke vrijednosti čija se detaljnija objašnjenja nalaze u tabelarnom prikazu 2.18.

Tabela 2.18.: Ocjena vrijednosti predjela i kriterijumi

Ocjena vrijednosti	Kriterijum
1 Veoma niska vrijednost (narušeni i degradirani predjeli)	Izgrađene površine građevinskog područja naselja, industrijska i degradirana područja u kojima je izgubljena kulturnost/prirodnost.
2 Niska vrijednost (predjeli bez posebnih karakteristika)	Područja bez osobitosti (makija i garig), područja naselja, područja ugostiteljsko-turističke namjene i poslovne namjene.
3 Srednja vrijednost (uobičajen, autohton predio)	Područja ispreplitanja mješovitog, prirodnog i kulturnog predjela bez osobitosti, područja u kojim su prisutni kulturni elementi, ali nisu očuvani ili su neizraziti, prirodna područja sa većom bioraznolikošću, područja sa većim udjelom netradicionalnih urbanih elemenata (naselja, infrastrukture).
4 Visoka vrijednost (vrijedni predjeli)	Područja s prepoznatljivim, izrazitim, očuvanim karakteristikama na regionalnom ili lokalnom nivou – prirodna područja i područja sa istaknutim kulturno i predionim karakterom, primjeri karakteristične kombinacije predionih elemenata, područja, koja odražavaju veliku preglednost prostora, zanimljive vizure, područja značajnijih vizura.
5 Veoma visoka vrijednost (izuzetno vrijedni predjeli)	Izuzetna područja sa posebnim, istaknutim karakteristikama i/ili značajem na nacionalnom nivou – prirodno (područja zanimljivih reljefnih oblika) ili kulturno očuvanim predionim karakterom (suhozidi, terase, tradicionalni maslinici), uključujući područja istorijskog urbanog i ruralnog predjela.

2.4. Namjena i režimi zaštite i korištenja zaštićenog područja

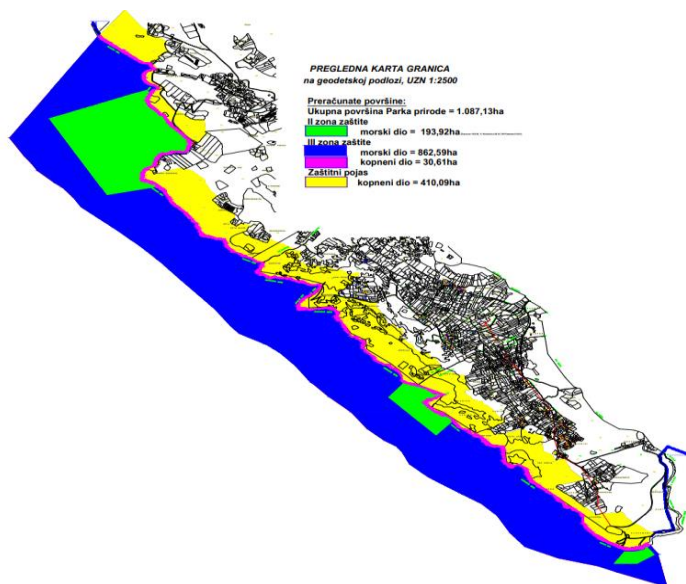
Uspostavljanje modela zaštite područja ima za cilj očuvanje prirode u korist održivog razvoja. Donošenje odluka o zaštiti područja na nacionalnom nivou mora pratiti komunikacija sa lokalnom zajednicom, kako bi se izbjegli konflikti između lokalnih interesa i zaštite prirode. S tim u vezi, pravni okvir zaštićenih morskih područja ozakonjuje i predviđa određene promjene u obavljanju privrednih djelatnosti na način da dopušta samo one poljoprivredne, lovne, ribolovne, turističke i ostale aktivnosti koje se odvijaju u skladu sa ciljevima propisanih uslova zaštite prirode i mjera očuvanja.

Osnovni cilj zaštićenog područja je zaštita i očuvanje svih značajnih vrijednosti zbog koga je i proglašeno zaštićenim područjem, te shodno tome, i sprječavanje potencijalno negativnih posljedica aktivnosti koje se mogu dogoditi u Parku prirode i u zaštitnom pojasu područja. Shodno tome, na području Parka definisane su zone zaštite, kao i propisane dozvoljene i zabranjene aktivnosti. Imajući u vidu navedeno, za sve aktivnosti i planirane zahvate primjenjuju se posebni uslovi i mjere zaštite prirode.

U Parku prirode Platamuni određene su dvije zone/režima zaštite, i to:

1. Zona zaštite II – aktivni režim zaštite, koja obuhvata uvalu Žukovac sa okolinom hridi Kalafat (Seka Albaneze), uvalu Velika Krekavica i predio ispred rta Platamuni, i
2. Zona zaštite III – režim održivog korišćenja, koja obuhvata kopneni dio uz obalnu liniju sa morskim klifovima, stijenama i padinama, a na moru dio akvatorijuma između obalne linije i izobate 50m isključujući lokacije iz Zone zaštite II.

Propisano je da se u Zoni zaštite II sa aktivnim režimom zaštite mogu: sprovesti akcije restauracije, revitalizacije i ukupnog unapređenja zaštićenog područja; vršiti kontrolisano korištenje prirodnih resursa, bez posljedica po primarne vrijednosti njihovih prirodnih staništa. U Zoni zaštite III sa režimom održivog korištenja mogu se: sprovesti intervencije u cilju restauracije i unapređenja zaštićenog područja, kao i razvijati naselja i prateća infrastruktura u mjeri u kojoj se ne narušavaju osnovne vrijednosti područja.

Slika 2.12.: Zone zaštite u Parku prirode Platamuni prema Odluci o proglašavanju

U Prostornom planu za Obalno područje Crne Gore (2018) definisan je pojas od 100 m do 1000 m od obale u područjima van postojećih naselja, koji je rezervisan isključivo za razvoj turizma, uz poštovanje režima zaštite prostora (očuvanje vrijednih predjela, ambijentalnih cjelina, zaštićenih područja, vrijednih poljoprivrednih površina).

Sa druge strane, Studija zaštite ocjenjuje nedovoljnu iskorištenost potencijala šireg područja za plasiranje poljoprivrednih proizvoda u turističkoj ponudi, prvenstveno onih iz tzv. “ekološke” ili organske poljoprivrede¹⁰. Jedan od osnovnih generatora razvoja poljoprivrede treba da bude jačanje veze između poljoprivrede i turizma i valorizacija proizvoda kroz turističku potrošnju. Razvoj seoskog turizma mora biti povezan sa razvojem organske poljoprivredne proizvodnje.

Održivi razvoj naselja i lokalnih zajednica na ovom području su ključni elementi za očuvanje ovog prostora i njegovu zaštitu. Pri tome, u Studiji zaštite se jasno navodi da će jedino racionalno planiranje aktivnosti omogućiti održivi razvoj na način da su životna sredina i predjeli usaglašeni sa ekonomskim, socijalnim i kulturnim razvojem, a u cilju čuvanja priobalnih područja za dobrobit sadašnjih i budućih generacija. Tradicionalni način iskorištavanja morskih resursa potrebno je promijeniti i usmjeriti ga prema korištenju usmjerenom na aktivnosti sa najmanjim uticajem na životnu sredinu, kao što su rekreacija i turizam.

Stoga, od ključnog interesa za upravljanje i razvojorskog zaštićenog područja je uspostavljanje balansa između zaštite i ekonomskog razvoja u cilju postizanja održivog razvoja područja.

Imajući u vidu ekološka obilježja međunarodne i nacionalne važnosti i predionih vrijednosti Parka prirode Platomuni, te u skladu sa definisanim zonama zaštite II i III, neophodno je ispuniti određene zahtjeve koji odgovaraju nivou potrebne zaštite ekosistema na ovom području. S tim u vezi, u morskom dijelu zaštićenog područja, za zaštitu vrsta i staništa značajnih za zaštitu formirana je **Zona zaštite II** sa aktivnim režimom zaštite, dok je ostali dio zaštićenog područja u moru izdvojen u **Zonu zaštite III** sa režimom održivog korištenja. U kopnenom dijelu zaštićenog područja, za zaštitu vrsta i staništa značajnih za zaštitu formirana je **Zona zaštite III** sa režimom održivog korištenja na koju se nadovezuje **Zaštitni pojas** u cilju sprječavanja, odnosno ublažavanja spoljnih faktora koji mogu uticati negativno na zaštićeno područje kao što su: otpadne vode, čvrsti otpad, invazivne vrste, nelegalna gradnja, turizam, spiranje pesticida, herbicida i drugih hemikalija, požari, pošumljavanje neautohtonim biljnim vrstama i drugim mogućim faktorima (član 31, stav 7 i 8 ZZZP).

S obzirom na zakonski obim aktivnosti koje mogu biti planirane u okviru parka prirode, za Zone zaštite II i III potrebno je primjenjivati **zabrane i ograničenja** koje su utvrđene odredbama člana 31, stavovi 4, 5 i 6 ZZZP, koje glase:

- 4) **Zona zaštite II** – aktivni režim zaštite, sprovodi se na zaštićenom području u kome su djelimično izmijenjene osobine prirodnih staništa, ali ne do nivoa da ugrožavaju njihov ekološki značaj, uključujući vrijedne predjele i objekte geonasljeđa.
- 5) **U Zoni zaštite II** sa aktivnim režimom zaštite mogu se: sprovoditi intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unapređenja zaštićenog područja; vršiti kontrolisano korištenje prirodnih resursa,

¹⁰ U preporukama CAMP projekta, odnosno Nacionalnoj strategiji integralnog upravljanja obalnim područjem Crne Gore se ističe da samo u sektorima ekološke i tradicionalne poljoprivrede, ruralnog i avanturističkog turizma i pratećem uslužnom sektoru postoji realni potencijal za oko 2.000 novih radnih mjesta, odnosno prihod od oko 50 miliona € godišnje, od čega se 12 miliona € odnosi samo na ruralni turizam. Realizacija ovog potencijala bi značila porast zaposlenosti od oko 4% u Primorskom regionu, odnosno procijenjeni doprinos rastu BDP-a od 3-4%. Posebno je važno da se za najveći dio ove komponente ruralnog razvoja (diverzifikacija ruralne ekonomije) mogu koristiti raspoloživa sredstva Pretpristupnih fondova (IPARD). Navedene projekcije uključuju poljoprivrednu proizvodnju i turističke kapacitete prvenstveno porodičnog tipa.

bez posljedica po primarne vrijednosti njihovih prirodnih staništa, populacija, ekosistema, obilježja predjela i objekata geonasljeđa.

6) U zoni zaštite III sa režimom održivog korišćenja mogu se: sprovesti intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unapređenja zaštićenog područja; razvijati naselja i prateća infrastruktura u mjeri u kojoj se ne izaziva narušavanje osnovnih vrijednosti područja; vršiti radovi na uređenju objekata kulturno-istorijskog nasljeđa i tradicionalne gradnje; sprovesti očuvanja tradicionalnih djelatnosti lokalnog stanovništva; selektivno i ograničeno koristiti prirodni resursi.

Gorenavedeni, zakonom propisani (opšti) uslovi zaštite, te zabrane i ograničenja u zonama zaštite (II i III) obavezno će se primjenjivati u postupcima izdavanja:

- a) **Akta o uslovima i smjernicama zaštite prirode** (član 18 ZZP) i
- b) **Dozvole za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom području prirode** (član 40 ZZP).

Uopšte uzev, u zaštićenom području Park prirode mogu se obavljati one radnje, aktivnosti i djelatnosti koje neće dovesti do oštećenja tog zaštićenog područja. Sa druge strane, u zaštićenom području Parka Prirode ne mogu se obavljati one radnje, aktivnosti i djelatnosti koje će dovesti do oštećenja tog zaštićenog područja (član 39 ZZP), a naročito:

- oštećenje prirodnih staništa i populacija vrsta značajnih za zaštitu;
- oštećenje zemljišta i gubitak njegove prirodne plodnosti;
- oštećenje površinskih ili podzemnih geoloških, hidrogeoloških i geomorfoloških vrijednosti;
- zagađenje područja i njegovih prirodnih vrijednosti (zemljište, podzemne i površinske vode, biodiverzitet);
- oštećenje zbog značajnijeg osiromašenja prirodnog fonda divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva;
- oštećenje zbog značajnijeg smanjenja biološke i predione raznovrsnosti.

Dozvoljene i zabranjene aktivnosti u Parku prirode Platomuni

Budući da se Park prirode Platomuni nalazi u II i III zoni zaštite, predviđene su zabrana i dozvola (član 6 Odluke o proglašavanju zaštićenog područja) izvođenja nekoliko aktivnosti. Važno je navesti da su dozvoljene i nedozvoljene aktivnosti u zaštitnom pojasu definisane sa ciljem pravnog ograničenja obima aktivnosti koje ne ometaju ekosistemsku i biodiverzitetSKU ravnotežu.

Tabela 2.19.: Zabranjene i dozvoljene aktivnosti u zonama PP Platomuni

Zona	Dozvoljene aktivnosti:	Zabranjene aktivnosti:
ZONA II Lokacije u morskom dijelu područja: - uvala Žukovac sa okolinom hridi Kalafat (Seka Albaneze) - uvala Velika Krekavica i ispred rta Platomuni	1) privredni i sportsko-rekreativni ribolov plutajućim parangalima i udičarskim alatima koji nemaju dodir sa morskim dnom i ne oštećuju vrste i staništa na morskom dnu, a u skladu sa uslovima izdatim u ribolovnim dozvolama, dajući prednost nosiocima dozvola za privredni ribolov;	1) ribolov, izuzev privrednog i sportsko-rekreativnog ribolova plutajućim parangalima i udičarskim alatima koji nemaju dodir sa morskim dnom i ne oštećuju vrste i staništa na morskom dnu, a u skladu sa uslovima izdatim u ribolovnim dozvolama; 2) nekontrolisano korištenje prirodnih resursa, kojima se ugrožavaju primarne vrijednosti njihovih prirodnih staništa,

	<ol style="list-style-type: none"> 2) postavljanje i korišćenje podvodnih ronilačkih staza za interpretaciju prirode – maksimalno dvije staze u izdvojenim dijelovima II zone zaštite koji će se odrediti na osnovu odgovarajuće stručne osnove; 3) kontrolisana naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa; 4) kontrolisana posjeta u obrazovne, rekreativne i turističke svrhe, isključivo u dijelu II zone zaštite koji će se odrediti na osnovu odgovarajuće stručne osnove; 5) zaštitne, sanacione i druge neophodne mjere za potrebe zaštite područja; 6) sprovođenje posebnih interventnih mjera na zaštitu morskog ekosistema. 	<p>populacija, ekosistema, obilježja predjela i objekata geonasljeđa;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) nedozvoljeno sidrenje plovila; 4) kretanje plovila na motorni pogon brzinom većom od 10 čvorova, osim službenih plovila upravljača i nadležnih službi za kontrolu aktivnosti na moru; marikultura; 5) postavljanje ili izgradnja objekata; 6) promjena namjene površina; 7) rastjerivanje, hvatanje, uznemiravanje i ubijanje životinjskih i biljnih vrsta; 8) naseljavanje alohtonih i invazivnih vrsta; 9) preduzimanje radova koji bi mogli da dovedu do oštećenja vrsta i staništa i arheoloških vrijednosti; 10) upotreba materija koje mogu da ugroze vitalnost i temeljne prirodne vrijednosti morskog ekosistema; 11) slučajno ili namjerno odlaganje ili odbacivanje komunalnog i bilo kog drugog otpada; 12) oštećenje podmorskih geoloških i geomorfoloških vrijednosti; 13) osiromašenje prirodnog fonda divljih vrsta; 14) zagađenje ili ugrožavanje mora.
<p>ZONA III - na kopnu gdje prati obalnu liniju obuhvatajući morske klifove, ali i stijene i padine velikog nagiba i na moru gdje obuhvata akvatorijum između obalne linije i izobate 50 m isključujući lokacije (uvala Žukovac sa okolinom hridi Kalafat, uvala Velika Krekavica i rt Platomuni) koje su izdvojene u II zonu zaštite</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) privredni i sportsko-rekreativni ribolov, u skladu sa propisima koji regulišu morsko ribarstvo, do sticanja uslova za uvođenje ograničenja, zasnovanih na naučnim podacima ciljanog istraživanja resursa ribarstva u zaštićenom području koja će se definisati u Planu upravljanja zaštićenog područja, ribolovnim dozvolama i propisima za oblast morskog ribarstva; 2) kretanje i zaustavljanje plovila na motorni pogon; 3) uređenje i korišćenje pješačkih i rekreativnih staza na kopnu; 4) kontrolisano postavljanje i izgradnja jednog avanturističkog Parka i jedne 	<ol style="list-style-type: none"> 1) postavljanje ili izgradnja objekata koji zagađuju, oštećuju ili ugrožavaju morski i obalni ekosistem, prirodna staništa i vrste; 2) promjena namjene površina; 3) rastjerivanje, hvatanje, uznemiravanje i ubijanje životinjskih vrsta; 4) naseljavanje alohtonih vrsta.

	<p>uzletne i jedne sletne tačke (zone) za paraglajding;</p> <p>5) intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unapređenja zaštićenog područja;</p> <p>6) naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa;</p> <p>7) sprovođenje zaštitnih i sanacionih mjera;</p> <p>8) interventne mjere na zaštiti ekosistema u slučaju elementarnih nepogoda i udesa.</p>	
<p>ZAŠTITNI POJAS</p> <p>- formiran je u kopnenom dijelu u obuhvatu koji je udaljen 500 m linearno u odnosu na administrativnu granicu zaštićenog područja uz prilagođavanje njegove konturne linije postojećim naseljima/izgrađenim površinama.</p>	<p>1) izgradnja objekata u skladu sa važećom prostorno-planskom dokumentacijom uz primjenu uslova i smjernica zaštite prirode, kao i mjera za zaštitu životne sredine koja je vezana za prostorno-plansku i projektnu dokumentaciju, a sprovode se kroz postupke stateške procjene uticaja i procjene uticaja na životnu sredinu;</p> <p>2) izgradnja Sistema za sakupljanje/odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda, uz ukidanje korišćenja septičkih jama i upojnih bunara;</p> <p>3) razvoj aktivnosti i projekata agro-eko turizma sa izgradnjom objekata malog smještajnog kapaciteta, sa malom “potrošnjom prostora”, u zonama koje se budu definisale odgovarajućim planskim dokumentom.</p>	<p>1) izgradnja objekata koji svojim otpadnim vodama zagađuju podzemne i površinske vode ili je efikasnost njihovog Sistema za prečišćavanje ispod zakonom propisanih standarda i parametara kvaliteta;</p> <p>2) izgradnja objekata i obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti kojima se otpadne vode ispuštaju bez prečišćavanja u podzemlje (septičke jame i bunare);</p> <p>3) izgradnja objekata koji dovode do značajne degradacije prirodnih staništa.</p>

Režimi i ograničenja u cilju zaštite Parka prirode Platomuni

Prema Studiji zaštite, pored očuvanja prirodnih vrijednosti, staništa i vrsta značajnih za zaštitu, morsko i obalno zaštićeno područje Platomuni treba da omogući lokalnoj zajednici, koja zavisi od mora i morskih resursa, otvaranje novih mogućnosti za sticanje prihoda i rast životnog standarda. Prirodni fenomeni i ljepote zaštićenog područja Park prirode Platomuni čine osnovu za razvoj turizma zasnovanog na prirodi ovog područja. Ipak, turizam uključuje i ekonomske aktivnosti koje mogu negativno uticati na prirodni svijet (izgradnja infrastrukture, zagađenje, prevelik broj posjetilaca i dr).

U slučaju Platomuna, sticanjem statusa zaštićenog područja ograničeno je korišćenje resursa. Tu se prvenstveno misli na kontrolisani ribolov i njegovo praktikovanje. Takođe, Studija zaštite kao relevantni

izvor procjene stanja na ovom području, za sada ne identifikuje veći pritisak od turizma na predmetnoj oblasti, ali sa izvjesnim intenziviranjem u budućnosti se isti očekuje, shodno sagledavanju razvojnih pravaca koji su definisani u važećoj prostorno-planskoj dokumentaciji. Smatra se, po Studiji zaštite, da bi izgradnja većih turističkih kapaciteta na obali, kao i izgradnja golf terena u Glavatičićima mogla uticati negativno na zaštićeno prirodno dobro u smislu izmjene prirodnih i pejzažnih vrijednosti, te zagađenja mora. Neophodno je prilagoditi veličinu hotelskih objekata shodno datom prostoru i obezbijediti da oni budu adekvatno uklopljeni u ambijentalne vrijednosti ovog područja. Takođe, neophodno je riješiti na adekvatan način tretman i ispušt otpadnih voda na način da ne prouzrokuju negativan uticaj na biodiverzitet i staništa u moru. Betoniranje obale, kao i nivelisanje neravne stjenovite obale u cilju dobijanja površine pogodne za kupaće dovodi do trajnog gubitka određenih staništa. Ovo se prevashodno odnosi na staništa koja su ciljana za zaštitu shodno EU Direktivi o staništima, a to je vegetacija mediteranskih morskih klifova obraslih endemičnim *Limonium spp.* koja je prisutna uz samu obalu (u zoni mlata mora) na rtu Platomuni.

2.5. Identifikovani pritisci i prijetnje u zaštićenom području

Imajući u vidu značaj i kvalitet očuvanosti prirodnih i kulturnih resursa u zaštićenom području Parka prirode Platomuni, urađena je analiza ključnih pritisaka i prijetnji koji bi mogli ugroziti postojeću ravnotežu ekosistema na ovom području i dovesti do određenih neželjenih posljedica. Prema tome, u donjoj Tabeli 2.20. je, na osnovu Studije zaštite iz 2021. godine, napravljen popis osnovnih rizika i prijetnji koje treba kontinuirano pratiti i po mogućnosti, preuzeti akcije njihovog ublažavanja i uklanjanja. Identifikovani su posredni i neposredni pritisci i prijetnje i kategorizacija po nivou ozbiljnosti uticaja prijetnje za očuvanje, po oznakama A – veliki uticaj, B – srednji uticaj i C – mali uticaj („nema prijetnje”, „manja”, „srednja”, „veća” i „razarajuća”). Takođe, u Tabeli 2.21. je dat spisak najvažnijih vrijednosti koje Park prirode Platomuni posjeduje, kao i pojedinih prijetnji koje ugrožavaju navedene identifikovane vrijednosti.

Tabela 2.20.: Identifikovani pritisci i prijetnje na zaštićenom području Platomuni¹¹

Neposredna prijetnja	Značaj za zaštićeno područje park prirode Platomuni	Kategorija
Elementarne nepogode (prirodni događaji na terenu kao što su požari i zemljotresi)	<p>U ovu grupu prijetnji spadaju prirodne elementarne nepogode koje mogu ugroziti ekološki biodiverzitet, infrastrukturu, konfiguraciju terena, privatnu i državnu imovinu, a obuhvataju prvenstveno požare, zemljotrese, dugotrajne suše i ostalo.</p> <p>Posebno se ističe da je područje Platomuna osjetljivo na jake seizmičke aktivnosti, te može pretrpjeti značajne posljedice. Seizmička regionalizacija Crne Gore, urađena poslije katastrofalnog zemljotresa 1979. godine, ukazuje da zahvat morskog zaštićenog područja Platomuni, spada u zonu sa potencijalno najjačim seizmičkim intezitetom, koju konturiše izoseista od 9°, tj. IX stepeni MCS skale.</p> <p>Takođe, zbog prisutne makije velika je osjetljivost na požare, koji su posljedica veoma toplih i dugotrajnih ljetnih perioda, što je i bio slučaj i 2017. godine. U smislu efikasnije zaštite od požara neophodno je uspostaviti redovno nadgledanje i blagovremeno reagovanje, te obezbijediti sistem za efikasno suzbijanje požara, kao i raditi na edukaciji</p>	A

¹¹ Značenja ocjena: A = veliki uticaj, B = srednji uticaj i C = mali uticaj

	lokalnog stanovništva o prevenciji od požara. Posljedice požara u predmetnom području su evidentirane iznad uvale Nerin i iznad uvale Žukovac.	
Prekomjerno korišćenje resursa (zakonito i nezakonito)	Prekomjereno (nezakonito) korišćenje resursa na području Platamuna obuhvata sljedeće potencijalne radnje: – lov i ribolov (nezakonito), – izlov životinja (rakovi). Evidentirani su slučajevi krivolova, što predstavlja direktnu (ubijanje) i indirektnu (uznemiravanje životinja, oštećenje staništa...) prijetnju.	A
Zagađenje koje dolazi sa mora i brodova	Otpad u morskom dijelu donosi strujanje mora, najčešće potiče od nesavjesnih korisnika turističkih i drugih brodova. Takođe, jedan od problema je i otpad koji stvaraju posjetioci obližnjih plaža i koji se u određenoj nakon prenosi morskim strujama, ali i od obilazaka terena od strane posjetilaca.	B
Invazivne vrste biljaka i životinja	Od invazivnih vrsta u moru konstatovane su alge: <i>Womersleyella setacea</i> i <i>Caulerpa racemosa</i> , kao i vrsta raka <i>Callinectes sapidus</i> , dok su na kopnu registrovane: <i>Herpestes javanicus</i> (mali indijski mungos) i pajasen (<i>Ailanthus altissima</i>).	B
Infrastruktura i industrijski razvoj unutar zaštićenog područja	Izgradnja pristupnih puteva do same morske obale koji se često izgrađuju bez bilo kakve dozvole, da bi se ti putevi potom „urbanistički uklapali“ i legalizovali. Nakon stavljanja ovog područja pod zaštitu sa tom praksom se mora prekinuti, jer su u pitanju radnje/aktivnosti/djelatnosti koje su suprotne odredbama iz člana 39 Zakona o zaštiti prirode – zabrana oštećenja zaštićenog područja.	B
Nelegalna gradnja i širenje građevinskih područja	Negativni antropogeni uticaji na predmetno područje ogleda se kroz nelegalnu i neprikladnu gradnju koja je prisutna na predmetnom području i to na lokacijama: Krimovice, zaleđe rta Platamuni i uvale Žukovac. Potrebno je zaustaviti dalju nelegalnu gradnju, a dokumentima prostornog uređenja definisati uslove gradnje unutar zaštićenog područja prirode i zaštitnog pojasa, sa naglaskom na važnost očuvanja tradicionalne arhitekture i korištenja tradicionalnih materijala, te uklapanje objekata u ambijentalne vrijednosti ovog područja. Donošenjem dokumenata prostornog uređenja, što je i definisano u Strateškom planu razvoja opštine Kotor 2013-2017, za postojeće objekte izgrađene bez građevinske dozvole stvoreni su uslovi za legalizaciju i priključenje na komunalnu infrastrukturu. Na ovaj način će se navedeni pritisak u znatnoj mjeri smanjiti.	A
Neodrživi masovni turizam	Za sada ne postoji veći pritisak od turizma na predmetno područje, ali treba imati na umu njegovo buduće sasvim izvjesno intenziviranje, za šta su stvorene pretpostavke u važećoj prostorno-planskoj dokumentaciji. Naime, izgradnja većih turističkih kapaciteta na obali, kao i izgradnja golf terena u Glavatičićima može uticati	A

	negativno na zaštićeno prirodno dobro u smislu izmjene prirodnih i pejzažnih vrijednosti, te zagađenja mora.	
Neodgovarajuće ili nestručne radnje, procesi i resursi za tehničko upravljanje i upravljanje zaštićenim područjem	Zaštićeno područje ima upravljača, ali je potrebno unaprijediti broj i stručnost kadra, kao i obezbijediti službu zaštite.	A
Sidrenje	Sidrenje može izazivati mehanička oštećenja rizoma morske trave <i>Posidonia oceanica</i> , ali takođe i otpadne vode i ostale materije sa plovila (otpadne vode, deterdženti, mikrootpad, itd). Naime, sidrenje oštećuje morsku travu <i>Posidonia oceanica</i> , stoga na mjestima prisustva morske trave neophodno je koristiti spiralna sidra sa bovom koja svode mehaničko oštećenje na minimum iz razloga male površine koju obuhvataju. Važećim Planom posebne namjene za Obalno područje (2018) i Prostorno-urbanističkim planom Opštine Kotor (2020) u zoni zaštićenog područja Platomuni predviđena je jedna lokacije za sidrenje u uvali Velika Krekavica.	A
Pomorski saobraćaj	Utvrđen je značajan direktan uticaj pomorskog saobraćaja na biodiverzitet i kvalitet morske vode. U posljednje vrijeme pomorski saobraćaj djeluje negativno na neke vrste, kao što je sredozemni tuljan, foka ili morska medvjedica. U Crnoj Gori tuljan je posljednji put viđen sedamdesetih godina prošlog vijeka, kada je kao jedinka ubijen u okolini Herceg Novog. Iako do danas njegovo prisustvo nije potvrđeno, niti registrovano, smatra se da ova izuzetno rijetka i ugrožena vrsta morske medvjedice, koja većinom živi u Mediteranu, može nastanjivati predmetno područje. Za njen boravak potrebno je neko sklonište, gdje bi ona mogla živjeti i reprodukovati se. To su najčešće pećine koje imaju malo šljunka, a kojih ima na području Platomuna. Upravo zato postoji mogućnost da se neka od tih pećina definiše kao I zona zaštite.	B

Posredna prijetnja	Značaj za zaštićeno područje Park prirode Platomuni	Kategorija
Nekontrolisano ribarstvo	Od velikog značaja za održavanje prirodne ravnoteže i biodiverziteta, kao i očuvanja količine autohtonih vrsta ribe na ovom području, jeste uvođenje kontrole ribarstva. Time bi se spriječilo ozbiljno narušavanje ribljeg fonda i smanjenje mogućnosti razmnožavanja vrsta riba koje u ovom dijelu područja imaju svoja mrijestilišta.	A
Krivolov na morskom i kopnenom dijelu	Neke od aktivnosti koje imaju značajne posljedice na ekosistem područja Platomuna se najčešće odnose na ribarstvo i ilegalne radnje u vezi sa ribarstvom, kao što su ribarenje eksplozivom, sakupljanje prstaca i drugih morskih organizama, nedozvoljeni lov podvodnom puškom, korištenje drugih nedozvoljenih sredstava za	A

	<p>ribolov, kočarenje. Zbog specifične konfiguracije obalne linije u ovoj oblasti se često na nelegalan način love velike količine gofova, cipola i ostalih vrsta koje tokom mrijesta ili sezonskih migracija prilaze blizu obali u velikim jatima. Dinamitašenje je destruktivno ne samo po jata riba koja se tom prilikom ciljano love, već i za sve ostale morske organizme i samo stanište. Uništavanjem riblje mladi ne omogućava se da riba odraste i ostavi potomstvo.</p> <p>U cilju suzbijanja navedenih krivolovnih radnji, u junu 2017. godine formirana je Radna grupa za borbu protiv svih vrsta nelegalnog ribolova.</p>	
Otpadne vode	<p>Na području Donjeg Grblja za sada ne postoje javni sistemi za vodovod i kanalizaciju. Kanalizacionim sistemom Kotor-Trašte odvođe se otpadne vode iz Kotora i Tivta u zaliv Trašte i dalje u otvoreno more. Postoje i pojedinačni ispusti u predmetnoj oblasti zbog činjenice da određeni objekti nijesu priključeni na komunalnu infrastrukturu. Takođe, važno je ukazati na problem zagađenja koje, iz izgrađenih objekata preko septičkih i upojnih jama i bunara (izvori zagađenja) sa šireg okruženja zaštićenog područja, <i>migrira podzemnim tokovima u morski akvatorij</i> (dio koji se predlaže za stavljanje pod zaštitu), a hidrološki je povezan sa navedenim izvorima zagađenja.</p>	A
Čvrsti otpad	<p>Čvrsti otpad (građevinskih materijala itd), napuštene ribarske mreže i slično su potencijalna opasnost za morski i kopneni biodiverzitet. Na području Platomuna (u batimetrijskom pojasu od oko 50 metara dubine) detaljne analize otpada u moru koje su dobijene metodologijom „ribarenja za otpadom“ uz pomoć profesionalnih ribarskih brodova, procijenjeno je da je težinska distribucija otpada na istraživanom području 27,66 kg po km², odnosno 459 komada/km² istraživanog područja, pri čemu je dominantna kategorija otpada plastika.</p>	B
Elektroda visokonaponskog podmorskog kabla 500 kv sa optičkim kablom	<p>Na području Platomuna nalazi se i elektroda visokonaponskog podmorskog kabla, što predstavlja rizik za sidrenje na tom dijelu, te se preporučuje da sve turističke i sportske aktivnosti na vodu budu na bezbjednoj udaljenosti od same elektrode.</p>	A
Klimatske promjene	<p>Nije procijenjen uticaj klimatskih promjena u ovom području na ekosistem i vrste, ali se sumnja da je uticaj velik. Klimatske promjene će povećati već sada velike prijetnje od požara.</p>	B
Neodgovarajuće korišćenje zemljišta i mora	<p>Prenamjena poljoprivrednog zemljišta u gradsko-građevinsko. Sidrenje plovila u morskom dijelu Platomuna. Potrebno je i napraviti usmjerenja za izvođenje aktivnosti, koje se baziraju na korišćenju prirodnih resursa. Takođe, u ovu kategoriju se mogu uključiti i potencijalne aktivnosti eksploatacije materijala za potrebe industrije.</p>	A
Sportovi na vodi	<p>Za sada ovi sportovi nemaju veći intenzitet i kada je riječ o skuterima (i sličnom) uglavnom su koncentrisani kod rta</p>	C

	Platomuni, znatno rjeđe kod uvale Žukovac. Ronjenje nije veoma intenzivnog karaktera i ne može se reći da ima značajnijeg uticaja osim u pećinama Krekavica i Saletova pećina, gdje veći broj ronilaca može da izazove značajna fizička oštećenja i promjene ovih osjetljivih staništa.	
--	---	--

Tokom već pomenitih radionica organizovanih u svrhu izrade plana upravljanja, napravljene su identifikacije ključnih vrijednosti, kao i prijetnji, uz aktivno učestvovanje svih zainteresovanih strana.

U Tabeli 2.21. je detaljan prikaz prirodnih vrijednosti, te prijetnji koje ih ugrožavaju koje su raspoređene u tri kategorije.

Tabela 2.21.: Vrijednosti Parka prirode Platomuni i prijetnje koje ih ugrožavaju

	Prirodne vrijednosti:	Kulturno-istorijske vrijednosti:	Socio-ekonomske vrijednosti:
Ključne vrijednosti PP Platomuni	<ul style="list-style-type: none"> - vruća tačka kopnenog diverziteta; - vruća tačka morskog biodiverziteta (Kalafat, Krekavica, rt Platomuni); - vazduh – čist morski; - reljef (pećine, stepenasta struktura stijena); - zemljište – kamenito/stjenovita obala prekrivena makijom; - klima – blaga mediteranska; - hidrologija – bogatstvo podvodnim izvorima, najčistija voda za kupanje; - biodiverzitet – flora, fauna, koraligen, morske kornjače, pećinske zajednice, natura stanište, zaštićene vrste prema međunarodnim konvencijama. 	<ul style="list-style-type: none"> - bogato kulturno nasljeđe – manastiri i crkve; - arheološka nalazišta, nalazišta amfora, praistorijski grobovi (1800 p.n.e); - podvodni greben Kalafat – mogući ostaci brodova + 2 antička broda; - maslinjaci. 	<ul style="list-style-type: none"> - ekološka poljoprivreda, rakija, med; - pčelarstvo, maslinarstvo; - ribarska naselja; - turizam, valorizacija pješačkih staza; - infrastruktura – vidikovci; - posmatranje delfina, ptica; - rekreativno ronjenje; - tradicionalni način izlova ribe; - izleti brodom – razgledanje pejzaža; - mogućnost pravljenja trim staze; - u zaleđu veliki broj pješačkih staza.

Prijetnje koje ugrožavaju vrijednosti	Prirodne vrijednosti:	Kulturno-istorijske vrijednosti:	Socio-ekonomske vrijednosti:
	<ul style="list-style-type: none"> - otpad – napušteni ribarski alati; - invazivne vrste; - požari – vremenske nepogode; - ilegalni ribolov; - neefikasno djelovanje inspeksijskih organa; - potencijalna urbanizacija zaleđa. 	<ul style="list-style-type: none"> - neodržavanje (restauracija) kulturnih spomenika i nasleđa; - devastacija stijena prilikom izlova prstaca; - sječa i krčenje. 	<ul style="list-style-type: none"> - komunalno održavanje; - nedostatak saradnje sa lokalnim MZ; - nelegalna gradnja.

2.6. Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT analiza) upravljanjem zaštićenim područjem

U skladu sa svim prethodno identifikovanim vrijednostima i prijetnjama područja Parka prirode Platomuni, napravljena je analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT analiza) u kontekstu opšteg upravljanja zaštićenim područjima. Shodno tome, uočen je velik broj prednosti koje čine ovo područje atraktivnim za mnoge važne aktivnosti kao što su naučno-istraživački rad i edukacija, kao i turistička djelatnost u vidu obilaska izuzetne prirodne baštine sa kopna i sa mora. Pored toga, odlične prilike za održivi razvoj ovog nacionalnog prirodnog resursa su prepoznate u aktivnostima kao što su implementacija EU projekata za zaštitu parka prirode, regulisane mjere i periodi dozvole ribolova u ovom području, uključivanje u nacionalnu turističku ponudu na način organizacije tura radi uživanja u prirodi. Nasuprot tome, slabosti su identifikovane u nedovoljno dobroj infrastrukturi ovog područja, potencijalnim zagađenjima, sa prijetnjom od intenzivnog ribarstva koje bi loše uticao na riblji fond i ostale morske vrste na ovom području, kao i od potencijalnog neadekvatnog urbanističkog razvoja čime bi mogle da se ugrozi prirodni ekosistem. U Tabeli 2.22. je dat pregled najvažnijih prednosti, slabosti, prilika i prijetnji identifikovanih na ovom području.

Tabela 2.22.: SWOT Analiza zaštićenog područja Platomuni

Snage:	Slabosti:
<ul style="list-style-type: none"> - adekvatan zakonodavni okvir/odluke, planovi; - obuhvatan strateški okvir/politička volja; - područjem upravlja institucionalni državni upravljač morskim dobrom; - mogućnost sopstvenih prihoda upravljača MZP; - dostupni ljudski kapaciteti/motivacija, znanja; - značajne vrijednosti morskih zaštićenih područja; - status proglašenog morskog zaštićenog područja na osnovu podataka istraživanja i stručne studije; - iskustvo u upravljanju zaštićenim područjima, morskim dobrom i u realizaciji međunarodnih projekata; - državno vlasništvo morskih zaštićenih područja; - visok nivo kopnenog i morskog biodiverziteta; - optimalni prirodni uslovi za razvoj staništa i vrsta; 	<ul style="list-style-type: none"> - nedovoljna svijest javnosti o PP Platomuni; - slaba komunikacija/nedovoljna edukacija i informisanje; - nedovoljno praktično iskustvo u upravljanju MZP u pojedinim segmentima; - potencijalno izbjegavanje sprovođenja zakonskih i planskih obaveza; - slabo sprovođenje inspeksijskog nadzora i kaznenih odredbi; - jaz između sektorskih politika i zaštite prirode; - nedovoljno izdvajanje finansijskih sredstava za efikasan nadzor MZP; - složene birokratske procedure; - sistem izdavanja građevinskih i drugih dozvola/izdavanje dozvola neusklađenih sa zakonom;

<ul style="list-style-type: none"> - atraktivni pejzaži i horizonti, - odlična institucionalna saradnja sa korisnicima iz javnog sektora na ovom području (međuinstitucionalna saradnja) i saradnja sa nevladinim organizacijama; - dobri odnosi sa korisnicima iz privatnog sektora; - adekvatan naučno-istraživački rad na morskom i kopnenom području; - odlična geografska lokacija i blizina turističkih centara Primorja Crne Gore; - podrška lokalnog stanovništva u ciljevima očuvanja; - dobra baza podataka i proces sakupljanja podataka i monitoring; - bogata kulturna i sakralna baština. 	<ul style="list-style-type: none"> - krivolov u morskom i kopnenom dijelu; - nedovoljno razvijena infrastruktura; - nepovoljni uticaji okolnih područja, prvenstveno masovni turizam i komunalna infrastruktura; - nedovoljna iskorišćenost potencijala područja za plasiranje poljoprivrednih proizvoda u turističkoj ponudi; - različiti i suprotstavljeni interesi korisnika ovog područja; - pojedini neriješeni imovinsko-pravno-investicioni odnosi; - vandalizam; - nelegalna gradnja.
Prilike:	Prijetnje:
<ul style="list-style-type: none"> - razmjena iskustva sa zemljama regiona; - dostupni međunarodni fondovi i nacionalni eko-fond; - proširenje ponude održivog i eko-turizma; - članstvo u međunarodnim mrežama upravljača MZP; - formiranje saradničkog tijela za upravljanje MZP; - uspostavljanje koordinacionog tijela i definisanje procedura o postupanju; - uspostavljanje novih saradnji u sprovođenju monitoringa prirodnih vrijednosti/NVO, naučne institucije; - očuvanje i poboljšanje stanja ciljnih vrsta i staništa; - razvijanje platforme za sprovođenje edukativnih i naučnih programa; - nova radna mjesta u MZP; - dodatni mehanizmi za ostvarenje finansijskih prihoda za obavljanje djelatnosti u MZP (npr. plava taksa, boravišna taksa, zakupci plaža...); - reafirmacija ideje/statusa Crne Gore kao prve ekološke države; - direktne strane investicije za proširenje turističkih kapaciteta; - međunarodna promocija turističkih potencijala na svjetskim sajmovima turizma i nautike, uključivanjem ovog područja u ponudu održivog turizma; - valorizacija prirodnih karakteristika uz poštovanje principa održivog razvoja; - mogućnost turističkog obilaska lokacije morskim i kopnenim putem bez narušavanja životne sredine i prirodnih resursa; 	<ul style="list-style-type: none"> - klimatske promjene; - otpad u moru i devastacija obale; - neizgrađena i neadekvatna komunalna infrastruktura (npr. odvođenje i tretman otpadnih voda); - unošenje invazivnih vrsta; - pad svijesti (stanovništva i turista) o važnosti zaštite prirode; - neadekvatno sprovođenje procedura/neobjektivnost kod donošenja odluka/pristrasnost za izdavanje dozvola; - dugi sudski procesi bez adekvatnih mjera/nerazumijevanje zaštite prirode/ciljano izigravanje zakona; - neadekvatne kazne za nedozvoljene radnje u zaštiti prirode i nedosljednost u sprovođenju kazni; - nizak prioritet zaštite prirode u praksama i politikama; - nelegalna gradnja, arhitektura neprimjerena ambijentu i tradicionalnom stilu gradnje, neadekvatan urbanizam; - izgradnja čvrstih obalnih struktura koja bi dovela do narušavanja prirodnih staništa obale i negativnih uticaja masovnog turizma i stvaranje vještačkih plaža i nepropisna vršenja građevinskih zahvata na morskom dnu u priobalnom pojasu; - pritisak krupnog kapitala koji može doprinijeti neodrživom razvoju područja; - razvoj industrijske zone; - pomorske i kopnene havarije; - požar;

<ul style="list-style-type: none">- organizacija aktivnosti poput posmatranja ptica i doživljavanje prirode;- stavljanje pod kategoriju zaštićenog područja parka prirode doprinosi unapređenju procesa pregovora oko ekoloških poglavlja sa EU;- učestvovanje u EU projektima vezano za istraživanje i razvoj i korišćenje EU fondova za razne aktivnosti kao npr. unapređenje stanja životne sredine, naučno-istraživačke analize, ekološki menadžment i monitoring.	<ul style="list-style-type: none">- opasnost od velikog zagađenja od obližnjih podvodnih kolektora, zagađenja sa brodova/čamaca, posjetilaca, stanovništva;- opasnost od pojačanog intenziteta ekonomskih i eksploatacionih djelatnosti;- opasnost od ilegalnih radnji (krivolov itd);- narušavanje turističkog imidža i prirodnih resursa ukoliko dođe do izgradnje većih prostornih građevinskih objekata za potrebe elektrifikacije (zaštitna elektroda).
--	---

3. CILJEVI UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM

3.1. Vizija zaštićenog područja

Kao i svaki planski i strateški dokument sa ciljevima i aktivnostima predviđenim za određeni rok, Plan upravljanja zaštićenim područjem mora imati usvojenu opštu viziju, koja u suštini predstavlja dugoročni cilj upravljanja zaštićenim područjem. Po pravilu, ona se postavlja za period koji je i duži od same realizacije Plana. Prema tome, ukoliko se status zaštićenog područja ne promijeni, vizija bi trebalo da bude ista i pri sljedećoj izradi plana upravljanja, osiguravajući tako kontinuiranost upravljanja područjem. Uz to, ako nema nekih većih promjena u statusu zaštićenog područja, opšti ciljevi plana trebalo bi da ostanu nepromijenjeni barem za narednu deceniju.

Za definisanje vizije razvoja u zoni Parka prirode Platomuni održane su konsultacije sa lokalnim akterima, institucijama i organizacijama i ona glasi:

Park prirode Platomuni jedinstven je pejzaž strme obale i nepregledne morske pučine. Na ovom području očuvanog biodiverziteta kopna i mora čovjek živi u skladu s prirodom.

Vizija budućnosti ovog zaštićenog područja prvenstveno je usmjerena na zaštitu prirodnih i predionih vrijednosti i kulturne baštine ovog područja, kao i na promociju održivog korišćenja prirodnih resursa kroz razvoj turističkih potencijala. Svaki razvoj održivog turizma i strategije posjećivanja treba da se zasniva na pretpostavci da zaštićeno područje ne može da podrži masovni turizam i njegovu propratnu infrastrukturu. Uz kontinuiranu edukaciju lokalnog stanovništva i njihovu uključenost u očuvanje područja, oni žive u skladu sa prirodom čuvajući biološke vrijednosti parka.

3.2. Opšti, dugoročni ciljevi zaštite i održivog razvoja zaštićenog područja

Prema Konvenciji o biodiverzitetu, koncept održivog razvoja podrazumijeva „*korišćenje komponenti biodiverziteta na način i u obimu koji ne vodi ka dugoročnom smanjenju biodiverziteta, održavajući na taj način njegov potencijal radi zadovoljenja potreba i težnji sadašnjih i budućih generacija*“.

Održivi razvoj naselja i lokalnih zajednica na ovom području su ključni elementi za očuvanje ovog prostora i njegovu zaštitu. Racionalno planiranje aktivnosti omogućit će održivi razvoj na način da su životna sredina i predjeli usaglašeni sa ekonomskim, socijalnim i kulturnim razvojem, a u cilju čuvanja priobalnih područja za dobrobit sadašnjih i budućih generacija.

Ciljevi održivog razvoja i obaveze iz međunarodnih sporazuma, koji su unijeti u nacionalno zakonodavstvo zajedno sa zahtjevima lokalnog razvoja, predstavljaju najvažniji instrument za rješavanje dugoročnog i prilično složenog zadatka razvoja zaštićenih morskih područja. Tradicionalni način iskorištavanja morskih resursa potrebno je promijeniti i usmjeriti ga prema aktivnostima sa najmanjim uticajem na životnu sredinu, kao što su rekreacija i turizam. U tom smislu, potrebno je naći ravnotežu između ekonomskog, društvenog i kulturnog razvoja sa načelima održivog razvoja. Takođe, neophodno je opšte ciljeve održivog razvoja primijeniti na način da se identifikovane biljne i životinjske vrste na svim staništima Parka prirode Platomuni adekvatno sačuvaju uz optimalan razvoj prepoznatih ekonomskih potencijala ovog područja.

Konkretno, *ciljevi održivog razvoja* primijenjeni na područje Platomuna obuhvataju:

- obezbjeđenje nivoa očuvanja vrijednih predjela, ambijentalnih cjelina, zaštićenih područja, vrijednih poljoprivrednih površina, primjenom mjera zaštite i monitoringom;
- očuvanje morskih i kopnenih biljnih i životinjskih zajednica, kao i čistoću prirodnog okruženja;
- spovođenje principa održivog eko-turizma i ekološko-organske poljoprivrede;
- kontrolu i prostorno-periodična ograničenja ribarske djelatnosti u morskom dijelu;
- očuvanje prirodnih staništa u Zonama II i III, kao i utvrđenog biodiverziteta zabranom građevinskih poduhvata na obalno područje koji bi izmijenili kvalitet i odlike staništa;
- sprječavanje unutrašnjih i spoljašnjih negativnih uticaja na ugrožene vrste i predjele.

Pored toga, prema ciljevima upravljanja zaštićenim područjem koji se predlažu Studijom zaštite iz 2021. godine, na Park prirode Platomuni bi se mogle primjeniti smjernice iz IUCN-ove kategorije IV za upravljanje zaštićenim područjima prirode. U ovu kategoriju spadaju zaštićena područja čiji je prioritetni cilj zaštita/očuvanje određenih vrsta ili staništa. Veliki dio područja u ovoj kategoriji zahtijeva redovne, aktivne intervencije za zadovoljavanje potreba određenih vrsta ili za održavanje staništa, ali to nije uslov za ovu kategoriju upravljanja zaštićenim područjima. Primarni cilj kategorije IV je održavanje potrebnog nivoa zaštite, očuvanja ili obnavljanja vrsta i staništa.

S tim u vezi, navodi se definicija *Kategorije IV* kao: *Područje zemlje, morske obale i mora, gdje je međusobno dejstvo ljudi i prirode tokom vremena oblikovalo prepoznatljive osobine područja sa značajnim estetskim, ekološkim i/ili kulturnim vrijednostima, često praćeno visokom biološkom raznovršnošću. Očuvanje jedinstva tradicionalnih međudejstava prirode i čovjeka od značaja je za zaštitu, očuvanje i razvoj ovakvih područja.*

U skladu sa navedenim, *ciljevi upravljanja i zaštite* područja klasifikovanim pod kategorijom IV IUCN-a su sljedeći:

- očuvanje skladne interakcije prirode i kulture kroz zaštitu kopnenih i/ili morskih predjela i očuvanje tradicionalnih vidova korišćenja zemljišta, načina gradnje i društvenih i kulturnih manifestacija;
- podrška načinu života i ekonomiji koja je u skladu sa prirodom i zaštitom društvenog i kulturnog miljea zajednice;
- očuvanje diverziteta predjela, staništa, pridruženih vrsta i ekosistema;
- eliminacija i dalje sprječavanje korištenja zemljišta i prostorno zahtjevnih aktivnosti;
- mogućnost korištenja kroz rekreaciju i turizam u skladu sa osnovnim kvalitetima područja;
- podrška naučnim i obrazovnim aktivnostima koje će doprinijeti dugoročnoj dobrobiti lokalnog stanovništva i razvoju javne podrške zaštiti takvih područja i
- doprinos dobrobiti lokalne zajednice kroz obezbjeđenje prirodnih proizvoda (šumski i ribolovni proizvodi) i usluga (kao što je čista voda ili prihod iz održivih oblika turizma).

Uzevši u obzir da ovo zaštićeno područje posjeduje značajni biodiverzitet, identifikovan je potencijal za razvoj naučno-obrazovnog turizma, a jedan od glavnih ciljeva njegove zaštite treba da bude sticanje i prenos znanja o (izvornoj) prirodi kroz programe vođene od strane upravljačke strukture zaštićenog područja. Takođe, budući da je postizanje održivog ili eko-turizma u zaleđu zaštićenog područja Platomuni jedan od opštih i dugoročnih ciljeva, očekuje se od opštinskih i državnih organa nadležnih za izdavanje dozvola i planiranje prostora da obezbijede planiranje i kontrolu svih aktivnosti na zaštićenom području, prvenstveno kroz postupke planiranja, izdavanja dozvola, identifikovanja protivzakonitih radnji, aktivnosti i pojava, prijavljivanja, pokretanja i vođenja prekršajnih i krivičnih postupaka.

Stoga, od ključnog interesa za upravljanje i razvoj morskog zaštićenog područja je uspostavljanje balansa između zaštite i ekonomskog razvoja u cilju postizanja održivog razvoja područja.

Realizacija ovih ciljeva se u dijelu zaštite prirodnih vrsta i staništa odnosi konkretno na prirodne/ekološke karakteristike i vrijednosti/obilježja područja Parka prirode Platomuni, a kojima se potvrđuje prisustvo reprezentativnih staništa i vrsta u morskom i kopnenom dijelu zaštićenog područja.

Polazni i dugoročni ciljevi zaštite i održivog razvoja Parka prirode Platomuni u skladu su sa pravnom regulativom ZZP. Na osnovu izvršene analize stanja i identifikovanog značajnog nivoa kopnenog i morskog biodiverziteta, ovim Planom se usvajaju sljedeći *ciljevi zaštite*:

- očuvanja i unapređivanja biološke (genetičke, specijske, ekosistemske), geološke i predione raznovrsnosti;
- očuvanja i unapređivanja pojedinačnih prirodnih dobara;
- utvrđivanja i praćenja stanja prirode;
- usklađivanja ljudskih aktivnosti, ekonomskih i društvenih razvojnih planova, programa i projekata sa održivim korištenjem obnovljivih i racionalnim korištenjem neobnovljivih prirodnih vrijednosti i resursa, radi njihovog trajnog očuvanja;
- sprječavanja aktivnosti sa štetnim uticajem na prirodu koje su posljedica linearne zavisnosti ekonomskog rasta i upotrebe prirodnih resursa;
- zaštite i očuvanja prekograničnih vrijednih djelova prirode i zaštićenih prirodnih dobara;
- očuvanja prirodnih svojstava zemljišta, očuvanja kvaliteta, količine i dostupnosti vode, uključujući i kvalitet morske vode.

Ovi ciljevi će se sprovesti kroz posebne tematske oblasti sa detaljnijim planom aktivnosti koje će biti realizovane u petogodišnjem periodu. U narednoj sekciji, dati su *specifični ciljevi* za identifikovane relevantne oblasti, a u planu aktivnosti, svaka pojedinačna aktivnost koja prati realizaciju i postizanje utvrđenih ciljeva.

3.3. Ciljevi i aktivnosti upravljanja zaštićenim područjem

Ključni ciljevi upravljanja zaštićenim područjem su definisani kroz mapiranje relevantnih oblasti djelovanja Upravljača kojima se pokrivaju najvažniji aspekti upravljanja i postižu definisani parametri aktivnosti. Prije svega, ovi ciljevi se odnose na uspostavljanje preciznijeg definisanja obima zaštite i očuvanja prirodnih vrijednosti, podsticanje edukacije zainteresovanih strana, adekvatno upravljanje posjećivanjem i interpretacijom i naravno, značajnijim rezultatima u domenu razvoja kapaciteta upravljača, kao i proširenjem saradnje sa relevantnim državnim institucijama i firmama privatnog sektora. U tom smislu, metodološki postupak obuhvata definisanje dugoročnih i specifičnih ciljeva koji će bliže odrediti obim aktivnosti i usmjeriti fokus Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom na postizanje prioritarnih rezultata.

Prateći navedenu viziju, kao i opšte ciljeve zaštite i upravljanja, ovim Planom upravljanja definisane su tri tematske oblasti sa odgovarajućim dugoročnim i specifičnim ciljevima, kao i konkretne aktivnosti sa indikatorima sprovođenja koje treba realizovati u vremenu planiranom za sprovođenje ovog Plana, tj. u periodu od 2023-2027. godine. Te oblasti su definisane kako slijedi:

1. prirodne vrijednosti,
2. edukacija i posjećivanje i
3. kapaciteti upravljača i saradnje.

U okviru prve tematske oblasti „**Prirodne vrijednosti**” dugoročni cilj je očuvano evidentirano stanje populacija vrsta i staništa značajnih za zaštitu, te predionih karakteristika parka prirode. Kako bi se pratilo

ostvarivanje ovog cilja, definisan indikator su očuvana staništa i stabilne populacije karakterističnih vrsta minimalno na nivou ocjene stanja reprezentativnosti.

U okviru ove tematske oblasti definisani su sljedeći specifični ciljevi.

AA. Očuvati povoljno stanje morskih staništa i vrsta u odnosu na stanje predstavljeno u Studiji zaštite za zaštićeno područje Park prirode Platomuni 2021.

AB. Očuvati povoljno stanje obalnih/kopnenih staništa i vrsta u odnosu na stanje predstavljeno u Studiji zaštite za zaštićeno područje Park prirode Platomuni 2021.

U okviru druge tematske oblasti „**Edukacija i posjećivanje**”, dugoročni cilj je organizovano posjećivanje na području Parka prirode Platomuni uz ponudu edukativnih sadržaja zainteresovanim posjetiocima. Indikator cilja se reflektuje kroz uspostavljen sistem posjećivanja i sprovedene edukativne sadržaje.

Specifični ciljevi su sljedeći.

BA. Posjećivanje na području Parka prirode Platomuni je unaprijeđeno, te je povećana informisanost posjetilaca o vrijednostima Parka u odnosu na stanje prije proglašenja zaštićenog područja.

BB. Razvijena edukacija i podignuti nivo znanja vezanih za vrijednosti Parka prirode Palatomuni u odnosu na stanje prije proglašenja zaštićenog područja.

Specifični ciljevi biće postignuti kroz ekološko osvješćivanje i redovno edukovanje zainteresovanih, uključivanje područja Platomuna u nacionalnu turističku ponudu, kao i predstavljanje područja na turističkim sajmovima/događajima/medijima u zemlji i inostranstvu.

Što se tiče treće tematske oblasti „**Kapaciteti upravljača i saradnja**”, dugoročni cilj su ojačani kadrovski i materijalni kapaciteti upravljača i unaprijeđene saradnje sa organizacijama i institucijama na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou za potrebe efikasnijeg upravljanja morskim zaštićenim područjem. Definisan je indikator cilja i to:

- sistematizacija radnih mjesta prilagođena potrebama upravljanja morskim zaštićenim područjem;
- efikasno se primjenjuju stečena znanja i vještine, te obezbijeđena oprema;
- broj različitih vidova saradnje koje doprinose efikasnijem upravljanju su realizovane.

Specifični ciljevi su sljedeći.

CA. Podignut nivo znanja i vještina zaposlenih u JPMDCG o upravljanju zaštićenim područjem u odnosu na stanje prije proglašenja Parka prirode.

CB. Povećana opremljenost JPMDCG u cilju efikasnijeg upravljanja morskim zaštićenim područjem.

CC. Unaprijeđene postojeće i ostvarene nove saradnje sa organizacijama i institucijama na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou.

Specifični ciljevi biće postignuti kroz održavanje dobrih odnosa sa korisničkim grupama i institucijama, donošenjem sporazuma o saradnji sa korisnicima resursa, kao i unapređenjem infrastrukture za posjetioce.

3.4. Analiza i ocjena uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite i ciljeva upravljanja

Analiza i ocjena uslova bazira se na procjeni kapaciteta sprovođenja plana upravljanja i uslova za realizaciju predviđenih aktivnosti u petogodišnjem periodu, prema utvrđenim tematskim oblastima i odnosnim ciljevima. Plan upravljanja zaštićenim područjem se sprovodi na osnovu raspoloživih materijalnih i ljudskih resursa za izvršavanje planiranih aktivnosti, te u skladu sa zakonodavnim okvirom.

Počev od prve tematske oblasti „**Prirodne vrijednosti**”, može se konstatovati da postavljene specifične ciljeve, kao i realizaciju aktivnosti koje ih prate, je u značajnoj mjeri moguće postići na osnovu trenutno dostupnih ljudskih i tehničkih resursa sa kojima raspolaže JPMDCG. Evidentno je da za aktivnosti biološkog monitoringa treba nastaviti saradnju sa stručnim institucijama za ovu oblast, prvenstveno sa Institutom za biologiju mora i Agencijom za zaštitu životne sredine. Takođe, u predstojećem periodu je planirano da JPMDCG intenzivira aktivnosti kontrole i evidencije korištenja prirodnih resursa na dijelu zaštićenog područja, kao i ograničenje opsega dozvoljenih aktivnosti u zonama zaštite, što će svakako biti realizovano uz saradnju sa državnim institucijama u domenu pomorskog sektora.

Posebnu pažnju treba usmjeriti na sektor ribarstva i podsticati učesnike u ovoj djelatnosti na savjesno i planirano iskorištavanje prirodnih resursa na održiv način kako bi se riblji fond očuvao, a s tim i ostale vrste morskog biodiverziteta. Takođe, intenzivni naponi se očekuju u dijelu prevencije negativnih uticaja čovjeka na kvalitet vode i zemljišta na dijelu zaštićenog područja, prevencije zagađenja, akcije čišćenja i kontrole posjetilaca na ovom području.

Uzevši u obzir sve navedeno, JPMDCG u domenu sprovođenja Plana upravljanja zaštićenim područjem Parkom prirode Platomuni treba da aktivno radi na prevazilaženju identifikovanih problema, što ukazuje na potrebu da se Planom predvide mjere i načini za saradnju, koordinisano djelovanje, unapređenje ljudskih, tehničkih i finansijskih kapaciteta, kao i edukacija i podizanje svijesti različitih korisničkih grupa. Finansijski troškovi za ovu grupu ciljeva ne bi trebalo da predstavljaju prepreku u realizaciji istih.

Tematska oblast „**Prirodne vrijednosti**” obuhvatiće aktivnosti kao što su monitoring vrsta i staništa, analizu podataka dobijenih od Agencije za zaštitu životne sredine, analizu uticaja čovjeka na biocenozu na osnovu ispitivanja kvaliteta vode, uspostavljanje kontrole sidrenja iznad naselja morske trave (*Posidonia oceanica*), praćenja invazivne vrste i učestvovanja u programu monitoringa i čišćenja otpada iz mora. Pored toga, u okviru ove oblasti, značajan napor će biti uložen i u saradnju sa partnerskim institucijama i organizacijama, uglavnom u vezi sa održavanjem povoljnog stanja obalnih/kopnenih staništa i vrsta, izradom i donošenjem sporazuma o saradnji, revizijom ugovora sa zakupcima plaža i drugo.

Što se tiče druge tematske oblasti „**Edukacija i posjećivanje**”, fokus je na aktivnostima kao što su održavanje komunikacije sa zainteresovanim obrazovnim institucijama i turističkim sektorom. Prvenstveno, biće uloženo u turističku infrastrukturu kako bi se omogućio bolji kontakt sa posjetiocima kroz postavljanje info tabli, putokaza, mapa sa zonom ronjenja, kreiranje *web* stranice i poveznice za društvene mreže, podsticanje edukativnih programa i saradnje sa obrazovnim institucijama.

S tim u vezi, JPMDCG će ostvariti saradnju sa privatnim sektorom, Direkcijom za puteve i Upravom za kulturna dobra, kao i nevladinim organizacijama oko postavljanja i kreiranja predmeta edukativnog sadržaja. Pri tome se očekuje planiranje i realizacija programa edukacije i promocije Parka prirode Platomuni, što predstavlja važan segment upoznavanja šire javnosti o značaju, osobenostima i prirodnim vrijednostima ovog područja. U ovom dijelu se očekuje saradnja i sa raznim NVO, turističkim organizacijama, medijima, kao i ostalim vidovima promocije i edukacije sa ciljem da se privuku domaći i strani turisti.

Od primarnog je značaja očuvati ekološki nivo Parka prirode, te obezbijediti održivi turizam, po mogućnosti pasivni, a ekonomske aktivnosti ograničiti na određen obim koji neće narušiti ravnotežu ekosistema. Jedan od većih pritisaka je proširenje građevinskog područja, i u tom dijelu se očekuje neizostavna pomoć lokalnih samouprava i ministarstava i ostalih vladinih institucija kako bi se spriječila dalja ekspanzija privatnih građevinskih poduhvata koji narušavaju prirodni izgled ambijentalne cjeline zaštićenog područja. Takođe, JPMDCG ima neophodne kapacitete i dobru saradnju sa institucijama u domenu sprovođenja zakona, pri čemu se misli na očuvanje povoljnog stanja obalnih/kopnenih staništa i vrsta.

Shodno planu upravljanja i procjeni finansijskih sredstava kojima bi se pokrile navedene aktivnosti, zbog veće količine potrebnih resursa nego u odnosu na prethodnu tematsku oblast, ovdje bi bila neophodna pomoć i podrška države kako bi se planirane aktivnosti realizovale u predviđenom periodu.

U domenu treće tematske oblasti „**Kapaciteti upravljača i saradnje**” opredijeljeni su resursi za: aktivnosti jačanja sopstvenih kapaciteta, učešća na međunarodnim seminarima i radionicama, posjetu i razmjenu iskustava sa regionalnim institucijama sa istim i sličnim djelatnostima, ulaganje u bolju tehničku opremljenost, nabavku savremene opreme i sredstava za kontrolu i zaštitu Parka prirode Platomuni.

Ova oblast je i najzahtjevnija oblast kojom su predviđene značajnije aktivnosti, pa samim tim i veća investiciona sredstva koja bi doprinijela da Park prirode Platomuni bude obezbijeđen u potpunosti, te dobije adekvatnu zaštitu, potpuno razvijene kapacitete upravljača, kao i neophodnu opremu za pojedine aktivnosti. U tom smislu, očekuje se aktivna podrška nacionalnih i međunarodnih institucija i fondova koji bi mogli da se iskoriste preko realizacije investicionih i istraživačkih projekata bilo da se radi o projektima regionalnog ili međunarodnog nivoa.

4. PLAN AKTIVNOSTI ZA UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM U PERIODU 2023-2027.

4.1. Plan aktivnosti upravljanja zaštićenim područjem

U skladu sa vizijom razvoja zaštićenog područja Parka prirode Platomuni, kao i definisanim ciljevima, u ovom poglavlju napravljena je detaljnija specifikacija planiranih aktivnosti upravljanja ovim područjem po predloženim tematskim oblastima, a koje prate navedene ciljeve. U tabelama koje slijede prikazane su aktivnosti, planirani vremenski raspored njihovog sprovođenja prema godinama, te su navedeni subjekti i saradnici realizacije aktivnosti bez kojih bi izvršenje pojedinih elemenata ili cijele aktivnosti bilo nemoguće.

S obzirom na važnost tematskih oblasti u svrhu očuvanja i zaštite područja, te zbog ograničenih ljudskih i finansijskih kapaciteta Upravljača, definisani su različiti stepeni prioriteta planiranih aktivnosti.

- Prioritet 1 – aktivnosti koje se moraju sprovesti za vrijeme trajanja Plana upravljanja. Ovo su ključne aktivnosti i njihovo ispunjavanje pokazuje uspješnost Plana.
- Prioritet 2 – aktivnosti koje bi trebalo sprovesti za vrijeme trajanja Plana upravljanja. Postoji određena fleksibilnost u periodu sprovođenja.
- Prioritet 3 – aktivnosti koje se mogu sprovesti kada vrijeme i/ili sredstva postanu dostupni nakon izvršenja aktivnosti 1. i 2. stepena prioriteta

Park prirode „Platamuni” – Plan upravljanja 2023-2027.godine

Tabela 4.1.: Prikaz mjera i aktivnosti za tematsku oblast „Prirodne vrijednosti“

Dugoročni cilj: Očuvano evidentirano stanje populacija vrsta i staništa značajnih za zaštitu, te predionih karakteristika Parka prirode											
KOD	Mjere i aktivnosti	Indikator sprovođenja mjera i aktivnosti	PRIORITET	Dinamika sprovođenja					Subjekti i saradnici realizacije	Indikativna procjena sredstava potrebnih za sprovođenje mjera i aktivnosti	Izvori obezbjeđivanja sredstava
				G1	G2	G3	G4	G5			
Specifični cilj AA: Očuvati povoljno stanje morskih staništa i vrsta u odnosu na stanje predstavljeno u Studiji zaštite za zaštićeno područje Park prirode Platamuni 2021.											
AA1	Sprovoditi monitoring biocenoza naselja morske trave (<i>Posidonia oceanica</i>) u skladu sa nacionalnim i međunarodnim protokolima.	Izveštaj o stanju	1						JPMDCG, IBM, AZŽS, NVO	3.500,00	JPMDCG, MF, BCG, JLS
AA2	Sprovoditi monitoring zajednica koje žive u pećini Velika Krekavica.	Izveštaj o stanju	1						JPMDCG, IBM, AZŽS	5.000,00	JPMDCG, MF, BCG, JLS
AA3	Sprovoditi monitoring staništa CARLIT metodom u cilju izračunavanja indexa ekološkog stanja.	Izveštaj o stanju	1						JPMDCG, IBM, AZŽS	2.000,00	JPMDCG, MF, BCG, JLS
AA4	Prikupljati dostupne podatke monitoringa stanja morske sredine od AZŽS.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja; Baza podataka	3						JPMDCG, AZŽS, IBM	0.00	JPMDCG
AA5	Uspostaviti i sprovođiti redovnu kontrolu sidrenja/aktivnosti iznad naselja morske trave (<i>Posidonia oceanica</i>) u II zoni zaštite.	Službene zabilješke; Dnevnik o terenskom radu Službe čuvara prirode – zaštitara	1						JPMDCG, UPSUL, UP, ISP, UIP	0.00	JPMDCG, BCG
AA6	Prikupljati dostupne podatke monitoringa invazivnih morskih vrsta.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja; Baza podataka	3						JPMDCG, AZŽS, IBM, NVO, RK, R	0.00	JPMDCG
AA7	Učestvovati u realizaciji Programa monitoringa otpada u moru, prema potrebama i mogućnostima.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	3						JPMDCG, AZŽS, IBM, JLS, NVO	0.00	JPMDCG

Park prirode „Platamuni” – Plan upravljanja 2023-2027.godine

AA8	Sprovoditi akcije uklanjanja otpada iz mora u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	2						JPMDCG, MEPPU, NVO, IBM, AZZZŠ, RK, KPKO, JLS, UPSUL	10.000,00	JPMDCG, MEPPU, AZZZŠ, JLS, NVO, MF, DN
AA9	Podsticati sektor ribarstva u praćenju stanja ribljih populacija na području PP “Platamuni”.	Broj sastanaka; Broj dopisa	1						JPMDCG, MPŠV/DZR, IBM, NVO, R	0.00	JPMDCG
AA10	Voditi evidencije o ribarskim aktivnostima u području PP “Platamuni”.	Baza podataka	1						JPMDCG, JLS, RI, MPŠV	0.00	JPMDCG
AA11	Evidentirati pojavljivanje zaštićenih vrsta riba, morskih gmizavaca i sisara.	Baza podataka	3						JPMDCG, IBM, R, RK, NVO	0.00	JPMDCG, BCG
AA12	Prikupljati dostupne podatke monitoringa morskih ptica.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	3						JPMDCG, AZZZŠ, NVO	0.00	JPMDCG
AA13	Sarađivati s IBM u cilju evidentiranja nalaza jedinki <i>Pinna nobilis</i> i na osnovu rezultata inicirati reviziju statusa vrste.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	2						JPMDCG, IBM,	5.000,00	IBM, JPMDCG
AA14	Pratiti čovjekov uticaj na morski ekosistem PP “Platamuni” na osnovu sanitarnog kvaliteta morske vode.	Izveštaj o sanitarnom kvalitetu morske vode	2						JPMDCG, IBM	0.00	JPMDCG, IBM
AA15	Prikupljati dostupne podatke o speleološkim objektima na području PP “Platamuni”.	Baza podataka	1						JPMDCG, JLS, AZZZŠ, IBM, NVO, LS	0.00	JPMDCG
AA16	Unaprijediti postojeću bazu podataka podacima o morskim zaštićenim područjima.	Funkcionalna baza podatka	1						JPMDCG, NVO, IBM, AZZZŠ	7.500,00	JPMDCG
Specifični cilj AB: Očuvati povoljno stanje obalnih/kopnenih staništa i vrsta u odnosu na stanje predstavljeno u Studiji zaštite za zaštićeno područje Park prirode Platamuni 2021.											
AB1	Sprovoditi inventarizaciju kopnenih staništa (1240, 5330, 1210) značajnih za zaštitu i na osnovu rezultata inicirati reviziju statusa staništa 1210.	Izveštaj o stanju	1						JPMDCG, AZZZŠ, UCG, NVO	1.000,00	JPMDCG, AZZZŠ, MF, BCG, NVO, UCG
AB2	Sprovoditi akcije uklanjanja otpada iz pećina i sa plaža u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	2						JPMDCG, MEPPU, NVO, IBM, AZZZŠ, KP, JLS	5.000,00	JPMDCG, MEPPU, AZZZŠ, JLS, NVO, MF, DN

Park prirode „Platamuni” – Plan upravljanja 2023-2027.godine

AB3	Revidovati Atlas crnogorskih plaža i kupališta u cilju prepoznavanja kupališta koja se nalaze u zaštićenom području PP “Platamuni”.	Revidovani Atlas	1						JPMDCG	0.00	JPMDCG
AB4	Inicirati i učestvovati u reviziji Programa privremenih objekata u zoni morskog dobra uvažavajući ograničenja aktivnosti shodno režimu zaštite III stepena.	Broj dopisa i sastanaka	1						JPMDCG, MEPPU	0.00	JPMDCG
AB5	Revidovati Ugovore sa zakupcima kupališta u zaštićenom području PP “Platamuni” sa ciljem prepoznavanja mjera zaštite životne sredine ovog područja.	Broj revidovanih ugovora	1						JPMDCG, AZZZŠ, ZK	0.00	JPMDCG
AB6	Sarađivati sa UIP u cilju kontrole poštovanja predviđenih mjera zaštite životne sredine na kupalištima u prostoru PP “Platamuni”.	Broj upućenih dopisa; Broj zajedničkih kontrola; Službena zabilješka;	3						JPMDCG, UIP, ZK, JLS	0.00	JPMDCG

Tabela 4.2.: Prikaz mjera i aktivnosti za tematsku oblast „Edukacija i promocija“

Dugoročni cilj: Posjećivanje na području Parka prirode Platamuni je organizovano, te se posjetiocima nude edukativni sadržaji.											
KOD	Mjere i aktivnosti	Indikator sprovođenja mjera i aktivnosti	PRIORITET	Dinamika sprovođenja					Subjenti i saradnici realizacije	Indikativna procjena sredstava potrebnih za sprovođenje mjera i aktivnosti	Izvori obezbjeđivanja sredstava
				G1	G2	G3	G4	G5			
Specifični cilj BA: Posjećivanje na području parka prirode Palatamuni je unaprijeđeno, te je povećana informisanost posjetilaca o vrijednostima Parka u odnosu na stanje prije proglašenja zaštićenog područja											
BA1	Redovno održavati postojeće informativne table.	Ugovor o održavanju infrastrukture; Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	1						JPMDCG, P	9.000,00	JPMDCG
BA2	Inicirati postavljanje putokaza za PP “Platamuni” na glavnim putevima.	Broj dopisa; Broj održanih sastanaka	3						JPMDCG, MERT, DP	0.00	MERT, DP

Park prirode „Platamuni” – Plan upravljanja 2023-2027.godine

BA3	Izraditi Analizu mogućnosti uspostavljanja zone ronjenja i definisti kriterijume za korisnike.	Izrađena Analiza Prijedlog zona ronjenja sa definisanim kriterijumima za korisnike	2						JPMDCG, IBM, UKD, RK	8.000,00	JPMDCG
BA4	Izraditi studiju za definisanje lokacija sidrenja i postavljanje eko bova na području PP “Platamuni”.	Izrađena Studija	3						JPMDCG, K, HMZ, UPSUL	12.000,00	JPMDCG, MF,NVO
BA5	Izraditi i održavati posebnu <i>web</i> stranicu PP “Platamuni” u okviru postojeće <i>web</i> stranice JPMDCG.	Izrađena i funkcionalna stranica	1						JPMDCG, P, K	2.500,00	JPMDCG
BA6	Otvoriti i održavati profile PP “Platamuni” na društvenim mrežama <i>Instagram</i> i <i>Facebook</i> .	Otvoren profil na društvenim mrežama; Profili u funkciji; Broj objava	1						JPMDCG	0.00	JPMDCG
BA7	Uspostaviti i obilježavati Dan PP “Platamuni”.	Obilježen dan PP “Platamuni”	2						JPMDCG	3.500,00	JPMDCG
BA8	Izraditi foto i video materijal sa motivima područja PP “Platamuni”.	Baza foto i video dokumentacije	2						JPMDCG	7.500,00	JPMDCG
BA9	Izraditi promotivno-edukativni materijal o vrijednostima PP “Platamuni”.	Broj izrađenih promotivno-edukativnih materijala	2						JPMDCG	7.500,00	JPMDCG
BA10	Razviti (osmisлити) programe volontiranja.	Razvijeni programi	2						JPMDCG, VCG	2.000,00	JPMDCG, MF
BA11	Podsticati lokalne proizvođače u ponudi tradicionalnih proizvoda.	Broj dopisa; Broj sastanaka; Pregled zajedničkih aktivnosti i projekata	3						JPMDCG, LP, NVO, JLS, LS, TOTV, TOKO, TOBD	1.500,00	JPMDCG, LP, NVO, JLS
Specifični cilj BB: Razvijena edukacija i podignuti nivo znanja vezanih za vrijednosti Parka prirode Platamuni u odnosu na stanje prije proglašenja zaštićenog područja											
BB1	Osmisliti i sprovesti edukativne programe i programe posjećivanja PP “Platamuni”.	Broj osmišljenih programa	2						JPMDCG, TO, NVO, NTO, MERT, TO, K	5.000,00	JPMDCG, MF

Park prirode „Platamuni” – Plan upravljanja 2023-2027.godine

BB2	Sprovoditi edukativne programe namijenjene akterima u turističkom sektoru.	Osmišljen edukativni program Broj održanih radionica	2						JPMDCG, TO, NVO, R, RK, LS	6.000,00	JPMDCG, NTO, MF
BB3	Inicirati uvrštavanje teme morskih zaštićenih područja, te učestvovati u programima edukacije turističkih vodiča.	Broj dopisa Broj sastanaka	1						JPMDCG, UCG, FBT, VCG, NTO, TO	0.00	JPMDCG
BB4	Uspostaviti saradnju sa osnovnim i srednjim školama u cilju sprovođenja edukativnih aktivnosti za učenike.	Broj edukativnih aktivnosti Broj učenika uključenih u programe	1						JPMDCG, JUOŠ, JUSŠ	7.500,00	JPMDCG, MEPPU, JUOŠ, JUSŠ, NVO, MF
BB5	Osmisliti i sprovoditi ankete po pitanju stepena zadovoljstva posjetilaca prilikom boravka u Parku.	Broj anketiranih posjetilaca Parka	2						JPMDCG, NVO	2.000,00	JPMDCG, NVO, MF
BB6	Inicirati učešće u TV i radioemisijama koje imaju za cilj informisanje javnosti o značaju i zaštiti PP Platamuni.	Broj TV i radio gostovanja	2						JPMDCG	0.00	JPMDCG

Tabela 4.3.: Prikaz mjera i aktivnosti za tematsku oblast „Kapaciteti upravljača i saradnje“

<i>Dugoročni cilj: Ojačani kadrovski i materijalni kapaciteti upravljača i unaprijeđene saradnje sa organizacijama i institucijama na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou za potrebe efikasnijeg upravljanja morskim zaštićenim područjem</i>											
KOD	Mjere i aktivnosti	Indikator sprovođenja mjera i aktivnosti	PRIORITET	Dinamika sprovođenja					Subjekti i saradnici realizacije	Indikativna procjena sredstava potrebnih za sprovođenje mjera i aktivnosti	Izvori obezbjeđivanja sredstava
				G1	G2	G3	G4	G5			
<i>Specifični cilj CA: Podignuti nivo znanja i vještina zaposlenih u JPMDCG o upravljanju zaštićenim područjem u odnosu na stanje prije proglašenja Parka prirode</i>											
CA1	Prilagoditi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta potrebama upravljanja morskim zaštićenim područjem.	Broj sistematizovanih radnih mjesta za pitanja zaštite prirode	1						JPMDCG	0.00	JPMDCG
CA2	Inicirati i učestvovati na nacionalnim i međunarodnim radionicama, obukama i sastancima sa temom upravljanja morskim zaštićenim područjima.	Broj radionica, obuka i sastanaka Broj učesnika predstavnika upravljača	2						JPMDCG, UCG, NVO	6.000,00	JPMDCG, MF
CA3	Inicirati i realizovati posjete drugim zaštićenim područjima u moru sa ciljem razmjene iskustva.	Broj realizovanih posjeta Broj predstavnika JPMDCG	2						JPMDCG, NVO, MF	12.000,00	JPMDCG, NVO, MF
CA4	Organizovati i učestvovati na obukama za korišćenje i rad u GIS bazama podataka.	Broj obuka Broj obučeni predstavnika upravljača	2						JPMDCG, NMP	5.000,00	JPMDCG, MF
CA5	Organizovati stručno-naučnu konferenciju sa međunarodnim učešćem.	Izvjestaj o organizovanoj stručno-naučnoj konferenciji	2						JPMDCG, UCG, NVO, MEPPU	6.000,00	JPMDCG, MF
<i>Specifični cilj CB: Povećana opremljenost JPMDCG u cilju efikasnijeg upravljanja morskim zaštićenim područjem</i>											
CB1	Obezbijediti i održavati plovilo za vršenje kontrole sa morskog strane zaštićenog područja.	Obezbijedeno plovilo	1						JPMDCG	66.666,00	JPMDCG, MF

Park prirode „Platamuni” – Plan upravljanja 2023-2027.godine

CB2	Obezbijediti uniformu za lice zaduženo za poslove čuvanja zaštićenog prirodnog dobra – zaštitara.	Popis uniforme	1						JPMDCG	10.000,00	JPMDCG, MF
CB3	Obezbijediti opremu za svakodnevni rad zaštitara na terenu (dvogled, fotoaparata, megafon, pištaljka i sl.)	Popis opreme	1						JPMDCG	8.000,00	JPMDCG, MF
CB4	Obezbijediti i održavati opremu upravljača za sprovođenje kontrole područja PP “Platamuni” (foto kamera, foto zamke, lap top, dron, itd).	Popis opreme	2						JPMDCG	44.000,00	JPMDCG, MF
CB5	Obezbijediti obuku zaposlenima JPMD za korištenje drona.	Izveštaj o održanoj obuci	2						JPMDCG	1.000,00	JPMDCG, MF, NVO
CB6	Obezbijediti eko bove za sidrenje plovila.	Broj kupljenih bova	2						JPMDCG	23.000,00	JPMDCG, MF
<i>Specifični cilj CC: Unaprijeđene postojeće i ostvarene nove saradnje sa organizacijama i institucijama na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou</i>											
CC1	Formirati savjetodavno tijelo PP “Platamuni” u saradnji sa organizacijama i institucijama na lokalnom i nacionalnom nivou, te održavati redovne sastanke istog.	Broj održanih sastanaka; Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	2						JPMDCG, MEPPU, IBM, AZŽŽS, NVO, JLS, LS, TO	2.500,00	JPMDCG
CC2	Inicirati i održavati učlanjenje JPMDCG u međunarodnim organizacijama.	Upućene inicijative; Potvrda o učlanjenju	2						JPMDCG	5.000,00	JPMDCG
CC3	Inicirati saradnju s Opštinom Kotor u cilju izrade Plana zaštite od požara.	Broj dopisa; Broj sastanaka	1						JPPDCG, OPKO	0.00	JPMDCG
CC4	Inicirati i učestvovati u postupcima izmjena i donošenja zakonskih i podzakonskih akata, te planskih dokumenata relevantnih za morska zaštićena područja.	Broj dopisa; Broj sastanaka	2						JPMDCG, JLS, MIN, NVO, UCG	0.00	JPMDCG
CC5	Inicirati uključivanje JPMDCG kao aktera u radu komisija i radnih tijela koja donose odluke u vezi zaštićenih područja.	Broj dopisa; Broj sastanaka	1						JPMDCG, AZŽŽS, MEPPU, OPKO	0.00	JPMDCG
CC6	Razviti saradnju sa kulturnim i vjerskim institucijama u smislu promocije vrijednosti šireg područja PP Platamuni.	Broj zajedničkih promotivnih aktivnosti	3						JPMDCG, VI, MZ	5.000,00	JPMDCG
CC7	Poboljšati saradnju sa nacionalnom i lokalnim turističkim organizacijama, u cilju veće promocije PP “Platamuni”.	Broj zajedničkih aktivnosti i projekata	2						JPMDCG, NTO, TO	2.500,00	JPMDCG, NTO, TO

4.2. Način sprovođenja planiranih aktivnosti, mjera zaštite, očuvanja, upravljanja, unapređivanja i korištenja zaštićenog područja

Kao preporuka za realizaciju budućih aktivnosti nameće se potreba intenzivne komunikacije i saradnje između Upravljača i relevantnih institucija, među kojima su, osim nadležnih organa lokalne samouprave, prepoznate naučne institucije, predstavnici lokalnog stanovništva, udruženja ribara, turističke organizacije, udruženja poljoprivrednih proizvođača i dr.

Glavni nosilac i inicijator aktivnosti utvrđenih Planom upravljanja Parka prirode Platomuni je Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, pri čemu će se određen dio ovih aktivnosti sprovoditi uz pomoć sopstvenog kadra, dok će aktivnosti koje zahtijevaju stručnu i operativnu saradnju biti izvršene u skladu sa sporazumima sa relevantnim naučnim i stručnim institucijama i organizacijama. S tim u vezi, predviđeni su sporazumi/protokoli o saradnji u vremenskom periodu sprovođenja ovog plana i to sa: Institutom za biologiju mora, Agencijom za zaštitu životne sredine, Upravom pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, Upravom za inspeksijske poslove, Upravom policije, resornim ministarstvima, lokalnim samoupravama na čijoj se teritoriji nalazi zaštićeno područje, obrazovnim institucijama, kao i ostalim partnerima definisanim u dijelu odnosa sa zainteresovanim korisnicima. Sve aktivnosti ovog Plana koje se planiraju sprovesti sa spoljnim saradnicima i subjektima realizacije istih potrebno je sprovesti u skladu sa zakonodavnim okvirom javnih nabavki.

Upravljač će kreirati promotivne sadržaje o zaštićenom području parka prirode Platomuni i distribuirati ih raznim komunikacionim kanalima u cilju boljeg upoznavanja mogućih korisnika sa prirodnim i kulturnim specifičnostima, a preko aktivnosti na društvenim mrežama, publikacija koje sadrže relevantne podatke i informacije o zaštićenom području i putem održavanja društvenih događaja na lokaciji Parka. S tim u vezi, biće izrađen promotivno-edukativni materijal o vrijednostima Parka prirode Platomuni. Potrebno je generalno unapređenje promotivnih sadržaja o zaštićenom području, kao izrada visokokvalitetnih snimaka predjela za potrebe turističke promocije i edukativne baze za biološka istraživanja, angažovanje profesionalnih fotografa i snimatelja za kreiranje galerije slika, video i promo materijala.

Za potrebe redovne kontrole, Upravljač će obezbijediti i održavati dodatno plovilo za vršenje praćenja i kontrole zaštićenog područja sa morskog strane, a isto tako i dron sa kamerom za područje Parka, za čije korišćenje će obezbijediti i obuku zaposlenima.

Upravljač će podsticati sprovođenje istraživanja u naučne svrhe i edukativne svrhe te razvijati saradnju sa stručnim i akademskim institucijama koje vrše naučna istraživanja u oblasti biologije, ekologije, životne sredine, geologije i ostalih prirodnih nauka relevantnih za ovu tematiku.

U okviru svojih djelatnosti, uključujući kvalitet usluga i procesa koje obavlja, Upravljač će pružiti administrativni i stručno-tehnički doprinos, kroz opremu za istraživanja i aktivnosti za unapređenje morskog područja, kao i zaposlene ljudske resurse. Takođe će učestvovati na nacionalnim i međunarodnim radionicama, te organizovati posjete drugim zaštićenim područjima u moru sa ciljem razmjene iskustva.

Upravljač će sprovoditi i posebne obuke za zaposlene u čijoj je nadležnosti upravljanje i praćenje zaštićenog područja Parka prirode Platomuni, s tim da će u adekvatno vrijeme organizovati interno obučavanje na određene teme od značaja za integritet ovog područja.

Takođe, iniciraće se uključivanje JPMDCG kao aktera u radu komisija i radnih tijela koja donose odluke u vezi zaštićenih područja i saradnja s Opštinom Kotor. Neophodno je održavati učlanjenje JPMDCG u međunarodne organizacije od značaja za zaštitu morskih područja. Isto tako, neophodno je nastaviti

saradnju sa kulturnim i vjerskim institucijama u smislu promocije vrijednosti šireg područja Parka prirode Platomuni.

Shodno potrebama Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom u dijelu realizacije Plana upravljanja, biće uspostavljena saradnja i sa privatnim sektorom, kao i određeni oblici saradnje sa lokalnim stanovništvom, raznim udruženjima, ribarima itd. U cilju postizanja veće efikasnosti, Upravljač će inicirati formiranje savjetodavnog tijela koji će obuhvatiti sve zainteresovane strane i ključne korisnike područja Platomuna, a čiji će zadatak biti usklađivanje zajedničkih aktivnosti i procesa donošenja odluka od značaja za zaštićeno područje. Buduća saradnja između privatnog i javnog sektora će se odvijati u pravcu poboljšanja i održavanja uslova i statusa Parka prirode Platomuni. Ovim savjetodavnim tijelima će predsjedavati Upravljač, a sastajace se najmanje jednom godišnje, kao i povodom zajedničkih aktivnosti i dešavanja na Parku prirode onako kako je predviđeno detaljnim petogodišnjim Planom aktivnosti. Pored relevantnih institucionalnih partnera iz javnog sektora, u savjetodavno tijelo biće uključeno lokalno stanovništvo, mjesne zajednice, škole i obrazovne institucije, razna udruženja npr. ribara, sportskih ribolovaca, ronilaca, turističkih agencija, itd. Na sastancima će se razmatrati važne aktuelne teme sa uticajem na stanje i dešavanja u Parku prirode, saopštavati nove inicijative i prijedlozi za unapređenje područja, diskutovati o pozitivnim i negativnim efektima sprovedenih aktivnosti i ostale teme značajne za očuvanje i unapređenje područja.

Kod organizacije događaja i manifestacija u zaštićenom području Parka, broj ljudi se ograničava na najviše 50 odjednom (kapacitet jednog autobusa). Događaji se organizuju bez dodatne buke i po pravilu samo u vremenu kada je zaštićeno područje otvoreno za posjetu.

U validaciji popisanih aktivnosti koristiće se indikatori praćenja realizacije ciljeva koji uglavnom obuhvataju numeričke kriterijume, a verifikovani su sljedećim izvještajima i dokumentacijom: Izvještajem o stanju, Planom kontrole, službenim zabilješkama, dnevnikom o terenskom radu Službe za kontrolu, Izvještajem o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja, brojem sastanaka i dopisa, brojem zajedničkih kontrola, efikasnom i multimedijalnom bazom podataka, brojem učešća na TV i radioemisijama, brojem anketa, brojem edukativnih aktivnosti i radionica, brojem publikacija, brojem realizovanih akcija obilježavanja, profilima na društvenim mrežama itd. Kompletan pregled planiranih aktivnosti po tematskim jedinicama, ciljevima, indikatorima i perioda realizacije dat je u tabelama u narednoj sekciji.

5. SMJERNICE ZA SPROVOĐENJE PLANIRANIH AKTIVNOSTI

Shodno tematskim oblastima definisanim u Planu aktivnosti upravljanja, daju se sljedeće smjernice.

1. Prirodne vrijednosti

- Upravljač će sprovesti aktivnosti inventarizacije i monitoringa kopnenih i morskih staništa, biljnih i životinjskih vrsta u skladu sa preporukama naučnih i stručnih institucija i organizacija u optimalnim vremenskim periodima za svaku pojedinačnu vrstu monitoringa. Shodno tome, Upravljač će periodično sprovesti aktivnosti monitoringa morskog područja zavisno od vrsta i fenomena koji se prate, a definisani su planom aktivnosti.
- Prikupljanje podataka o invazivnim vrstama i stanja morske životne sredine će uslijediti nakon monitoringa, pri čemu će biti formirana baza podataka sa najvažnijim informacijama vezanim za morsko zaštićeno područje Park prirode Platomuni.
- Kontrola sidrenja i nedozvoljenih aktivnosti u zaštićenom području će se sprovesti preko nadzornih kamera, kao i alarmima dobijenim od strane partnerskih institucija čija je nadležnost nadzor mora.
- Upravljač će zajedno sa ostalim nadležnim opštinskim službama vršiti periodične akcije uklanjanja otpada iz zaštićenog područja uključujući morski, kopneni dio, kao i speleološke objekte Parka.
- U određenim intervalima sprovođiće se procjena uticaja aktivnosti ljudskog faktora na ekosistem zaštićenog područja preko mjerenja kvaliteta vode u zaštićenom području.
- Kroz saradnju sa sektorom ribarstva pratiće se stanje ribljeg fonda, te napraviti evidencije o ribarskim aktivnostima.
- Kroz saradnju sa svim korisnicima prostora evidentiraće se pojavljivanje zaštićenih vrsta riba, morskih gmizavaca i sisara i dr. na području Parka.
- Od strane Upravljača izvršiće se revizija nekoliko važnih dokumenata, kao što je Atlas crnogorskih plaža i kupališta u cilju prepoznavanja kupališta koja se nalaze u zaštićenom području Parka prirode Platomuni.
- Kroz saradnju sa nadležnim organima revidovaće se Program privremenih objekata u zoni morskog dobra, uvažavajući ograničenja aktivnosti za zonu zaštite III stepena, a samim tim i ugovori sa zakupcima kupališta kako bi se adekvatno sprovele sve mjere zaštite.

2. Edukacija i posjećivanje

- Za potrebe postavljanja i mogućnosti redovnog održavanja informativnih tabli, mapiraće se lokacije od strane Upravljača, a za izradu istih koristiti materijale otporne na meteorološke uslove.
- Kroz saradnju sa nadležnim organima postaviće se putokazi na magistralnim putevima radi usmjeravanja posjetilaca.
- U skladu sa razvojem zakonodavnog okvira iniciraće se izrada Analize mogućnosti i definisanja morskih zona u kojima će biti dozvoljeno ronjenje uz propisane uslove.
- Kroz izradu studije za postavljanje plutača, definisaće se smjernice i uslovi za vezivanje plovila na morskim dijelu Parka.
- Sadržaj promocije i interaktivni komunikacijski alati na posebnoj *web* stranici za Park prirode Platomuni i posebni profili na društvenim mrežama, biće prilagođeni različitim dobnim i interesnim skupovima.
- Upravljač će razvijati i prilagođavati različite oblike informisanja posjetilaca i korisnika o pravilima ponašanja na području Parka.

- U svim promo materijalima primjenjivaće se definisani vizuelni identitet Parka uključujući i slogan „Zagrli more”.
- Upravljač će aktivno saradivati sa lokalnim zajednicama i podsticati ponudu lokalnih tradicionalnih proizvoda i gastro specifičnosti ovog kraja.
- Organizacija kulturnih, sportskih i drugih manifestacija će se sprovoditi i promovisati u saradnji sa zainteresovanim stranama u skladu sa režimima zaštite.
- Upravljač će kontinuirano saradivati sa Nacionalnom i lokalnim turističkim organizacijama na aktivnostima promocije prirodne i kulturne baštine Parka na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou.
- Kako bi se doprinijelo većoj osviješćenosti javnosti o vrijednostima prirode i potrebi njenog očuvanja, Upravljač će kroz bliske saradnje sa javnim obrazovnim ustanovama razvijati programe edukacije, te ih nuditi različitim korisnicima i posjetiocima Parka.
- Audio-video snimanja u komercijalnu svrhu obavljaju se samo uz prethodno odobrenje i ugovor sa Upravljačem, koji prati snimanje i može tražiti i naknadu zbog nadzora. Izvođač snimanja ne smije snimanja izvoditi na način koji je štetan za prirodu.
- U cilju adekvatne informisanosti korisnika i posjetioca Parka, Upravljač će razviti i ponuditi programe edukacije pružaoocima usluga (agencije, ronilački klubovi, organizatori izleta brodom, turistički vodiči i dr).

3. Kapaciteti upravljača i saradnja

- Upravljač će svakodnevno pratiti aktivnosti i stanje na cijelom području Parka, a za nadzor morskog dijela koristiće *online* platformu *Pelagus*. Nadzor se izvodi kontinuirano od strane ovlaštenog čuvara prirode – zaštitara u saradnji sa nadležnim organima.
- Upravljač će sprovoditi kontinuirano praćenje i redovan obilazak zaštićenog područja sopstvenim plovilima i drugom odgovarajućom opremom koja će ujedno biti na raspolaganju i kao podrška izvođenju aktivnosti istraživanja i monitoringa prisutnih vrsta.
- Upravljač će prilagoditi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta potrebama upravljanja morskim zaštićenim područjem za Park prirode Platomuni.
- U svrhu jačanja kapaciteta zaposlenih na stručnim i nadzornim poslovima zaštite prirode, Upravljač će učestvovati u naučno-istraživačkim projektima i inicijativama, finansiranim iz nacionalnih ili međunarodnih fondova, te specijalizovanim obukama iz različitih domena važnih za efikasno upravljanje morskim zaštićenim područjima.
- Učlanjivanjem u regionalne i međunarodne mreže upravljača morskim zaštićenim područjima, Upravljač će uspostaviti razmjenu iskustva i primjere dobrih praksi efikasnih upravljanja.
- Kao primjer dobre prakse uključivanja zainteresovanih strana u upravljanje morskim zaštićenim područjima, Upravljač će formirati savjetodavno tijelo za Park prirode Platomuni.
- Upravljač će pokazati interes za učestvovanje u postupcima donošenja zakonskih i podzakonskih akata, te planskih dokumenata relevantnih za morska zaštićena područja.

6. SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE PLANIRANIH AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA I MJERA ZAŠTITE I IZVORI OBEZBJEĐIVANJA SREDSTAVA

6.1. Finansiranje Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore

Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore osnovano je i posluje u javnom interesu, što znači da nema akumulaciju dobiti, već su ukupni prihodi jednaki rashodima.

Ciljevi koji treba da budu ispunjeni su:

- zakonitost korištenja sredstava, korištenje sredstava za namjene utvrđene Zakonom o morskom dobru;
- koordinacija sa primorskim opštinama u postupku definisanja prioriternih ulaganja, veći stepen komunalnog održavanja i uređenja zone morskog dobra u saradnji sa primorskim opštinama sa planiranjem više sredstava i iz više različitih izvora za ovu namjenu;
- zaštita, očuvanje i uređenje prirodnih plaža i izgradnja novih kupališta, održavanje i unapređenje stanja u zaštićenim prirodnim dobrima u zoni morskog dobra, unapređenje zone kroz integralno upravljanje obalom;
- realizacija važnih infrastrukturnih investicija, realizacija zakonskih obaveza Javnog preduzeća.

Na osnovu Zakona o morskom dobru i Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, donosi se Godišnji Plan korištenja finansijskih sredstava Javnog preduzeća po sljedećem postupku:

- priprema nacрта Plana u okviru stručne službe Javnog preduzeća;
- usvajanje Plana od strane Upravnog odbora Javnog preduzeća;
- dobijanje saglasnosti od Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma;
- dobijanje saglasnosti od Vlade Crne Gore;
- plan korištenja finansijskih sredstava je osnov za izradu Plana javnih nabavki;
- postupanje i praćenje pozicija iz Plana korišćenja sredstava;
- na kraju kalendarske godine vrši se izrada Završnog računa (*bilans stanja, bilans uspjeha, statistički aneks, promjene na kapitalu, tok gotovine, napomene uz finansijske izvještaje i izvještaj menadžmenta*);
- završni račun usvaja Upravni odbor Javnog preduzeća;
- usvojeni Završni račun se predaje Upravi prihoda i carina (Ministarstvo finansija i socijalnog staranja);
- sredstva za nerealizovane aktivnosti se prenose u sljedeću godinu i imaju posebnu poziciju u Planu korišćenja sredstava kao „prenesene aktivnosti“.

Finansijska sredstva Javnog preduzeća troše se u skladu sa zakonom i opštim aktima preduzeća, donijetim odlukama, planovima i programima rada, zaključenim ugovorima i drugim aktima, u cilju izvršavanja obaveza i zadataka iz nadležnosti Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore.

Raspodjela prihoda i rashoda se vrši na osnovu godišnjeg Plana korišćenja finansijskih sredstava Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore (na osnovu Zakona o morskom dobru i Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata). Plan se sastoji od:

- investicionih ulaganja (izrada tehničke dokumentacije, elaborati, studije, geodetska snimanja, recenzije, izvođenje radova sa nadzorom);
- tekućeg održavanja zone morskog dobra (sanacije obale, uklanjanje objekata, ugovori sa lokalnim Komunalnim preduzećima, i dr);
- monitoringa i praćenja stanja životne sredine (kvalitet vode za kupanje, praćenje stanja u parkovima prirode, istraživanje i mapiranje bioloških i ekoloških parametara obale i mora, i dr);
- ostalih poslovnih rashoda (troškovi struje, vode, telefon, internet, reklama, zakup prostorija, kancelarijski materijal, održavanje higijene i ostali režijski troškovi);
- učešća u međunarodnim projektima (kofinansiranje);
- nabavke osnovnih sredstava (nabavka opreme, vozila i dr);
- zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih;
- prenesenih aktivnosti.

Finansiranje preduzeća vrši se iz Budžeta Javnog preduzeća koji obuhvata sljedeće prihode i rashode.

- **Prihodi:**

- naplata naknade za korištenje morskog dobra (*kupališta, privremeni objekti, terase, pristaništa, privežišta, sidrišta, objekti na rijeci Bojani, ustupanje luka od lokalnog značaja, i sl*);
- ostali poslovni prihodi (*naplata garancija, otkup tenderske dokumentacije, izdavanje UT uslova, prihodi od međunarodnih projekata refundacija, donacije i sl*).

- **Rashodi:**

Finansijska sredstva Javnog preduzeća troše se u skladu sa zakonom i opštim aktima preduzeća, donijetim odlukama, planovima i programima rada, zaključenim ugovorima i drugim aktima u cilju izvršavanja obaveza i zadataka iz nadležnosti Javnog preduzeća.

- investiciona ulaganja (*izrada tehničke dokumentacije, elaborati, studije, geodetska snimanja, recenzije, izvođenje radova sa nadzorom*);
- tekuća održavanja zone morskog dobra (*sanacije obale, uklanjanje objekata, ugovori sa lokalnim Komunalnim preduzećima i dr*);
- monitoring i praćenje stanja životne sredine (*kvalitet vode za kupanje, praćenje stanja u rezervatima/parkovima prirode u morskome području, istraživanje i mapiranje bioloških i ekoloških parametara obale i mora, i dr*);
- ostali poslovni rashodi (*troškovi struje, vode, telefon, internet, reklama, zakup prostorija, kancelarijski materijal, održavanje higijene i ostali režijski troškovi*);
- učešće u međunarodnim projektima (*kofinansiranje*);
- nabavka osnovnih sredstava (*nabavka opreme, vozila i dr*);
- zarade i ostala lična primanja zaposlenih;
- prenesene aktivnosti.

6.2. Procjena finansijskih sredstava za zaštićeno područje

Planiranje godišnjeg fiskalnog okvira zasnovano je na ciljevima koji treba da se ostvare. Za procjenu neophodnih sredstava potrebno je napraviti specifikaciju opreme i sistematizaciju radnih mjesta, što će zavisiti od aktivnosti koje će Upravljač obavljati. Izgradnju kapaciteta treba razvijati postupno u narednih

pet godina, pa se na samom početku ne može očekivati da će Upravljač u potpunosti moći sopstvenim kapacitetima da odgovori na sve zahtjeve. Vezano za planirani razvoj, urađene su projekcije finansijskih pokazatelja za period od jedne fiskalne godine. Uzeti su u obzir trendovi poslovanja u prethodnim godinama i poslovna politika menadžmenta, vezana za budući rast i razvoj preduzeća.

Finansijska sredstva za rad JPMDCG osiguravaju se iz sopstvenih prihoda.

Godišnji troškovi po tematskoj oblasti A

KOD	Mjere i aktivnosti	PRIORITET	Dinamika sprovođenja					Indikativna procjena sredstava potrebnih za sprovođenje mjera i aktivnosti
			G1	G2	G3	G4	G5	
AA1	Sprovoditi monitoring biocenoza naselja morske trave (<i>Posidonia oceanica</i>) u skladu sa nacionalnim i međunarodnim protokolima.	1	0.00	0.00	0.00	3,500.00	0.00	3,500.00
AA2	Sprovoditi monitoring zajednica koje žive u pećini Velika Krekavica.	1	0.00	2,500.00	0.00	2,500.00	0.00	5,000.00
AA3	Sprovoditi monitoring staništa CARLIT metodom u cilju izračunavanja indexa ekološkog stanja.	1	0.00	0.00	0.00	0.00	2,000.00	2,000.00
AA8	Sprovoditi akcije uklanjanja otpada iz mora u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama.	2	2,000.00	2,000.00	2,000.00	2,000.00	2,000.00	10,000.00
AA13	Sarađivati s IBM u cilju evidentiranja nalaza jedinki <i>Pinna nobilis</i> i na osnovu rezultata inicirati reviziju statusa vrste.	2	1,000.00	1,000.00	1,000.00	1,000.00	1,000.00	5,000.00
AA16	Nadograditi postojeću bazu podataka zaštićenih područja podacima o morskim zaštićenim područjima.	1	1,500.00	1,500.00	1,500.00	1,500.00	1,500.00	7,500.00
UKUPNO:			4,500.00	7,000.00	4,500.00	10,500.00	6,500.00	33,000.00
AB1	Sprovoditi inventarizaciju kopnenih staništa (1240, 5330, 1210) značajnih za zaštitu i na osnovu rezultata inicirati reviziju statusa staništa 1210.	1	1,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,000.00
AB2	Sprovoditi akcije uklanjanja otpada iz pećina i sa plaža u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama.	2	0.00	0.00	2,500.00	0.00	2,500.00	5,000.00
UKUPNO:			1,000.00	0.00	2,500.00	0.00	2,500.00	6,000.00
UKUPNO Tematska oblast A			5,500.00	7,000.00	7,000.00	10,500.00	9,000.00	39,000.00

Godišnji troškovi po tematskoj oblasti B

KOD	Mjere i aktivnosti	PRIORITET	Dinamika sprovođenja					Indikativna procjena sredstava potrebnih za sprovođenje mjera i aktivnosti
			G1	G2	G3	G4	G5	
BA1	Redovno održavati postojeće informativne table.	1	1,800.00	1,800.00	1,800.00	1,800.00	1,800.00	9,000.00
BA3	Izraditi Analizu mogućnosti, te definisati zone ronjenja i mjere zaštite životne sredine za potencijalne koncesionare ronilačkog turizma.	2	0.00	8,000.00	0.00	0.00	0.00	8,000.00
BA4	Inicirati izradu studije za postavljanje plutača za vezivanje plovila na morskim zaštićenim područjima.	3	0.00	12,000.00	0.00	0.00	0.00	12,000.00
BA5	Izraditi i održavati posebnu web stranicu PP Platomuni u okviru postojeće web stranice JPMDCG.	1	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	2,500.00
BA7	Uspostaviti i obilježavati Dan PP Platomuni.	2	700.00	700.00	700.00	700.00	700.00	3,500.00
BA8	Izraditi foto i video materijal sa motivima područja Parka prirode Platomuni.	2	2,500.00	2,500.00	0.00	2,500.00	0.00	7,500.00
BA9	Izraditi promotivno-edukativni materijal o vrijednostima PP Platomuni.	2	2,500.00	2,500.00	0.00	2,500.00	0.00	7,500.00
BA10	Razviti i sprovesti programe volontiranja.	2	0.00	0.00	0.00	1,000.00	1,000.00	2,000.00
BA11	Podsticati lokalne proizvođače u ponudi tradicijskih proizvoda.	3	0.00	0.00	500.00	500.00	500.00	1,500.00
UKUPNO			8,000.00	28,000.00	3,500.00	9,500.00	4,500.00	53,500.00
BB1	Osmisliti i sprovesti edukativne programe i programe turističkog posjećivanja PP Platomuni.	2	2,500.00	2,500.00	0.00	0.00	0.00	5,000.00
BB2	Sprovesti edukativne programe namijenjene akterima u turističkom sektoru.	2	0.00	0.00	2,000.00	2,000.00	2,000.00	6,000.00
BB4	Uspostaviti saradnju sa osnovnim i srednjim školama u cilju sprovođenja edukativnih aktivnosti za učenike.	1	1,500.00	1,500.00	1,500.00	1,500.00	1,500.00	7,500.00

Park prirode Platomuni – Plan upravljanja 2023-2027. godine

BB5	Osmisliti i sprovesti ankete o stepenu zadovoljstva posjetilaca prilikom boravka u Parku.	2	0.00	500.00	500.00	500.00	500.00	2,000.00
UKUPNO			4,000.00	4,500.00	4,000.00	4,000.00	4,000.00	20,500.00
UKUPNO Tematska oblast B			12,000.00	32,500.00	7,500.00	13,500.00	8,500.00	74,000.00

Godišnji troškovi po tematskoj oblasti C

KOD	Mjere i aktivnosti	PRIORITET	Dinamika sprovođenja					Indikativna procjena sredstava potrebnih za sprovođenje mjera i aktivnosti
			G1	G2	G3	G4	G5	
CA2	Učestvovati na nacionalnim i međunarodnim radionicama, obukama i sastancima sa temom upravljanja morskim zaštićenim područjima.	2	0.00	3,000.00	0.00	3,000.00	0.00	6,000.00
CA3	Shodno mogućnostima, organizovati posjete drugim zaštićenim područjima u moru u cilju razmjene iskustva.	2	4,000.00	0.00	4,000.00	0.00	4,000.00	12,000.00
CA4	Organizovati i učestvovati na obukama za korištenje i rad u GIS bazama podataka.	2	1,000.00	1,000.00	1,000.00	1,000.00	1,000.00	5,000.00
CA5	Organizovati stručno-naučnu konferenciju sa međunarodnim učešćem.	2	0.00	0.00	0.00	0.00	6,000.00	6,000.00
UKUPNO			5,000.00	4,000.00	5,000.00	4,000.00	11,000.00	29,000.00
CB1	Obezbijediti i održavati plovilo za vršenje kontrole sa morske strane zaštićenog područja.	1	13,333.20	13,333.20	13,333.20	13,333.20	13,333.20	66,666.00
CB2	Obezbijediti 68rone68m i za lice zaduženo za poslove čuvanja zaštićenog prirodnog dobra – zaštitara.	1	5,000.00	0.00	0.00	0.00	5,000.00	10,000.00
CB3	Obezbijediti opremu za lice zaduženo za poslove čuvanja zaštićenog prirodnog dobra – zaštitara.	1	2,666.67	0.00	2,666.67	0.00	2,666.67	8,000.00
CB4	Obezbijediti i održavati opremu upravljača za sprovođenje kontrole područja PP Platomuni (foto kamera, foto zamke, lap top, dron, jetski itd).	2	0.00	11,000.00	11,000.00	11,000.00	11,000.00	44,000.00
CB5	Obezbijediti obuku zaposlenima JPMD za korištenje 68rone.	2	0.00	250.00	250.00	250.00	250.00	1,000.00

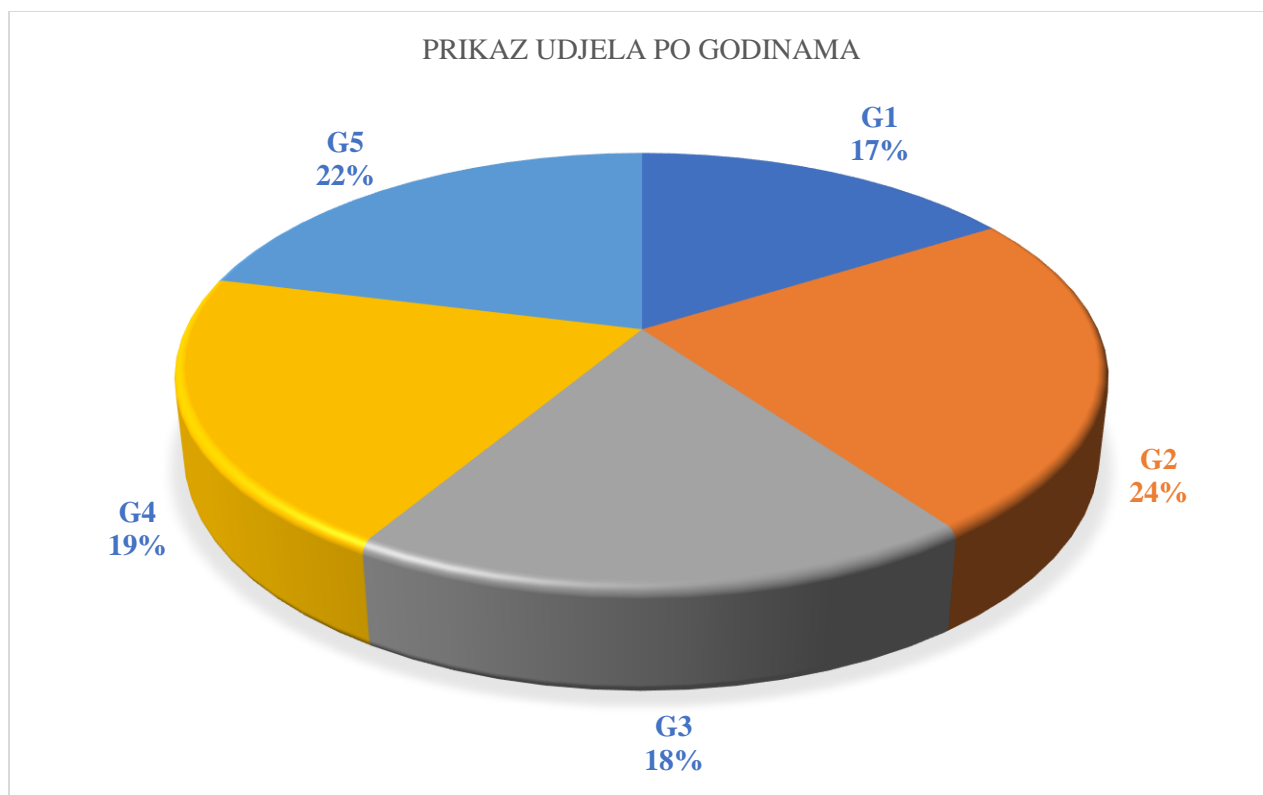
Park prirode Platomuni – Plan upravljanja 2023-2027. godine

CB6	Obezbijediti eko bove za sidrenje plovila.	2	4,600.00	4,600.00	4,600.00	4,600.00	4,600.00	23,000.00
UKUPNO			25,599.87	29,183.20	31,849.87	29,183.20	36,849.87	152,666.00
CC1	Formirati savjetodavno tijelo PP Platomuni u saradnji sa organizacijama i institucijama na lokalnom i nacionalnom nivou, te održavati redovne sastanke istog.	2	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	2,500.00
CC2	Održavati učlanjenje JPMDCG u međunarodne organizacije.	2	1,000.00	1,000.00	1,000.00	1,000.00	1,000.00	5,000.00
CC6	Razviti saradnju sa kulturnim i vjerskim institucijama u smislu promocije vrijednosti šireg područja PP Platomuni.	3	1,000.00	1,000.00	1,000.00	1,000.00	1,000.00	5,000.00
CC7	Poboljšati saradnju sa nacionalnom i lokalnim turističkim organizacijama, u cilju veće promocije PP "Platomuni".	2	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	2,500.00
UKUPNO			3,000.00	3,000.00	3,000.00	3,000.00	3,000.00	15,000.00
UKUPNO Tematska oblast C			33,599.87	36,183.2	39,849.87	36,183.2	50,849.87	196,666.00

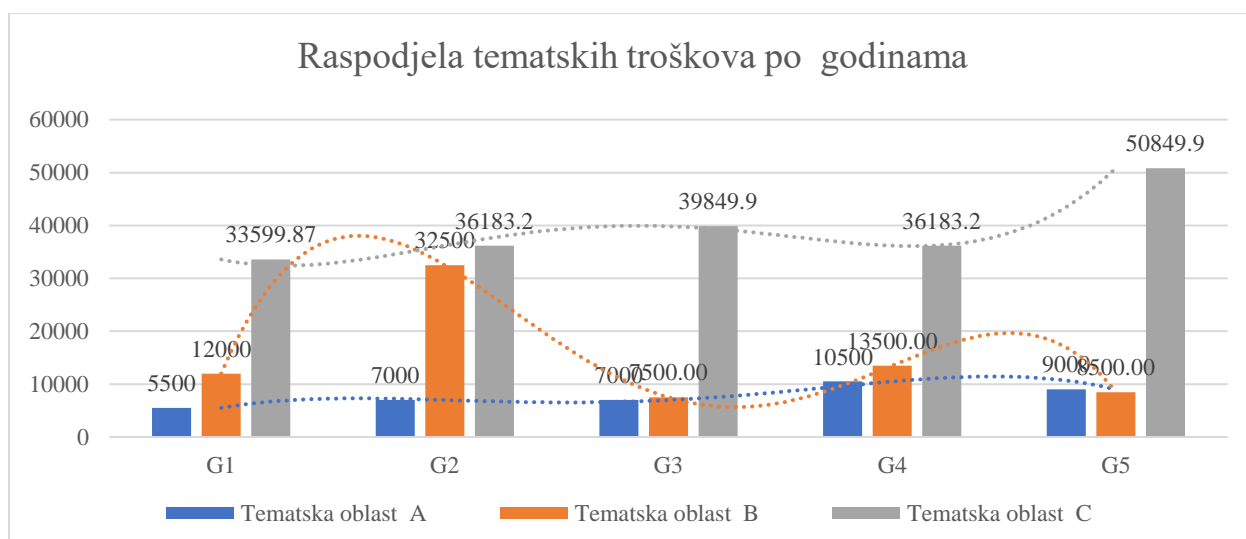
Ukupna sredstva potrebna za sprovođenje Plana upravljanja između 2023. i 2027. godine iznose 309,666.00 EUR, što je i prikazano sumarnim pregledom u donjoj Tabeli i predstavljeno predstavljeno na grafikonima 6.1. i 6.2.

Tabela 6.1.: Raspodjela ukupnih troškova PU u petogodišnjem periodu

	G1	G2	G3	G4	G5	UKUPNO	Postotak
Tematska obalast A	5,500.00	7,000.00	7,000.00	10,500.00	9,000.00	39,000.00	12,59%
Tematska obalast B	12,000.00	32,500.00	7,500.00	13,500.00	8,500.00	74,000.00	23,90%
Tematska obalast C	33,599.87	36,183.2	39,849.87	36,183.2	50,849.87	196 666.00	63,51%
UKUPNO	51,099.87	75,683.2	54,349.9	60,183.20	68,349.9	309,666.00	100.00%
<i>Postotak</i>	16,50%	24,44%	17,55%	19,43%	22,07%	100,00%	

Grafikon 6.1.: Prikaz raspodjele ukupnih troškova po godinama

Grafikon 6.2.: Prikaz raspodjele ukupnih troškova po godinama i temama

U nastavku su date odnosne tabele sa proračunom sredstava po aktivnostima i temama, kao i procjena ukupnih troškova realizacije Plana upravljanja Parkom prirode Platomuni.

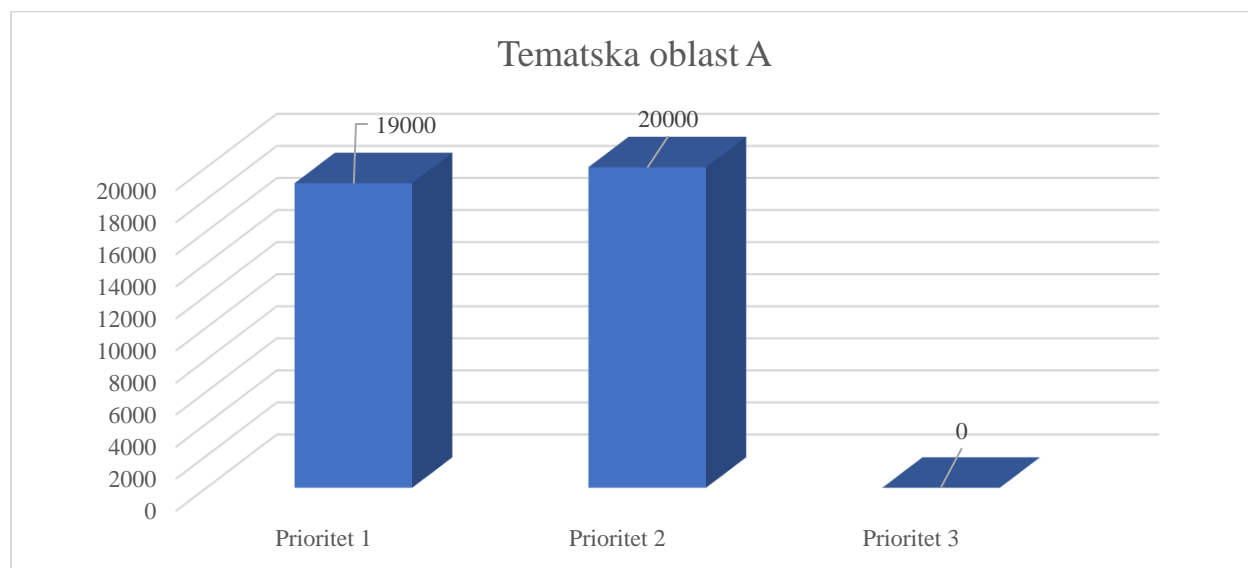
Prikaz troškova sprovođenja aktivnosti tematske oblasti A: „Prirodne vrijednosti“

KOD	Mjere i aktivnosti	PRIORITET	Indikativna procjena sredstava potrebnih za sprovođenje mjera i aktivnosti
AA1	Sprovesti monitoring biocenoza naselja morske trave (<i>Posidonia oceanica</i>) u skladu sa nacionalnim i međunarodnim protokolima.	1	3,500.00
AA2	Sprovesti monitoring zajednica koje žive u pećini Velika Krekavica.	1	5,000.00
AA3	Sprovesti monitoring staništa CARLIT metodom u cilju izračunavanja indexa ekološkog stanja.	1	2,000.00
AA4	Koristiti dostupne podatke monitoringa stanja morske sredine od AZŽS.	3	0.00
AA5	Uspostaviti i sprovesti redovnu kontrolu sidrenja/aktivnosti iznad naselja morske trave (<i>Posidonia oceanica</i>) u II zoni zaštite.	1	JPMDCG
AA6	Koristiti dostupne podatke monitoringa invazivnih morskih vrsta.	3	0.00
AA7	Učestvovati u realizaciji Programa monitoringa otpada u moru, prema potrebama i mogućnostima.	3	0.00
AA8	Sprovesti akcije uklanjanja otpada iz mora u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama.	2	10,000.00
AA9	Podsticati sektor ribarstva u praćenju stanja ribljih populacija na području PP Platomuni.	1	0.00
AA10	Voditi evidencije o ribarskim aktivnostima u području PP Platomuni (broj brodova, kontrola dozvola, kontrola ulova i sl).	1	0.00
AA11	Evidentirati pojavljivanje zaštićenih vrsta riba, morskih gmizavaca i sisara.	3	JPMDCG
AA12	Koristiti dostupne podatke monitoringa morskih ptica.	3	0.00
AA13	Saradivati s IBM u cilju inventarizacije vrste <i>Pinna nobilis</i> i na osnovu rezultata inicirati reviziju statusa vrste.	2	5,000.00
AA14	Na osnovu sanitarnog kvaliteta morske vode pratiti čovjekov uticaj (stanovništvo iz zaleđa, posjetioci, i sl) na morski ekosistem PP Platomuni.	2	JPMDCG
AA15	Prikupiti dostupne podatke o speleološkim objektima na području PP Platomuni.	1	0.00
AA16	Nadograditi postojeću bazu podataka zaštićenih područja podacima o morskim zaštićenim područjima.	1	7,500.00
UKUPNO Podtema AA			33,000.00
AB1	Sprovesti inventarizaciju kopnenih staništa (1240, 5330, 1210) značajnih za zaštitu i na osnovu rezultata inicirati reviziju statusa staništa 1210.	1	1,000.00
AB2	Sprovesti akcije uklanjanja otpada iz pećina i sa plaža u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama.	2	5,000.00
AB3	Revidirati Atlas crnogorskih plaža i kupališta u cilju prepoznavanja kupališta koja se nalaze u zaštićenom području PP Platomuni.	1	0.00
AB4	Inicirati i učestvovati u reviziji Programa privremenih objekata u zoni morskog dobra uvažavajući ograničenja aktivnosti shodno režimu zaštite III stepena.	1	0.00
AB5	Revidovati Ugovore sa zakupcima kupališta u zaštićenom području PP Platomuni radi prepoznavanja mjera zaštite životne sredine ovog područja (sa ciljem upućivanja na dozvolu Agencije za zaštitu životne	1	0.00

	sredine, za radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom području).		
AB6	Sarađivati sa UIP u cilju kontrole poštovanja predviđenih mjera zaštite životne sredine na kupalištima u prostoru PP Platomuni.	3	0.00
UKUPNO Podtema AB			6,000.00
UKUPNO Tematska oblast A			39,000.00

Tabela 6.2.: Pregled ukupnih troškova po upravljačkim prioritetima za tematsku oblast A

Prioritet	Tematska oblast A		Ukupno
	Podtema AA	Podtema AB	
Prioritet 1	18,000.00	1,000.00	19,000.00
Prioritet 2	15,000.00	5,000.00	20,000.00
Prioritet 3	0	0	0
UKUPNO	33,000.00	6,000.00	39,000.00

Grafikon 6.3.: Prikaz raspodjele ukupnih troškova prikazano prema prioritetima za tematsku oblast A

Prikaz troškova sprovođenja aktivnosti tematske oblasti B: „Edukacija i promocija“

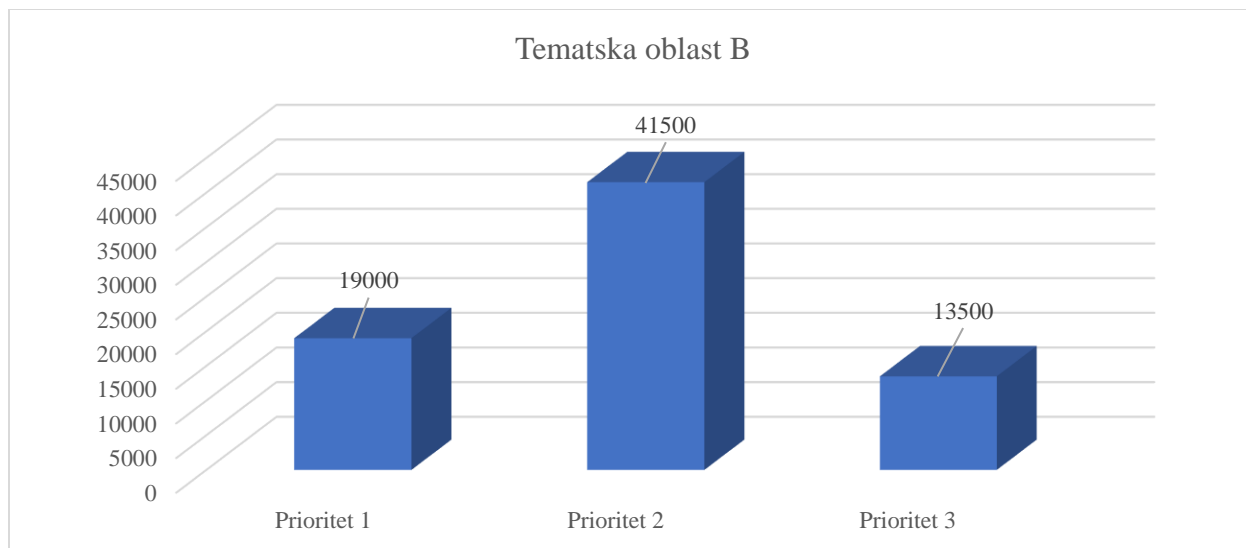
KOD	Mjere i aktivnosti	PRIORITET	Indikativna procjena sredstava potrebnih za sprovođenje mjera i aktivnosti
BA1	Redovno održavati postojeće informativne table.	1	9,000.00
BA2	Inicirati postavljanje putokaza (smeđa signalizacija) za PP Platomuni na glavnim putevima (magistralama).	3	0.00

Park prirode Platomuni – Plan upravljanja 2023-2027. godine

BA3	Izraditi Analizu mogućnosti uspostavljanja zona ronjenja i definisati kriterijume za korisnike.	2	8,000.00
BA4	Izraditi studiju za definisanje lokacija sidrenja i postavljanje eko bova na području Parka prirode Platomuni.	3	12,000.00
BA5	Izraditi posebnu <i>web</i> stranicu PP Platomuni u okviru postojeće <i>web</i> stranice JPMDCG.	1	2,500.00
BA6	Otvoriti profile PP Platomuni na društvenim mrežama Instagram i Facebook.	1	0.00
BA7	Uspostaviti i obilježavati Dan PP Platomuni.	2	3,500.00
BA8	Izraditi foto i video materijal sa motivima područja Parka prirode Platomuni.	2	7,500.00
BA9	Izraditi promotivno-edukativni materijal o vrijednostima PP Platomuni (mape, poster, brošure, flajeri i sl).	2	7,500.00
BA10	Razviti i sprovesti programe volontiranja.	2	2,000.00
BA11	Podsticati lokalne proizvođače u ponudi tradicijskih proizvoda.	3	1,500.00
UKUPNO Podtema BA			53,500.00
BB1	Osmisliti i sprovesti edukativne programe i programe turističkog posjećivanja PP Platomuni.	2	5,000.00
BB2	Sprovesti edukativne programe namijenjene akterima u turističkom sektoru.	2	6,000.00
BB3	Inicirati uvrštavanje teme morskih zaštićenih područja, te učestvovati u programima edukacije turističkih vodiča.	1	0.00
BB4	Uspostaviti saradnju sa osnovnim i srednjim školama u cilju sprovođenja edukativnih aktivnosti za učenike.	1	7,500.00
BB5	Osmisliti i sprovesti ankete po pitanju stepena zadovoljstva posjetilaca prilikom boravka u Parku.	2	2,000.00
BB6	Inicirati učešće u TV i radioemisijama koje imaju za cilj informisanje javnosti o značaju i zaštiti PP Platomuni.	2	0.00
UKUPNO Podtema BB			20,500.00
UKUPNO Tematska oblast B			74,000.00

Tabela 6.3.: Pregled ukupnih troškova po upravljačkim prioritetima za tematsku oblast B

<i>Prioritet</i>	<i>Tematska oblast B</i>		<i>Ukupno</i>
	<i>Podtema BA</i>	<i>Podtema BB</i>	
Prioritet 1	11,500.00	7,500.00	19,000.00
Prioritet 2	28,500.00	13,000.00	41,500.00
Prioritet 3	13,500.00	0	13,500.00
UKUPNO	53,500.00	20,500.00	74,000.00

Grafikon 6.4.: Prikaz raspodjele ukupnih troškova prikazano prema prioritetima za tematsku oblast B

Prikaz troškova sprovođenja aktivnosti tematske oblasti C: „Kapaciteti upravljača i saradnje“

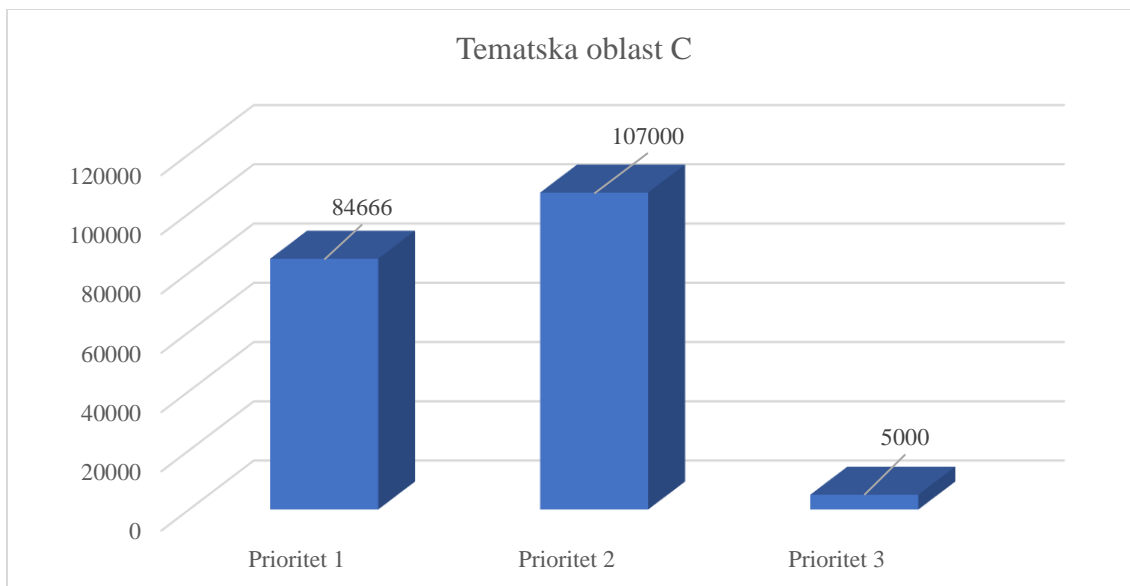
KOD	Mjere i aktivnosti	PRIORITET	Indikativna procjena sredstava potrebnih za sprovođenje mjera i aktivnosti
CA1	Prilagoditi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta potrebama upravljanja morskim zaštićenim područjem.	1	0.00
CA2	Učestvovati na nacionalnim i međunarodnim radionicama, obukama i sastancima sa temom upravljanja morskim zaštićenim područjima.	2	6,000.00
CA3	Shodno mogućnostima, organizovati posjete drugim zaštićenim područjima u moru sa ciljem razmjene iskustva.	2	12,000.00
CA4	Organizovati i učestvovati na obukama za korištenje i rad u GIS bazama podataka.	2	5,000.00
CA5	Organizovati stručno-naučnu konferenciju sa međunarodnim učešćem.	2	6,000.00
UKUPNO Podtema CA			29,000.00
CB1	Obezbijediti i održavati plovilo za vršenje kontrole sa morske strane zaštićenog područja.	1	66,666.00
CB2	Obezbijediti uniformu za lice zaduženo za poslove čuvanja zaštićenog prirodnog dobra – zaštitara.	1	7,000.00
CB3	Obezbijediti opremu za lice zaduženo za poslove čuvanja zaštićenog prirodnog dobra – zaštitara.	2	8,000.00
CB4	Obezbijediti i održavati opremu upravljača za sprovođenje kontrole područja PP Platomuni (foto kamera, foto zamke, lap top, dron, jetski itd).	2	44,000.00
CB5	Obezbijediti obuku zaposlenima JPMD za korištenje drona.	2	1,000.00
CB6	Obezbijediti eko bove za sidrenje plovila.	2	23,000.00

Park prirode Platomuni – Plan upravljanja 2023-2027. godine

UKUPNO Podtema CB			152,666.00
CC1	Formirati savjetodavno tijelo PP Platomuni u saradnji sa organizacijama i institucijama na lokalnom i nacionalnom nivou, te održavati redovne sastanke istog.	2	2,500.00
CC2	Održavati učlanjenje JPMDCG u međunarodnim organizacijama.	2	5,000.00
CC3	Inicirati saradnju s Opštinom Kotor u cilju izrade Plana zaštite od požara.	1	0.00
CC4	Učestvovati u postupcima donošenja zakonskih i podzakonskih akata, te planskih dokumenata relevantnih za morska zaštićena područja.	2	0.00
CC5	Inicirati uključivanje JPMDCG kao aktera u radu komisija i radnih tijela koja donose odluke u vezi sa zaštićenim područjima.	1	0.00
CC6	Razviti saradnju sa kulturnim i vjerskim institucijama u smislu promocije vrijednosti šireg područja PP Platomuni.	3	5,000.00
CC7	Poboljšati saradnju sa nacionalnom i lokalnim turističkim organizacijama, u cilju veće promocije PP "Platomuni".	2	2,500.00
UKUPNO Podtema CC			15,000.00
UKUPNO Tematska oblast C			196,666.00

Tabela 6.4.: Pregled ukupnih troškova po upravljačkim prioritetima za tematsku oblast C

Prioritet	Tematska oblast C			Ukupno
	Podtema CA	Podtema CB	Podtema CC	
Prioritet 1	0.00	84,666.00	0.00	84,666.00
Prioritet 2	29,000.00	68,000.00	10,000.00	107,000.00
Prioritet 3	0.00	0.00	5,000.00	5,000.00
UKUPNO	29,000.00	152,666.00	15,000.00	196,666.00

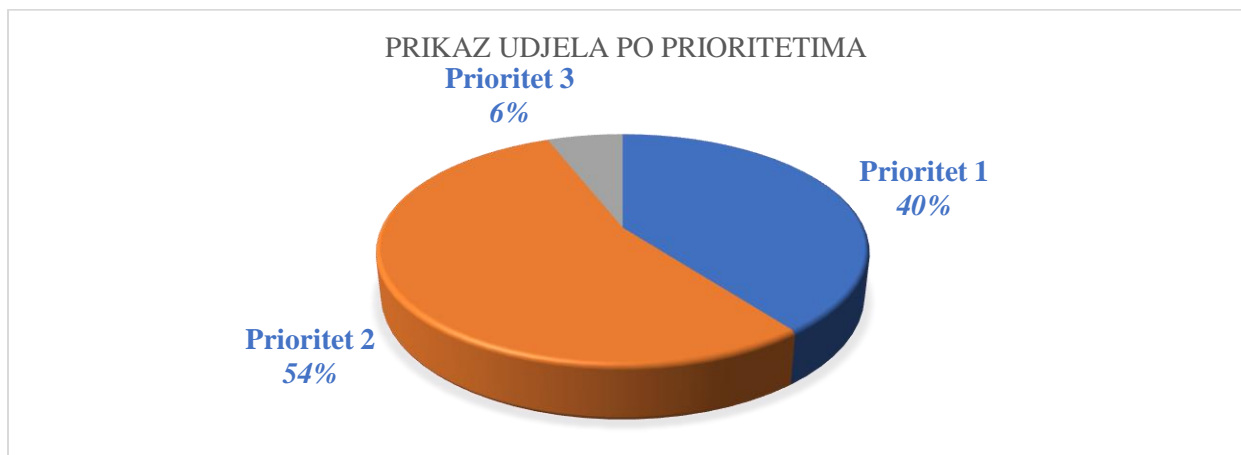

Grafikon 6.5.: Prikaz raspodjele ukupnih troškova prikazano prema prioritetima za tematsku oblast C

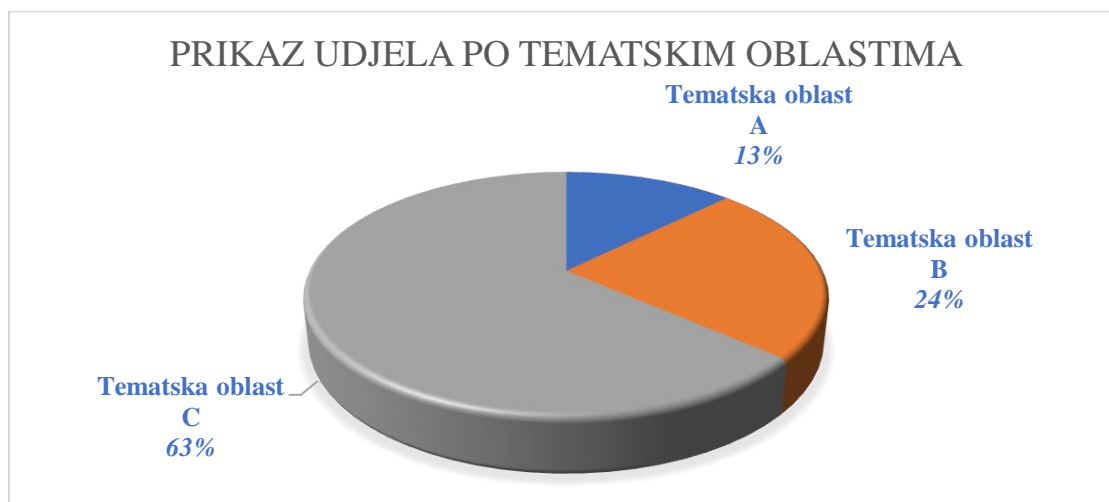
Konačno, u nastavku se daje ukupan pregled svih troškova po prioritetima i tematskim oblastima za petogodišnji period, kao i procentualni iznos pojedinačnih troškova u ukupnom budžetu.

Tabela 6.5.: Pregled ukupnih troškova prema upravljačkim prioritetima i temama Plana upravljanja

Prioritet/tema	Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3	Ukupno	Udio
Tematska oblast A	19,000.00	20,000.00	0.00	39,000.00	13%
Tematska oblast B	19,000.00	41,500.00	13,500.00	74,000.00	24%
Tematska oblast C	84,666.00	107,000.00	5,000.00	196,666.00	64%
UKUPNO	122,666.00	168,500.00	18,500.00	309,666.00	100%
Udio	40%	54%	6%	100%	Postotak

Grafikon 6.6.: Prikaz udjela troškova po prioritetima

Grafikon 6.7.: Prikaz udjela troškova po tematskim oblastima

Proračun troškova pored aktivnosti napravljen je i za troškove redovnog poslovanja na godišnjem nivou (služba zaštite, zimovnik, registracija, servis i amortizacija) za Park prirode Platomuni i prikazan je u narednoj tabeli.

Tabela 6.6.: Godišnji režijski troškovi (u EUR)

Trošak	Jedinica mjere	Jedinična cijena (u EUR)	Ukupno
Služba zaštite			
Upravljač – rukovodilac (12 mjeseci) (1/3)	1	1.800,00	7.200,00
Izvršioi na poslovima zaštite (12 mjeseci)	3	870,00	31.320,00
Troškovi prevoza	4	60,00	2.880,00
Zimovnik (1/3)	godišnje	2.500,00	835,00
Registracija (1/3)	godišnje	2.000,00	667,00
Servis (1/3)	godišnje	4.000,00	1.334,00
Amortizacija plovila (1/3)	godišnje	21.150,00	7.050,00
Troškovi goriva (1/3)	godišnje	30.000,00	10.000,00
		UKUPNO	61.286,00

*vrijednosti su u bruto iznosu

Planiran je jedan rukovodilac i po tri zaštitara za svako zaštićeno područje. Zajednički troškovi za sva tri zaštićena morska područja (zarada rukovodioca, zimovnik za plovilo, registracija plovila, servis, amortizacija plovila i troškovi goriva) su podijeljeni srazmjerno broju morskih zaštićenih područja, pa se prema tome u planiranim rashodima svakog područja prikazuje 1/3 navedenih troškova.

Shodno navedenom, ukupna sredstva potrebna za sprovođenje Plana upravljanja u periodu od 2023-2027. godine iznose 616.096,00 EUR. Od navedenog iznosa, rashodi za sprovođenje akcijskog plana iznose 309.666,00 EUR, a rashodi poslovanja – režijski troškovi iznose 306.430 EUR (5x61.286 EUR – godišnji režijski troškovi). Postoji mogućnost da se dio Planom predviđenih aktivnosti finansira iz raznih fondova Evropske unije, projekata, nacionalnih fondova, donacija i sponzorstva.

7. LITERATURA

1. Agencija za zaštitu prirode i životne sredine, *Studija zaštite za zaštićeno područje „Platomuni” – predlog*, Podgorica 2021.
2. Druga nacionalna strategija biodiverziteta sa akcionim planom (2016-2020)
3. Javna ustanova Park prirode Telašćica, *Park prirode Telašćica PLAN UPRAVLJANJA 2012-2022*, oktobar 2012.
4. Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, *Posebni rezervat prirode „Tivatska solila” – Plan upravljanja 2018-2023. godine*, 2018. godine
5. Nacionalna Strategija biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2010-2015. godine.
6. Nacionalna strategija integralnog upravljanja obalnim područjem Crne Gore, 2014.
7. Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine.
8. Odluka o proglašavanju zaštićenog područja Parka prirode Platomuni (*Službeni list Crne Gore*, br. 063/21 od 14.06.2021)
9. Pravilnik o bližim uslovima koje mora da ispunjava upravljač zaštićenog prirodnog dobra mne179336.pdf (fao.org)
10. Statut Javnog preduzeca za upravljanje morskim dobrom Crne Gore.pdf (morskodobro.me)
11. UNEP/MAP, RAC/SPA, IUCN, (2014), Crna Gora i zaštićena morska područja – procjena pravnog i institucionalnog okvira za očuvanje obalne i morske biološke raznovrsnosti i uspostavljanje zaštićenih područja u moru
12. Zakon o zaštiti prirode (*Službeni list Crne Gore*, br. 054/16 od 15. 08. 2016, 018/19 od 22. 03. 2019)

8. PRILOZI

Prilog 1.

Opis granica, zaštitne zone sa spiskom katastarskih parcela zaštićenog područja po režimima zaštite

Opis administrativnih granica

Granica integrisanog obalnog i morskog zaštićenog područja Platomuni kreće od rta Platomuni – Ponte Ploče sa obalne linije, od tačke sa koordinatama 6564941.2500, 4680726.1700 presijecajući k.p. broj 1170/1 KO Krimovice ide u pravcu sjeverozapada do tačke sa koordinatama 6564904.5300, 4680762.7100 na graničnoj liniji sa k.p. 1164 KO Krimovice, odakle skreće u pravcu jugozapada graničnom linijom između k.p. 1164 i k.p. 1170/1, obje u KO Krimovice, do tromeđe k.p. 1164, k.p. 1165 i k.p. 1170/1, sve u KO Krimovice da bi potom granica nastavila prvo u pravcu jugozapada, pa potom ka sjeverozapadu graničnom linijom k.p. 1170/1 KO Krimovice do završnog dijela granične linije te k.p., gdje granica skreće pravolinijski u pravcu sjevera preko dijela k.p. 1168/5 KO Krimovica od tačke sa koordinatama 6564126.6100, 4681091.8200 do tačke sa koordinatama 6564120.2760, 4681232.4329, gdje granica skreće u pravcu sjeverozapada do tačke sa koordinatama 6563991.7213, 4681348.5080, potom tačke sa koordinatama 6563904.12000, 4681390.4400 na sjevernoj graničnoj liniji k.p. 1169 KO Krimovice, odakle nastavlja u pravcu sjeverozapada i ponovo prelazi preko k.p. 1168/5 KO Krimovice do tačke sa koordinatama 6563810.6073, 4681512.0401, odakle nastavlja u pravcu sjeverozapada prateći sjevernu stranu k.p. 1168/5 KO Krimovice do sastava – tromeđe, te parcele i parcela 1152/1 i 1152/2, sve u KO Krimovice. Od navedene tromeđe parcela granica nastavlja u pravcu sjeverozapada graničnom linijom između k.p. 1152/1 i k.p. 1152/2 obje u KO Krimovice, do njihovog sastava – tromeđe sa k.p. 1151/4, 1151/2, i 1146/3 sve u KO Krimovice, da bi potom granica nastavila u pravcu zapada preko tačaka sa koordinatama 6563327.0154, 4682059.7097 i 6563307.7600, 4682052.8900 na graničnim linijama k.p. 1151/2 KO Krimovice, nakon čega granica prati sjevernu stranu granične linije k.p. 1146/3, 1146/4 i 1146/5 sve u KO Krimovice do međine biljege između KO Krimovice i KO Zagora, nakon čega granica prati sjevernu stranu k.p. 909, 908, 910/2 obuhvatajući i 905, 897/2, 910/4, 895/2 sve u KO Zagora, nakon čega granica prelazi preko k.p. 910/3 KO Zagora, i k.p. 893/9 KO Zagora preko tačaka sa koordinatama 6561035.0900, 4684659.7200 i 6560833.4400, 4684626.5700, da bi potom granica nastavila da prati sjevernu stranu granične linije k.p. 894 KO Zagora do međine biljege između KO Zagora i KO Glavatičići. Nakon toga, granica nastavlja u pravcu sjeverozapada sjeverozapadnom stranom granične linije k.p. 2876/1 KO Glavatičići sve do tačke sa koordinatama 6558189.7800, 4689134.7500, gdje se granica lomi u pravcu juga presijecajući k.p. 2876/1 KO Glavatičići, nakon čega izlazi na morsku obalu na tačku sa koordinatama 6558164.0200, 4689109.8500, odakle nastavlja morem do tačke sa koordinatama 6557078.3249, 4687437.9961, odakle skreće u pravcu jugoistoka prateći izobatu 50 m do tačke sa koordinatama 6565151.8125, 4680042.0069, od koje skreće u pravcu sjevera preko tačke sa koordinatama 6565032.6612, 4680597.5304 i izlazi na obalnu liniju do početne tačke granice na obalnoj liniji koja ima koordinate 6564941.2500 i 4680726.1700.

Ukupna dužina (administrativne) granice integrisanog obalnog i morskog zaštićenog područja Platomuni iznosi 28522 m (28,522 km).

Površina zaštićenog područja Platomuni iznosi: 10871263 m² (1.087,13 ha).

Opis zona zaštite sa spiskom pripadajućih parcela

Opis granica zone zaštite II stepena

Zona sa režimom zaštite II stepena (= II zona zaštite) izdvojena je u morskom dijelu zaštićenog područja i prostire se u sljedećim prostornim cjelinama (geografskim područjima – zonama):

- (i) Uvala Žukovac,
- (ii) Uvala Velika Krekavica i
- (iii) Rt Platomuni

Prostorna cjelina: Uvala Žukovac

Granica prostorne cjeline Uvala Žukovac počinje sa južne strane Ponte Žukovice, sa obalne linije, od tačke sa koordinatama 6558872.1093, 4686628.1004 na k.p. 2876/1 KO Glavatičići, odakle granica prati obalnu liniju i zapadnu ivicu k.p. 2876/1 KO Glavatičići do tačke sa koordinatama 6558794.4800, 4688176.1300, odakle granica skreće u pravcu sjeverozapada do tačke sa koordinatama 6558765.0000, 4688227.5000, odakle granica skreće u pravcu jugozapada do tačke sa koordinatama 6557571.2187, 4687753.6780, gdje se granica lomi u pravcu jugoistoka do tačke sa koordinatama 6558276.0000, 4686501.5000, gdje se lomi u pravcu istoka do početne tačke granice sa južne strane Ponte Žukovice, na obalnoj liniji (6558872.1093, 4686628.1004).

Prostorna cjelina: Uvala Velika Krekavica

Granica u Uvali Velika Krekavica prati obalnu liniju od tačke sa koordinatama 6562513.5900, 4682767.2500 na k.p. br. 1146/5 KO Krimovice, na jugoistoku, do tačke sa koordinatama 6561925.9600, 4683399.8900 na k.p. br. 909 KO Zagora na sjeverozapadu odakle granica skreće u pravcu juga u dužini od 300m do tačke sa koordinatama 6561740.0756, 4683164.4031, sa koje skreće u pravcu jugoistoka do tačke sa koordinatama 6562315.9435, 4682541.5339, odakle skreće u pravcu sjeveroistoka do početne tačke na obalnoj liniji koja ima koordinate 6562513.5900, 4682767.2500 na k.p. br. 1146/5 KO Krimovice.

Prostorna cjelina: Rt Platomuni

Ova prostorna cjelina se nalazi ispred rta Platomuni i ima nepravilnu formu koju u morskom pojasu od 10 – 220 metara od obalne linije ograničavaju tačke sa sljedećim koordinatama:

X=6564907.4754 Y=4680687.3688
X=6564891.0000 Y=4680668.5000
X=6564872.0000 Y=4680643.0000
X=6564787.5000 Y=4680623.5000
X=6564707.0000 Y=4680609.0000
X=6564627.0000 Y=4680612.0000
X=6564608.5000 Y=4680578.0000
X=6564507.0000 Y=4680425.5000
X=6564782.8799 Y=4680425.7162
X=6564991.4478 Y=4680569.1912
X=6564907.4754 Y=4680687.3688

Ukupna dužina granice zone sa režimom zaštite II stepena u prostornim cjelinama Uvala Žukovac, Uvala Velika Krekavica i Rt Platomuni iznosi: 10255m (6152 + 2902 + 1201). Ukupna površina zona sa režimom zaštite II stepena iznosi: 1939180 m², odnosno 193,92 ha (1583915+286136+69129). Zona sa režimom zaštite II stepena (= II zona zaštite) pored morskog dijela uključuje i pećine koje nijesu geodetski snimljene radi čega su njihove lokacije uključene u pripadajući dio obalne linije.

Opis granica zone zaštite III stepena

Dio zaštićenog područja koji je izdvojen u zonu režimom zaštite III stepena (= III zona zaštite) čine dvije cjeline: kopnena i morska.

Granica kopnene cjeline sa režimom zaštite III stepena (= III zona zaštite) prati obalnu liniju obuhvatajući morske klifove, ali i stijene i padine velikog nagiba. Prema moru, granica kopnene cjeline III zone zaštite je ograničena samom obalnom linijom od tačke sa koordinatama 6558164.0200, 4689109.8500 na k.p. 2876/1 KO Glavatičići ispred uvale Žabica do tačke sa koordinatama 6564941.2500, 4680726.1700 na k.p. 1170/1 KO Krimovice na rtu Platomuni. Na toj tački granica skreće u pravcu sjeverozapada presijecajući k.p. br. 1170/1 KO Krimovice do tačke sa koordinatama 6564904.5300, 4680762.7100 na graničnoj liniji sa k.p. 1164 KO Krimovice, odakle skreće u pravcu jugozapada graničnom linijom između k.p. 1164 i k.p. 1170/1, obje u KO Krimovice, do tromeđe k.p. 1164, k.p. 1165 i k.p. 1170/1, sve u KO Krimovice, da bi potom granica nastavila prvo u pravcu jugozapada, pa potom sjeverozapada graničnom linijom k.p. 1170/1 KO Krimovice do završnog dijela granične linije te k.p., gdje granica skreće pravolinijski u pravcu sjevera preko dijela k.p. 1168/5 KO Krimovica od tačke sa koordinatama 6564126.6100, 4681091.8200 do tačke sa koordinatama 6564120.2760, 4681232.4329, gdje granica skreće u pravcu sjeverozapada do tačke sa koordinatama 6563991.7213, 4681348.5080, potom tačke sa koordinatama 6563904.12000, 4681390.4400 na sjevernoj graničnoj liniji k.p. 1169 KO Krimovice, odakle nastavlja u pravcu sjeverozapada i ponovo prelazi preko k.p. 1168/5 KO Krimovice do tačke sa koordinatama 6563810.6073, 4681512.0401, odakle nastavlja u pravcu sjeverozapada prateći sjevernu stranu k.p. 1168/5 KO Krimovice do sastava – tromeđe, te parcele i parcela 1152/1 i 1152/2 sve u KO Krimovice. Od navedene tromeđe parcela granica nastavlja u pravcu sjeverozapada graničnom linijom između k.p. 1152/1 i k.p. 1152/2 obje u KO Krimovice, do njihovog sastava – tromeđe sa k.p. 1151/4 1151/2, i 1146/3 sve u KO Krimovice, da bi potom granica nastavila u pravcu zapada preko tačaka sa koordinatama 6563327.0154, 4682059.7097 i 6563307.7600, 4682052.8900 na graničnim linijama k.p. 1151/2 KO Krimovice, nakon čega granica prati sjevernu stranu granične linije k.p. 1146/3, 1146/4 i 1146/5 sve u KO Krimovice do međine biljege između KO Krimovice i KO Zagora, nakon čega granica prati sjevernu stranu k.p. 909, 908, 910/2 obuhvatajući i 905, 897/2, 910/4, 895/2 sve u KO Zagora, nakon čega granica prelazi preko k.p. 910/3 KO Zagora, i k.p. 893/9 KO Zagora preko tačaka sa koordinatama 6561035.0900, 4684659.7200 i 6560833.4400, 4684626.5700, da bi potom granica nastavila da prati sjevernu stranu granične linije k.p. 894 KO Zagora do međine biljege između KO Zagora i KO Glavatičići. Nakon toga, granica nastavlja u pravcu sjeverozapada sjeverozapadnom stranom granične linije k.p. 2876/1 KO Glavatičići sve do tačke sa koordinatama 6558189.7800, 4689134.7500, gdje se granica lomi u pravcu juga presijecajući k.p. 2876/1 KO Glavatičići, nakon čega izlazi na morskou obalu na početnu tačku sa koordinatama 6558164.0200, 4689109.8500 ispred uvale Žabica.

Kopnenoj cjelini zone sa režimom zaštite III stepena (= III zona zaštite) pripadaju sljedeće katastarske parcele:

KO Krimovice, k.p. broj: 1170/1, 1169, 1168/5, 1152/2, 1146/3, 1146/4, 1146/5;

KO Zagora k.p. broj: 894/0, 910/3, 895/2, 910/4, 897/2, 905, 910/2, 908, 909;

KO Glavatičići k.p. broj: 2876/1.

Granica morske cjeline sa režimom zaštite III stepena (= III zona zaštite) prati sa sjeverne strane dio obalne linije od rta Platomuni do ispred uvale Žabica, izuzimajući njene djelove koji čine graničnu liniju prostornih cjelina Uvala Velika Krekavica i Uvala Žukovac izdvojenih u II zonu zaštite, dok sa južne strane prati administrativnu granicu zaštićenog područja na moru, isključujući prethodno opisane prostorne cjeline Uvala Žukovac, Uvala Velika Krekavica i Rt Platomuni koje su izdvojene u zonu zaštite II stepena, čiji je opis granica dat u prethodnom potpoglavlju.

Granica morske cjeline sa režimom zaštite III stepena (= III zona zaštite) na obalnoj liniji polazi sa tačke sa koordinatama 6564941.2500, 4680726.1700 na k.p. 1170/1 KO Krimovice na rtu Platomuni, odakle prati obalnu liniju sve do tačke sa koordinatama 6562513.5900, 4682767.2500 na k.p. br. 1146/5 KO Krimovice, odakle skreće u pravcu juga i zapada obilazeći prostornu cjelinu Velika Krekavica na moru koja je izdvojena u II zonu zaštite preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6562315.9435, 4682541.5339 i 6561740.0756, 4683164.4031, sa koje skreće u pravcu sjeveroistoka do tačke sa koordinatama 6561925.9600, 4683399.8900 na k.p. br. 909 KO Zagora, odakle granica nastavlja u pravcu zapada obalnom linijom do tačke sa koordinatama 6558872.1093, 4686628.1004 na Ponti Žukovica k.p. 2876/1 KO Glavatičići. Sa te tačke granica skreće u pravcu zapada i sjeverozapada, obilazeći prostornu cjelinu Uvala Žukovac na moru koja je izdvojena u II zonu zaštite preko tačaka, koje imaju sljedeće koordinate: 6558276.0000, 4686501.5000, 6557571.2187, 4687753.6780 i 6558765.0000, 4688227.5000, nakon čega granica nastavlja obalnom linijom (dio južne ivice k.p. 2876/1 KO Glavatičići) u pravcu zapada i sjeverozapada do tačke sa koordinatama 6558164.0200, 4689109.8500 ispred uvale Žabica, odakle granica skreće u pravcu juga i nastavlja morem do tačke sa koordinatama 6557078.3249, 4687437.9961, gdje se lomi i skreće u pravcu jugoistoka prateći izobatu 50 m do tačke sa koordinatama 6565151.8125, 4680042.0069, od koje skreće u pravcu sjevera preko tačke sa koordinatama 6565032.6612, 4680597.5304 i izlazi na obalnu liniju do početne tačke granice na obalnoj liniji koja ima koordinate 6564941.2500 i 4680726.1700. Ukupna dužina granice zone sa režimom zaštite III stepena iznosi: 62818m od čega 32005 m pripada morskoj, a 30813 m kopnenoj cjelini računajući njihovu (zajedničku) obalnu liniju u okviru kopnene cjeline.

Ukupna površina zona sa režimom zaštite III stepena iznosi: 8932074 m², odnosno 893,21 ha, od čega 8625880 m² (862,59ha) pripada morskoj, a 306194 m² (30,61 ha) kopnenoj cjelini.

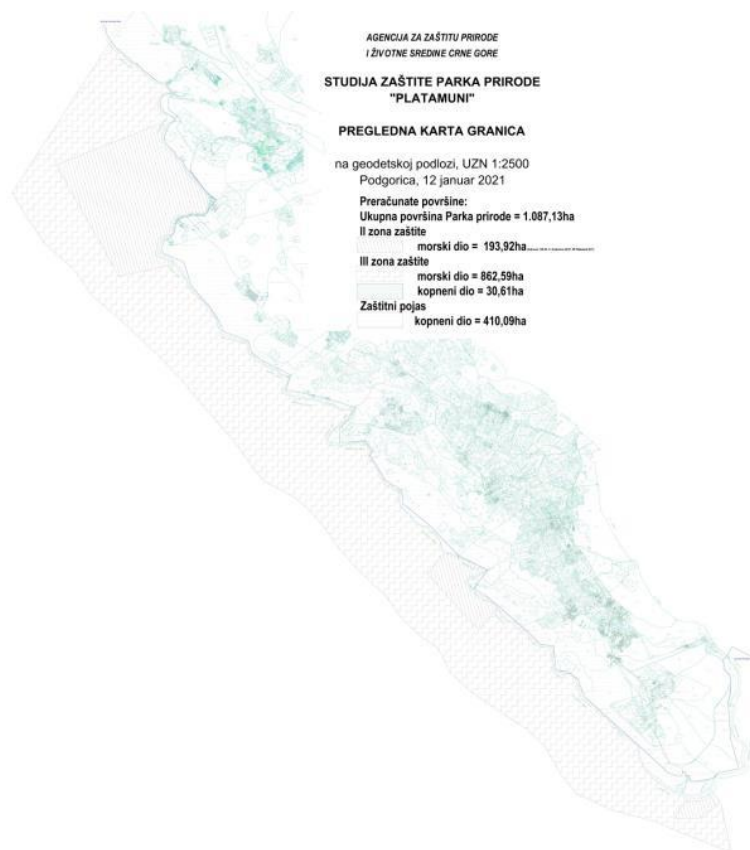
Opis granica zaštitnog pojasa

Zaštitni pojas zaštićenog područja se formira u kopnenom dijelu u obuhvatu koji je udaljen 500 m linearno u odnosu na administrativnu granicu zaštićenog područja uz prilagođavanje njegove konturne linije postojećim naseljima/izgrađenim površinama. Površina zaštitnog pojasa iznosi 411, 20 ha.

Detaljan kartografski prikaz granica i zona zaštite zaštićenog područja Park prirode Platomuni i zona zaštite dat je u Knjizi 2 Studije zaštite koja, pored štampane, ima i elektronsku verziju u primjenjivim GIS vektorskim formatima DWG i SHP. Zbog veličine prikaza ovdje se daju samo osnovni pojednostavljeni grafički prikazi granica i zona zaštite na geodetskoj i topografskoj podlozi urađeni eksportovanjem iz izvornih GIS fajlova. U Prilogu broj 1 dato je više tipova tih pojednostavljenih varijanti.

Pojednostavljen grafički prikaz granica i zona zaštite integrisanog obalnog i morskog zaštićenog područja Platomuni na topografskoj podlozi

Pojednostavljen grafički prikaz granica i zona zaštite integrisanog obalnog i morskog zaštićenog područja Platomuni na geodetskoj podlozi

Prilog 2.

Tabela 2.1.: Pregled bentosnih vrsta flore i faune na području Platomuna

Latinski naziv vrste	SPAMI protokol	EU Direktiva 92/43/EEC	Status u Crnoj Gori
<i>Posidonia oceanica</i> (Linnaeus) Delile, 1813	x	x	X
<i>Cymodocea nodosa</i> (Ucria) Ascherson, 1870	x		X
<i>Cystoseira amentacea</i> Montagne, 1846	x		X
<i>Cystoseira spinosa</i> Sauvageau, 1912	x		
<i>Cystoseira humilis</i> Schousboe ex Kützing, 1860	x		
<i>Cystoseira crinita</i> Duby, 1830	x		
<i>Cystoseira foeniculacea</i> (Linnaeus) Greville, 1830	x		
<i>Cystoseira corniculata</i> (Turner) Zanardini, 1841	x		
<i>Cystoseira squarrosa</i> De Notaris, 1841	x		
<i>Lithophyllum byssoides</i> (Lamarck) Foslie, 1900	x		
<i>Cladocora caespitosa</i> (Linnaeus, 1767)	x		X
<i>Centrostephanus longispinus</i> (Philippi, 1845)	x	x	X
<i>Paracentrotus lividus</i> (Lamarck, 1816)	x		
<i>Ophidiaster ophidianus</i> (Lamarck, 1816)	x		X
<i>Holothuria forskali</i> Delle Chiaje, 1823			X
<i>Holothuria polii</i> Delle Chiaje, 1823			X
<i>Holothuria tubulosa</i> Gmelin, 1788			X
<i>Lithophaga lithophaga</i> (Linnaeus, 1758)	x	x	X
<i>Pinna nobilis</i> (Linnaeus, 1758)	x	x	X
<i>Luria lurida</i> (Linnaeus, 1758)	x		X
<i>Scyllarides latus</i> (Latreille, 1803)	x		
<i>Scyllarus arctus</i> (Linnaeus, 1758)	x	x	
<i>Paliurus elephas</i> (Fabricius, 1787)	x		
<i>Homarus gammarus</i> (Linnaeus, 1758)	x		
<i>Axinella damicornis</i> (Esper, 1794)			X
<i>Sarcotragus foetidus</i> Schmidt, 1862	x		
<i>Episcomitra zonata</i> (Marryat, 1818)	x		X
<i>Aplysina cavernicola</i> (Vacelet, 1959)			X
<i>Axinella verrucosa</i> (Esper, 1794)			X
<i>Spongia (Spongia) officinalis</i> Linnaeus, 1759	x		X
<i>Tonna galea</i> (Linnaeus, 1758)	x		X
<i>Caretta caretta</i> (Linnaeus, 1758)	x	x	X
<i>Chelonia mydas</i> (Linnaeus, 1758)	x		X
<i>Tursiops truncatus</i> (Montagu, 1821)	x	x	X
<i>Monachus monachus</i> (Hermann, 1779)	x	x	X

Tabela 2.2.: Biljne vrste na kopnenom dijelu Platomuna

Vrsta	Nacionalni status zaštite	Medunarodni status zaštite
<i>Aethionema saxatile</i>		
<i>Arbutus unedo</i>		
<i>Asparagus acutifolius</i>		
<i>Asphodelus aestivus</i>		
<i>Bituminaria bituminosa</i>		
<i>Brachypodium pinnatum</i>		

Park prirode Platamuni – Plan upravljanja 2023-2027. godine

<i>Campanula lingulata</i>		
<i>Carpobrotus edulis</i>		
<i>Catapodium rigidum</i>		
<i>Cephalaria leucantha</i>		
<i>Cerastium glutinosum</i>		
<i>Cistus salviefolius</i>		
<i>Cistus villosus</i>		
<i>Colchicum autumnale</i>		
<i>Crithmum maritimum</i>		
<i>Dactylis glomerata</i>		
<i>Ephedra foeminea</i>		
<i>Erica arborea</i>		
<i>Euphorbia dendroides</i>	+	HD (Annex I); CITES (Appendix II)
<i>Euphorbia helioscopia</i>		
<i>Euphorbia spinosa</i>		
<i>Geranium columbinum</i>		
<i>Geranium purpureum</i>		
<i>Helichrysum italicum</i>		
<i>Hipparrhenia hirta</i>		
<i>Hippocrepis emerus</i> subsp. <i>emeroides</i>		
<i>Juniperus macrocarpa</i>		
<i>Juniperus phoenicea</i>		
<i>Linum bienne</i>		
<i>Lonicera inplexa</i>		
<i>Mercurialis annua</i>		
<i>Micromeria juliana</i>		
<i>Muscari botryoides</i>		
<i>Muscari comosum</i>		
<i>Myrtus communis</i>		
<i>Orchis morio</i>	+	CITES (Appendix II)
<i>Ophrys sphegodes</i>	+	CITES (Appendix II)
<i>Phyllirea media</i>		
<i>Pistacia terebrinthus</i>		
<i>Pistacia lentiscus</i>		
<i>Petteria ramentacea</i>		
<i>Palurus spina christii</i>		
<i>Quercus ilex</i>		
<i>Reichardia picroides</i>		
<i>Rubia tinctoria</i>		
<i>Ruscus aculeatus</i>		
<i>Satureja montana</i>		
<i>Sedum ochroleucum</i>		
<i>Senecio vernalis</i>		
<i>Sideritis purpurea</i>		
<i>Silene italica</i>		
<i>Smilax aspera</i>		
<i>Sonchus oleraceus</i>		
<i>Teucrium capitatum</i>		
<i>Viburnum tinus</i>		

Tabela 2.3.: Dnevni leptiri – *Lepidoptera*

Taksonomija	Nacionalni status zaštite	Međunarodni status zaštite
Sperfamilija Hesperioidea: HESPERIIDAE		
1. <i>Carcharodus alceae</i> (Esper, 1780)		IUCN (LC)
2. <i>Ochlodes venatus</i> (Bremer & Grey, 1853)		IUCN (LC)
Superfamilija Papilionoidea: LYCAENIDAE		
3. <i>Celastrina argiolus</i> (Linnaeus, 1758)		IUCN (LC)
4. <i>Lampides boeticus</i> (Linnaeus, 1767)		IUCN (LC)
5. <i>Lycaena phlaeas</i> (Linnaeus, 1761)		IUCN (LC)
6. <i>Polyommatus icarus</i> (Rottemburg, 1775)		IUCN (LC)
NYMPHALIDAE		
7. <i>Charaxes jasius</i> (Linnaeus, 1767)		IUCN (LC)
8. <i>Chazara briseis</i> (Linnaeus, 1764)		IUCN (NT – kriterijum A2c)
9. <i>Limenitis reducta</i> (Staudinger, 1901)		IUCN (LC)
10. <i>Polygonia egea</i> (Cramer, 1775)		IUCN (LC)
11. <i>Pyronia tithonus</i> (Linnaeus, 1767)		IUCN (LC)
12. <i>Vanessa atalanta</i> (Linnaeus, 1758)		IUCN (LC)
13. <i>Vanessa cardui</i> (Linnaeus, 1758)		IUCN (LC)
PAPILIONIDAE		
14. <i>Iphiclides podalirius</i> Linnaeus, 1758	+	IUCN (LC)
15. <i>Papilio machaon</i> (Linnaeus, 1758)	+	IUCN (LC)
PIERIDAE		
16. <i>Pieris brassicae</i> (Linnaeus, 1758)		IUCN (LC)
17. <i>Pieris rapae</i> (Linnaeus, 1758)		IUCN (LC)
18. <i>Colias croceus</i> (Geoffroy, 1785)		IUCN (LC)

Tabela 2.4.: Tvrđokrilci – *Coleoptera*

Grupa/Naziv vrste	Nacionalni status zaštite	Međunarodni status zaštite
Red Coleoptera:		
Fam: Buprestidae		
<i>Buprestis splendens</i> (Fabricius, 1775)		HD (Annex II/IV); Bern (Appendix II); IUCN (EN)
Fam: Scarabaeidae		
<i>Osmoderma eremita</i> Scopoli, 1763		HD (Annex II/IV); Bern (Appendix II) IUCN (NT)
<i>Oryctes nasicornis</i> Linnaeus, 1746	+	

Tabela 2.5.: Puževi – *Gastropoda*

Latinski naziv vrste	Narodni naziv vrste	Nacionalni status zaštite	Međunarodni status zaštite
<i>Limax wohlberedti</i> Simroth, 1900	Wohlberedtov balavac	+	IUCN (EN)
<i>Tandonia sowerbyi</i> Férussac, 1823	Žučkasta grebenka		
<i>Deroceras reticulatum</i> Müller, 1774	Mrežasti poljski golač		
<i>Theba pisana</i> Müller, 1774	Mediteranski hrpaš		
<i>Cepaea hortensis</i> Müller, 1774	Blijedousni živičnjak		
<i>Poiretia cornea</i> Brumati, 1823	Transjadranska pužožderka		
<i>Helix secernenda</i> Linnaeus, 1758	Brdar		

<i>Zebrina detrita</i> Müller, 1774	Prugasti zebraš		
<i>Helicigona serbica</i> Kobelt, 1872	Srpski stijenaš		
<i>Paraegopis albanicus</i> Rossmässler, 1847	Albanski pasjak		
<i>Limax maximus</i> Linnaeus, 1758	Veliki balavac		
<i>Deroceras agreste</i> Linnaeus, 1758	Jednobojni poljski golać		
<i>Deroceras turcicum</i> Simroth, 1894	Turski poljski golać		+
<i>Monacha cartusiana</i> O.F.Müller, 1774	Obična kartuzijanka		
<i>Tandonia reuleaxi</i> (Clessin, 1887)	Reuleauxova grebenka		+

Tabela 2.6.: Herpetofauna i Batrahofauna (Gmizavci i vodozemci)

Vrste	Lokalitet	Koordinate	Nadmorska visina	Status zaštite u CG	Međunarodni status zaštite
<i>Lissotriton graecus</i>	Kamenica kod izvora (Pobrđe)	N 42° 21.346' E 18° 44.892'	184 mnv		BERN (Appendix III);
<i>Pelophylax ridibundus</i>	Kamenica kod izvora (Pobrđe)	N 42° 21.346' E 18° 44.892'	184 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix III); Habitat Directive (Annex V)
<i>Hyla arborea</i>	Uvala – Bigova	N 42° 21.132' E 18° 42.352'	5 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II);
<i>Bufo viridis</i>	Izvor Grbalj	N 42° 21.346' E 18° 44.892'	184 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive (Annex IV)
<i>Hemidactylus turcicus</i>	Vojni objekat Bigova	N 42° 21.270' E 18° 42.428'	7 mnv		IUCN (LC); BERN (Appendix III) Habitat Directive (Annex IV)
<i>Podarcis muralis</i>	Ploče	N 42° 16.128' E 18° 46.925'	16 mnv ± 5m	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive (Annex)
	Ploče	N 42° 16.113' E 18° 46.997'	12 mnv ± 5m	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive (Annex IV)
	Vojni objekat Bigova	N 42° 21.270' E 18° 42.428'	7 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive (Annex IV)
	Put kroz selo Kubasi	N 42° 19.287' E 18° 45.627'	252 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive (Annex IV)
<i>Podarcis melisellensis</i>	Zagora	N 42° 18.303' E 18° 44.809'	238 m ± 5m	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive (Annex IV)
	Ploče	N 42° 16.128' E 18° 46.925'	16 mnv ± 5m	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II);
	Ploče	N 42° 16.113' E 18° 46.997'	12 mnv ± 5m	+	Habitat Directive (Annex IV)
<i>Lacerta viridis</i> complex	Krimovica	N 42° 36.922' E 19° 58.586'	181 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive (Annex IV)
	Maslovari	N 42° 17.725'	214 mnv	+	IUCN (LC);

Park prirode Platomuni – Plan upravljanja 2023-2027. godine

	(Mikijelji)	E 18° 45.628'			BERN (Appendix II); Habitat Directive (Annex IV)
<i>Lacerta trilineata</i>	Nerin	N 42° 18.203' E 18° 44.284'	166 m ± 5m	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); HD (Annex IV)
	Crkva Svete Trojice	N 42° 19.289' E 18° 45.624'	250 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); HD (Annex IV)
	Kovači	N 42° 18.805' E 18° 45.512'	247 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); HD (Annex IV)
<i>Dalmatolacerta oxycephala</i>	Glavatičići	N 42° 19.936' E 18° 44.685'	256 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix III); Habitat Directive(Annex IV)
<i>Algyroides nigropunctatus</i>	Žukovac (makadam)	N 42° 20.065' E 18° 43.039'	108 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive(Annex IV)
<i>Pseudopus apodus</i>	Petoselica, Crkva Svetog Save	N 42° 50.354' E 19° 52.290'	284 mnv ± 5m	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive(Annex IV)
	Glavati	N 42° 18.277' E 18° 46.037'	209 mnv ± 5m	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive(Annex IV)
	Vojni objekat Bigova	N 42° 21.270' E 18° 42.428'	7 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive(Annex IV)
	Rt Trašte	N 42° 21.157' E 18° 42.252'	13 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive (Annex IV)
	Uvala – Bigova	N 42° 21.132' E 18° 42.352'	5 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive(Annex IV)
	Kubasi	N 42° 19.271' E 18° 45.662'	251 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive (Annex IV)
	Glavatičići	N 42° 19.936' E 18° 44.685'	256 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive(Annex IV)
	<i>Testudo hermanni</i>	Dajkovići (Glavati)	N 42° 18.526' E 18° 46.312'	259 mnv ± 5m	+
Zagora		N 42° 18.303' E 18° 44.809'	238 m	+	IUCN (NT); BERN (Appendix II); CITES (Appendix II) Habitat Directive(Annex II, IV)
Zagora		N 42° 18.303' E 18° 44.284'	166 m	+	IUCN (NT); BERN (Appendix II); CITES (Appendix II) Habitat Directive(Annex II,

					IV)
	Maslovari (Mikijelji)	N 42° 17.725' E 18° 45.628'	214 mnv	+	IUCN (NT); BERN (Appendix II); CITES (Appendix II) Habitat Directive(Annex II, IV)
	Kubasi	N 42° 19.271' E 18° 45.662'	251 mnv	+	IUCN (NT); BERN (Appendix II); CITES (Appendix II) Habitat Directive (Annex II, IV)
	Put kroz s. Pobrđe	N 42° 20.920' E 18° 43.678'	178 mnv	+	IUCN (NT); BERN (Appendix II); CITES (Appendix II) Habitat Directive (Annex II, IV)
	Vranovići	N 42° 21.844' E 18° 43.182'	128 mnv	+	IUCN (NT); BERN (Appendix II); CITES (Appendix II) Habitat Directive (Annex II, IV)
<i>Zamenis longissimus</i>	Glavatičići	N 42° 19.936' E 18° 44.685'	256 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive (Annex IV)
<i>Zamenis situla</i>	Put do rta Žukovac	N 42° 19.730' E 18° 44.505'	193 mnv	+	IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive (Annex II,IV)
<i>Elaphe quatuorlineata</i>	Kubasi	N 42° 19.271' E 18° 45.662'	251 mnv	+	IUCN (NT); BERN (Appendix II); Habitat Directive(Annex II,IV)
<i>Vipera ammodytes</i>	Zagora	N 42° 18.303' E 18° 44.809'	238 m ± 5m		IUCN (LC); BERN (Appendix II); Habitat Directive(Annex IV)
	Ploče	N 42° 16.128' E 18° 46.925'	16 mnv ± 5m		IUCN (EN); BERN (Appendix II); Habitat Directive(Annex IV)
	Nerin	N 42° 18.203' E 18° 44.284'	166 m ± 5m		IUCN (EN); BERN (Appendix II); Habitat Directive(Annex IV)
<i>Hierophis gemonensis</i>				+	IUCN (LC); BERN (Appendix II)

Tabela 2.7.: Ornitofauna (Ptice)

Latinski naziv vrste	Narodni naziv vrste	Nacionalni status zaštite	Međunarodni status zaštite
<i>Gavia stellata</i>	Gavka	+	BD (Annex I); Bern (Annex II); Boon (Annex II); Aewa (Annex)
<i>Podiceps cristatus</i>	Čubasti gnjurac	+	Bern (Annex III)
<i>Podiceps nigricollis</i>	Crnovrati gnjurac	+	Bern (Annex II)
<i>Puffinus puffinus</i>	Zovoj	+	Bern (Annex II)

Park prirode Platomuni – Plan upravljanja 2023-2027. godine

<i>Phalacrocorax carbo</i>	Vranac	+	Bern (Annex III)
<i>Buteo buteo</i>	Mišar	+	
<i>Accipiter nisus</i>	Kobac		BD (Annex I); Bern (Annex III); Boon (Annex II); CITES (Annex II)
<i>Falco peregrinus</i>	Sivi soko	+	BD (Annex I); Bern (Annex III); Boon (Annex II); Aewa (Annex); CITES (Annex II)
<i>Gallinago gallinago</i>	Bekasina	Zaštićena je lovostajem.	BD (Annex II/1,III/2); Bern (Annex III); Boon (Annex II); Aewa (Annex)
<i>Larus cachinnans</i>	Sinji galeb	+	BD (Annex II/2); Bern (Annex III)
<i>Larus ridibundus</i>	Obični galeb	+	BD (Annex II/2); Bern (Annex III)
<i>Cuculus canorus</i>	Kukavica	+	Bern (Annex III)
<i>Picus viridis</i>	Zelena žuna	+	Bern (Annex III)
<i>Dendrocopos syriacus</i>	Sirijski djetlić	+	BD (Annex I); Bern (Annex III)
<i>Sturnus vulgaris</i>	Čvorak	+	BD (Annex II/2)
<i>Pica pica</i>	Svraka		BD (Annex II/2)
<i>Garullus glandarius</i>	Kreja		BD (Annex II/2)
<i>Corvus cornix</i>	Vrana		BD (Annex II/2)
<i>Motacila alba</i>	Pliska	+	Bern (Annex III)
<i>Eritacus rubecula</i>	Crvendać	+	Bern (Annex III); Boon (Annex II)
<i>Sylvia atricapilla</i>	Meditranska sjenica	+	Bern (Annex III); Boon (Annex II)
<i>Parus caeruleus</i>	Plavetna sjenica	+	Bern (Annex III)
<i>Sitta europea</i>	Brgljev	+	Bern (Annex III)
<i>Lanius senator</i>	Srednji čvorak	+	Bern (Annex III)
<i>Fringila coelebs</i>	Zeba	+	Bern (Annex III)

Tabela 2.8.: Sisari (Mammalia)

Latinski naziv vrste	Narodni naziv vrste	Nacionalni status zaštite	Međunarodni status zaštite
<i>Lepus europaeus</i> Pallas, 1778	Zec	Zaštićena je lovostajem.	IUCN (LC); BERN (III);
<i>Canis aureus</i> Linnaeus, 1758	Šakal		IUCN (LC)
<i>Vulpes vulpes</i> (Linnaeus, 1758)	Lisica		IUCN (LC)
<i>Sus scrofa</i> Linnaeus, 1758	Divlja svinja		IUCN (LC); BERN (III)
<i>Felis silvestris</i> Schreber, 1777	Divlja mačka	Zaštićena je lovostajem.	IUCN (LC); BERN (III); CITES (II)
<i>Canis lupus</i> Linnaeus, 1758	Vuk		IUCN (LC); HD (Annex II,IV, V); BERN (II); CITES (II)
<i>Martes foina</i> (Erxleben, 1777)	Kuna bjelica		IUCN (LC)
<i>Martes martes</i> (Linnaeus, 1758)	Kuna zlatica		IUCN (LC)
<i>Meles meles</i> (Linnaeus, 1758)	Jazavac		IUCN (LC)
<i>Putorius putorius</i> Linnaeus, 1758	Tvor		
<i>Herpestes javanicus</i> (É. Geoffroy Saint-Hilaire, 1818)	Mali indijski mungos		IUCN (LC)
<i>Apodemus sylvaticus</i> (Linnaeus, 1758)	Šišmiš		IUCN (LC)
<i>Mus musculus</i> Linnaeus, 1758	Tipični domaći miš		IUCN (LC); HD (Annex IV)
<i>Mus domesticus</i> Linnaeus, 1758	Domaći miš		IUCN (LC)
<i>Rattus norvegicus</i> (Berkenhout, 1769)	Sivi pacov		IUCN (LC)
<i>Einaceus concolor</i> Martin 1838	Jež		
<i>Myotis capaccinii</i> (Bonaparte, 1837)	Dugoprsti večernjak	+	IUCN (VU); BERN (II)
<i>Myotis nattereri</i> (Kuhl, 1817)	Resasti večernjak	+	IUCN (LC); BERN (II)
<i>Myotis bechsteini</i> (Kuhl, 1817)	Dugouhi večernjak	+	IUCN (NT); BERN (II)

<i>Myotis dasycneme</i> (Boie, 1825)	Barski večernjak	+	IUCN (NT); BERN (II)
<i>Nyctalus leisleri</i> (Kuhl, 1817)	Mali noćnik	+	IUCN (LC); BERN (II)
<i>Pipistrellus pipistrelus</i> (Schreber 1774)	Patuljasti slijepi miš	+	BERN (III)
<i>Pipistrellus kuhli</i> (Kuhl, 1817)	Mali šišmiš	+	IUCN (LC); BERN (II)
<i>Rhinolophus euryale</i> Blasius, 1853	Južni potkovičar	+	IUCN (NT); BERN (II)
<i>Rhinolophus blasii</i> Peters, 1866	Sredozemni potkovičar	+	IUCN (LC); BERN (II)

Tabela 2.9.: Gljive (Makromicete)

Latinski naziv vrste	Lokalitet	Koordinate nadmorska visina	Nacionalni status zaštite	Medunarodni status zaštite
<i>Astraeus hygrometricus</i> (Pers: Pers.) Morgan 1889	Platomuni	N 42°16'06.2" EO 18°47'08.6" 25 mnv	PI	
<i>Bovista plumbea</i> Pers. 1796: Pers.				
<i>Calvatia utriformis</i> (Bull. : Pers) Jaap 1918				
<i>Coltricia cinnamomea</i> (Jacq) Murrill 1904	Zagora, iznad plaže Nerin	N 42°18'21.9", EO 18°44'20.0" 32 mnv	+, PI	ERL (C)
<i>Lycoperdon perlatum</i> Pers. 1796 : Pers.				
<i>Schizophyllum commune</i> Fr. 1821 : Fr.				
<i>Stropharia coronilla</i> (Bull. : Fr.) Quéf. 1872				
<i>Trametes versicolor</i> (L. : Fr.) Lloyd 1920				
<i>Tulostoma brumale</i> Pers. 1794 : Pers.	Platomuni	N 42°16'06.2", EO 18°47'08.6" 25 mnv	+, PI	ERL (C)

Tabela 2.10.: Spisak kopnenih vrsta značajnih za zaštitu na području Platomuna

		Vrsta	Procjena brojnosti populacije	Kvalitet staništa
ENTOMOFAUNA	Coleoptera	<i>Buprestis splendens</i> (Fabricius, 1775) – Goldstreifiger	Procjena je da na osnovu stanišnih prilika vrsta može biti prisutna.	Na lokalitetu Zagora je konstatovana sastojina <i>Pinus pinea</i> , čiji su prečnici stabala veći od 40 cm, koja predstavlja potencijalno stanište vrste.
		<i>Cerambyx cerdo</i> Linnaeus, 1758 – velika hrastova strižibuba – <i>Great capricorn beetle</i>	Rijetka	Veteranska stabla hrasta medunca (<i>Q. pubescens</i>) na kojima, za sada ne postoje znaci prisustva vrste, potencijalno predstavljaju njeno stanište.
		<i>Lucanus cervus</i> (Linnaeus, 1758) – jelenak – <i>Stag beetle</i>	Na osnovu ovih istraživanja i literaturnih izvora, procjenjuje se brojnost od 51-100 jedinki.	Enklave termofilnih i supramediterskih šuma hrasta medunca (<i>Quercus pubescens</i>) i primorske vazdazelene šume i makija, uz veće ili manje prisustvo hrasta crnike (<i>Quercus ilex</i>), važno su stanište jelenka na ovom području.

Lepidoptera	<i>Luciola novaki</i> Muller, 1946 – Običan svitac	Do sada nije konstatovana na području.	Podaci o ekologiji vrste su nedovoljni da bi se dala procjena kvaliteta staništa.
	<i>Oryctes nasicornis</i> (Linnaeus, 1758) – nosorožac – <i>European rhinoceros beetle</i>	Na osnovu ovih istraživanja i literaturnih izvora, procjenjuje se brojnost od 51-100 jedinki.	Enklave termofilnih i supramediterskih šuma hrasta medunca (<i>Quercus pubescens</i>) i primorske vazdazelene šume, uz veće ili manje prisustvo hrasta crnike (<i>Quercus ilex</i>), važno su stanište vrste na području.
	<i>Osmoderma ermita</i> (Scopoli, 1763) – eremit (samotnjak) – <i>Heremit beetle</i>		Vrsta je konstatovana na području i to na sljedećim lokalitetima: Radovići i Glavatičići (<i>Ranius et al.</i> , 2005). Zbog nedostatka podataka nije moguće izvršiti procjenu.
	<i>Euphydryas (Hypodryas) aurinia</i> (Rottemburg, 1775) – aurinija - <i>Marsh fritillary</i>	Do sada nije konstatovana na području Platomuna. Bliži lokalitet na kome je konstatovana je Lastva grbaljska (Švara et al., 2015).	Vrsta se pojavljuje na različitim vrstama staništa, poput vlažnih, zaklonjenih travnjaka, uz rubove podignutih močvara i na suvim, vapnenim travnjacima. Biljke hraniteljke su: <i>Succisa pratense</i> , <i>Scabiosa columbaria</i> , <i>Knautia arvensis</i> i <i>Dipsacus</i> spp. (IUCN, 2013).
	<i>Euphydryas (Hypodryas) matura</i> (Linnaeus, 1758) – matura – <i>Scarce fritillary</i>	Na području nije konstatovana.	Gusjenice se hrane lišćem, u prvom redu jasena (<i>Fraxinus excelsior</i>) i trepetljike (<i>Populus tremula</i>) (Bekčiev & Beškov 2017). Jasen (<i>F. excelsior</i>) i trepetljika (<i>P. tremula</i>) nijesu prisutne na području.
	<i>Iphiclides podalirius</i> (Linnaeus, 1758) – prugasti jedrilac – <i>Scarce swallowtail</i>	Procjenjuje se brojnost od 51-100 jedinki. Vrsta je konstatovana na području Platomuna (Roganović, 2014).	Uslovi za razvoj vrste na području su odgovarajući.
	<i>Papilio alexanor</i> Esper, 1799 – Sredozemni lastin rep - <i>southern swallowtail</i>	Do sada na području nije konstatovana.	Uslovi staništa ukazuju na potencijalno prisustvo vrste.
	<i>Papilio machaon</i> Linnaeus, 1758 – Lastin repak	Vrsta je konstatovana na području Platomuna (Roganović, D., 2014). Brojnost populacije se procjenjuje u	Vrsta naseljava različite tipove staništa na lokalitetu, gdje postoje optimalni uslovi za razvoj vrste.

		rasponu od 51 - 100 jedinki.	
	<i>Zerynthia polyxena</i> (Denis & Schiffermüller, 1775) – uskršnji leptir – <i>Southern Festoon</i>	Do sada na području nije registrovana.	Prema uslovima staništa, vrsta može biti potencijalno prisutna.

GMIZAVCI I VODOZEMCI	<i>Testudo hermanni</i> (Gmelin, 1789), Šumska kornjača, <i>Hermann's tortoise</i>	Na osnovu rezultata istraživanja u okviru ovoga projekta vrsta se na području Platomuna može opisati kao zastupljena. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja, s obzirom na to da su terenska istraživanja trajala samo jedan dan. Kvalitet staništa se može opisati kao dobar. Prijetnje se ogledaju u fragmentaciji staništa, urbanizaciji, požarima, stradanju na lokalnim i magistralnim putevima. Vrsta je stalna na ovom lokalitetu. Populacija nije izolovana.
	<i>Pseudopus apodus</i> (Pallas, 1775), Blavor, <i>European glass lizard</i>	Na osnovu rezultata istraživanja u okviru ovoga projekta vrsta se na području Platomuna može opisati kao zastupljena. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja, s obzirom na to da su terenska istraživanja trajala samo jedan dan. Kvalitet staništa se može opisati kao dobar. Prijetnje se ogledaju u fragmentaciji staništa, urbanizaciji, požarima, stradanju na lokalnim i magistralnim putevima. Vrsta je stalna na ovom lokalitetu. Populacija nije izolovana.
	<i>Zamenis situla</i> (Linnaeus, 1758), Leopardov smuk, <i>Leopard snake</i>	Na osnovu rezultata istraživanja u okviru ovoga projekta i ova vrsta se na području Platomuna može opisati kao prisutna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja, s obzirom na to da su istraživanja trajala samo jedan dan. Kvalitet staništa se može opisati kao umjeren s obzirom na prisustvo mungosa. Prijetnje se ogledaju u fragmentaciji staništa, urbanizaciji, požarima, stradanju na lokalnim i magistralnim putevima, ubijanju od strane lokalnog stanovništva i prisustvu mungosa. Vrsta je stalna na ovom lokalitetu. Populacija nije izolovana.
	<i>Hierophis gemonensis</i> (Laurenti, 1768), Balkanski smuk, <i>Balkan whip snake</i>	Na osnovu rezultata istraživanja u okviru ovoga projekta vrsta se na području Platomuna može opisati kao prisutna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja, s obzirom na to da su istraživanja trajala samo jedan dan. Kvalitet staništa se može opisati kao umjeren s obzirom na prisustvo mungosa. Prijetnje se ogledaju u urbanizaciji, požarima, stradanju na lokalnim i magistralnim putevima i prisustvu mungosa. Vrsta je stalna na ovom lokalitetu. Populacija nije izolovana.
	<i>Lissotriton graetus</i> (Linnaeus, 1758), Mali mrmoljak, <i>Common newt</i>	Na osnovu rezultata istraživanja u okviru ovoga projekta vrsta je na području Platomuna identifikovana samo u jednoj lokvi u Glavatičićima i može se opisati kao prisutna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su

			neophodna dodatna istraživanja. Kvalitet staništa se može opisati kao dobar. Prijetnje se ogledaju u fragmentaciji staništa i urbanizaciji. Vrsta je stalna na ovom lokalitetu. Populacija nije izolovana.
SISARI		Zlatni šakal (<i>Canis aureus</i> L. 1758) (eng. <i>golden jackal</i>)	Na području Platomuna, stanište čini tipično rastinje za ovo klimatsko podneblje – makija, smještena na veoma pokretnom i brdovitom terenu. Obala je uglavnom strma i stjenovita i ujedno veoma dobro ozelenjena. U toku terenskog rada na predmetnom području, a vezano za monitoring zlatnog šakala, podaci su sakupljeni na dva načina: metodom linijskog transekta i zvučnom metodom (<i>Giannatos et al. 2005</i>) (eng. <i>playback method</i>). Definisano je 10 tačaka za reprodukciju audio zvižjanja, sa kojih je konstatovano 5 teritorijalnih grupa čije se ukupna brojnost može definisati u rasponu od 11 do 50 jedinki. Najveća gustina populacije prisutna je u širem reonu Zagore, u blizini objekata, odnosno 3 teritorijalne grupe.

Tabela 2.17.: Morske pećine i pukotine (procjepi) – geomorfološke karakteristike

(po V. Mačić et al, 2013, izmijenjeno i dopunjeno G. Nikolić, 2020)

Naziv pećine	Koordinate lokacije	Dimenzije (V. Mačić et al... 2013)	Geomorfološke karakteristike
Krekavica	N 42° 17' 02.59" E 18° 45' 24.77"	Širina 15m x visina 8m x dubina 15m (dubina vode 30m)	Pećina se nalazi u zoni visokih klifova, njen ulaz je asimetričan i predisponiran subvertikalnim rasjedom. Sa desne strane ulaza primjetan sistem međuslojnih pukotina – dijastroma, sa padom prema sjeveroistoku. Ekspozicija ulaza je prema jugu. U pećini su unutrašnji zidovi vertikalni i spuštaju se po rasjednoj površini skoro 30 m u dubinu. Neposredno ispred pećine u ulaznom dijelu je pješćano dno. U dubljem dijelu nalaze se odvaljeni manji ili veći blokovi sa stropa koji su poređani zoni njihovog pada. Iza stijenskih blokova je udubljenje predisponirano pukotinom i dodatno obrađeno dejstvom vode.
Sv. Nikola (lokacija1)	N 42° E 18°	Širina 2m x visina 3m x dubina 2m	Pećina je plitka, nalazi se u zoni klifova, njen ulaz predisponiran je subvertikalnim rasjednom pukotinom. Ulaz je takođe predisponiran i pukotinama koje određuju njegov trouglast oblik. Sa strana ulaza je primjetan sistem međuslojnih pukotina – dijastroma, sa blagim padom prema sjeveroistoku. Pećinski kanal je u jedroj masi, manje više konforman, odnosno nagnut prema pećinskom ulazu. Ekspozicija ulaza je prema zapadu.
Sv. Nikola lokacija 2: dupli procjep	N 42° 16' 31.7" E 18° 46' 01.5"	Širina 1m x visina 1,5m x dubina 4m	Procjepi pećine su plitki. Procjep je male dubine, na desnoj strani sifon koji je povezuje sa otvorenim morem, oba procjepa su malo natkrivena. Procjepi se nalaze u zoni visokih klifova – ulazi su predisponirani pukotinama koje određuju njihov oblik. Stijenska masa je kršljiva sa brojnim leptoklazama. Ekspozicija ulaza je zapadna (jugozapad).

Park prirode Platomuni – Plan upravljanja 2023-2027. godine

Sv. Nikola	N 42° 16' 32.20" E 18° 46' 01.82"	Širina 1 m x visina 7 m x dubina 7 m (dubina vode 7 m)	Procjep – pukotina (pećina) je plitka. Procjep se nalazi u zoni visokih klifova, male je dubine. Procjep – pukotina nalazi se u gornjekrednim krečnjacima. Predisponiran je vertikalnim rasjedom, čiji pukotinski je sistem zapunjen rasjednim brečama. Sa strana ulaza po rasjedu u kojem je morfološki formirana pukotina, primjetan je sistem međuslojnih pukotina – dijastroma, posebno u gornjem dijelu. Pad stijenske mase je prema sjeveroistoku. Ekspozicija ulaza je zapadna.
mala kod pećine Krekavice (desno)	N 42° 17' 02.40" E 18° 45' 26.21"	Širina 2 m x visina 1 m x dubina 3,5 m (dubina vode 7,5 m a visina unutra 1m)	Pećina se nalazi u zoni visokih klifova. Strop iznad vode je nizak – ulaz je neposredno iznad morske površine. Ulaz je denivelisan i manje više inverzan, sa nagnutim slojevima od ulaza prema unutrašnjosti krečnjačke mase. Posebno je kršljiva sa statički pomjerenim blokovima krečnjačke mase sa lijeve strane ulaza. Takođe je primjetan sistem međuslojnih pukotina – dijastroma. Pad stijenske mase je prema sjeveroistoku. Ekspozicija ulaza je jug – jugozapad.
Saletova pećina	N 42° 17' 14.75" E 18° 45' 04.64"	Široka 25m x duboka 25m x visoka 25m.	Riječ je o najprostranijoj pećini, nalazi se jugoistočno od uvale Velika Krekavica. Ima podvodni ulaz sa dna na oko 12 m dubine. U unutrašnjosti pećine su primjetni kameni blokovi koji su nastali odronom i prolamanjem svoda i zidova pećine. Kameni blokovi i valutice su krupni, oštih ivica. Pećina ima podzemnu hidrološku vezu sa zaleđem – javlja se izvor slatke vode. Voda je na površini jako hladna. U pećini u njenom podvodnom dijelu takođe su prisutni kameni blokovi, počev od ulaza. Kada se izađe iznad vode, počinje kamenita plaža koja je nagnuta prema ulazu sa nagibom oko 40 % .
Uvala Velika Krekavica kompleks pećina i/ili pukotinski procjep	N 42° 17' 26.31" E 18° 45' 03.78"	1. Širina 1m x visina 2m x dubina 5m (dubina vode 1m x visina unutra 2m), 2. širina 2m x visina 2m x dubina 7m (dubina vode 1m x visina unutra 1m).	U dnu uvale Krekavica sa lijeve strane se nalaze dvije nezavisne pećine na maloj udaljenosti jedna od druge. Pećine i procjepi su nastali po kosim paralelnim rasjedima, imaju krhke i proste kanale. U njihovoj neposrednoj blizini je mala nadsvođena plaža. U samom dnu Uvale nalazi se nešto veća šljunkovita plaža: frakcija šljunka je bliže moru u nivou berma, a veće valutice i obluci su prema stjenovitom zaleđu. Sa desne strane Uvale je takođe manja plaža. Uvala je predisponirana po rasjedu i sistemu pukotina, po kome se dominantano prihranjuju plaže, ali su to i pravci priliva i dreniranja slatke vode iz krškog zaleđa. Po V. Mačić (2013): Uvala je u geoekološkom smislu izuzetno važna kao potencijalno stanište za tuljane, ali i za mrijest riba (riblje posti).